

ת"פ 62089/06/13 - מדינת ישראל נגד יואב קליינמן זעירא, ארד יואב שירותים בע"מ

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 62089-06-13 רשות המיסים נ' קליינמן זעירא ואח'
בפני כבוד השופט אוהד גורדון

בעניין: מדינת ישראל
על ידי רשות המיסים, היחידה המשפטית אזור
מרכז ותיקים מיוחדים - עו"ד כ' קדור
המאשימה
נגד
1. יואב קליינמן זעירא
2. ארד יואב שירותים בע"מ
על ידי ב"כ עו"ד ע' בר-טוב וד' בורוסיוק
הנאשמים

הכרעת דין

החלטתי להורות על זיכוי הנאשמים מחמת הספק.

1. רקע

1.1. תמצית האישום ויריעת המחלוקת

1. נאשם 1, יואב קליינמן או ארד (להלן: "הנאשם"), הינו המנהל הפעיל ובעל המניות בנאשמת 2, חברת ארד יואב שירותים בע"מ (להלן: "הנאשמת" או "החברה"), חברה פרטית מוגבלת במניות שעוסקות במתן שירותי ניקיון ואספקת כוח אדם.
2. בכתב האישום המתוקן מיום 15.5.14 יוחסו לנאשמים שישים עבירות של ניכוי מס תשומות שלא כדין, בהעדר מסמך כאמור בסעיף 38 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן: "חוק מע"מ") ובמטרה להתחמק מתשלום מס. זאת, לפי סעיפים 117(ב)(5), 117(ב)(2) ו-117(ב)(3) לחוק מע"מ. עוד יוחסה להם עבירה של הכנה, ניהול או הרשאה לאחר להכין או לנהל פנקסי חשבונות ורשומות כוזבות במטרה להתחמק מתשלום מס, לפי סעיף 117(ב)(6) לחוק מע"מ; ועבירה של שימוש במרמה או בתחבולה לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מע"מ (בכתב האישום נרשם בשגגה ס"ק (7)).
3. העובדות הנטענות כבסיס לאישום הן כדלקמן: בין השנים 2009-2012 ניכו הנאשמים בדוחות התקופתיים של הנאשמת ורשמו בספרי הנהלת החשבונות שלה שישים חשבוניות מס של קבלני משנה ששמותיהם יובאו בהמשך, בסך כולל של 19,496,090 ₪, כאשר סכום המס שנוכה עמד על 2,690,157 ₪. המאשימה טענה כי דובר בחשבוניות כוזבות שכן הקבלנים לא עשו עסקאות עם הנאשמים. לטענתה הנאשם, ואדם נוסף בשם

מאג'ד הדיה (להלן: "מאג'ד"), רכשו מן הקבלנים את החשבוניות, במטרה להגדיל בכזב את ניכוי התשומות ולהקטין כך את תשלומי המס של הנאשמת. עוד נטען כי על מנת להסוות את מעשיהם, שילמו הנאשמים את תמורת החשבוניות בשיקים ובהעברות בנקאיות לקבלני המשנה, שפרעו את השיקים וההעברות הבנקאיות לכסף מזומן אותו מסרו חזרה לנאשם, על מנת שישולם כשכר לעובדי הנאשמת. המאשימה טענה גם כי מדובר בעבירות שנעשו בנסיבות מחמירות, בשל מספר העבירות והיקף ההשתמטות ממס.

4. ההגנה, מנגד, אישרה בתשובתה לאישום מיום 22.4.14 את הסטטוס הנטען של הנאשם בנאשמת, את טיב פעילות הנאשמת ואת עצם ניכוי החשבוניות. עם זאת טענה כי אין מדובר בחשבוניות כוזבות אלא בעסקאות אמת בין הנאשמים לבין קבלני המשנה, עמם התקשרה הנאשמת בהתאם לייעוץ משפטי של עו"ד אמיר קליינמן, כדי לספק עובדים ללקוחותיה. הדבר נעשה כדי להקטין את חשיפת החברה לסיכון הנוגע להעסקת העובדים ולהקטין קשיי תקשורת והעסקה הנוגעים לעובדים מאיו"ש וממזרח ירושלים. ההגנה הדגישה את הקפדת החברה על התנהלות תקינה מול הקבלנים, ובכלל זה טענה כי נהלי העבודה בחברה חייבו הצגת מסמכים מצד הקבלן טרם התקשרות עמו: אישור ניהול ספרים, ניכוי מס במקור, תעודת עוסק מורשה, צילום תעודת זהות ומסמכי רשם החברות כשדובר בחברה. להלן ולשם היעול יכנונו אלה "מסמכי הזהות" של קבלני המשנה. נטען כי הנאשם לא היה מודע לאי-חוקיות בפעולת הקבלנים או בפעולת החברה מולם, וכי בכלל זה לא ידע שמאג'ד, שהכיר לנאשם את כל קבלני המשנה ופעל כמפקח על עבודתם מטעם הנאשמת, פעל באופן לא חוקי. עוד נטען שהתמורה שולמה במלואה לקבלני המשנה, הוכחש כי אלה החזירו את הכספים לנאשמים, ונמסר כי עובד הנאשמת בשם מיכאל מרבי (להלן: "מרבי") נשלח לפקח על תשלום המשכורות בידי קבלני המשנה לפועלים שהעסיקו, וכי אם מרבי פעל בניגוד להוראותיו של הנאשם, האחרון לא ידע מכך. הוזכרו שלושה מקרים בהם לקוחות התלוננו שלא שולם מלוא השכר לפועלים שאז דרש הנאשם כי קבלני המשנה ישיק מועתז ושוויקי חאלד יכינו מעטפות שכר וימסרו אותן לפועלים בפיקוחו של מרבי. לבסוף נטען כי חלק מן העובדים ממוצא אריתראי גויסו בידי מרבי, בעוד שעובדים ממוצא ערבי גויסו בידי קבלני המשנה, אך כי כל העובדים הועסקו בידי הקבלנים. תזה זו נותרה, בעיקרה, על כנה לאורך ההליך, כאשר על פרטי הטענות שעלו בעדות הנאשם ובסיכומי ההגנה אעמוד בהמשך.

5. יריעת המחלוקת עוסקת אפוא בטיבן האמתי של התקשרויות עם קבלני המשנה, אשר מצאו ביטוין בחשבוניות מושא האישום אשר נוכו בדוחות המס של הנאשמת. השאלה שבמחלוקת היא האם דובר בהתנהלות למראית עין, שהתמקדה בקבלת חשבוניות מס כוזבות לצורך הקטנת נטל המס כאשר הפועלים שעבדו בשטח הועסקו בפועל בידי הנאשמת, או שמא דובר בהתקשרויות אותנטיות ששיקפו אספקה והעסקה אמיתית של קבלני המשנה את הפועלים האמורים.

בהקשר זה, ובניסיון להסביר את הראיות התומכות בתזת התביעה אשר תפורטנה בהמשך, טענה ההגנה כי בזמן אמת פעלו קבלני המשנה בשיתופו של מאג'ד בצורה בלתי חוקית ללא ידיעת הנאשמים, נטלו לכיסם ולכיסו של מאג'ד את הסכומים שקיבלו מהנאשמת כתשלומי מע"מ במקום להעבירם לרשויות, וכשנתפסו החליטו להפליל בכזב את הנאשמים כדי להתחמק מאחריות.

1.2. על מתווה הכרעת הדין, והספק הסביר

6. הליך זה התנהל זמן ממושך, ובמהלך ישיבות מספר הוצגו בו פרשות תביעה והגנה מפורטות. בסיכומן, עולות מן הראיות שתי תמונות עובדתיות מנוגדות: תחילה, ראיות התביעה מציגות בסיס רחב, בחלקו הגדול מוצק, לתזה שהציגה לפיה ההתקשרות עם קבלני המשנה הייתה למראית עין. בכלל זה הציגה התביעה עדויות של

קבלני משנה אשר הפלילו את הנאשמים ובד-בבד את עצמם, תוך ששילמו מחיר על הדברים שמסרו בחקירת ראיות המס, בדמות הרשעה וענישה בגין עבירות המס. עוד הציגה עדויות של מי שעבדו בשירות הנאשמים ושהסברי ההגנה אודות עלילה מצד קבלני המשנה לא נוגעים להם ולא מסבירים מדוע יפלילו את הנאשמים, וראיות נוספות שתיסקרנה בהמשך.

לו ניצבו לבדן, אפשר בהחלטה כי ראיות אלה היו מספיקות לביסוס הרשעת הנאשמים. אלא, שבפרשת ההגנה הוצגו ראיות נוגדות, שחלקן מציג "תמונת ראי" לזו שהוצגה בפרשת התביעה, אינו מתיישב עם טענותיה של האחרונה ולא הופרך על ידה. זאת, באופן אשר מקים את הספק הסביר.

7. על רקע תמונה ראייתית זו, אפתח את הנמקת ההכרעה באזכורן של מושכלות יסוד בדבר טיבה של הדרישה הראייתית להרשעה בפלילים. המחוקק אימץ בסעיף 34כב לחוק העונשין, תשל"ז-1977, קריטריון שנועד למעט ככל הניתן בהרשעת החף מפשע. זאת, מתוך הכרה בפגיעה הקשה שיש להרשעת-שווא בזכויותיו החוקתיות של הפרט לכבוד ולחירות, וכן באמון הציבור בהליך הפלילי ובמערכת המשפט. בשל כך, נכון הדין לספוג את המחיר הכרוך בזיכויים של מי שאפשר כי ביצעו עבירה אך אשמתם לא הוכחה במידה הנדרשת, ובלבד שלא יורשע מי שלא ביצע עבירה.

ליישום תפיסה זו, הוטלה חובת ההוכחה בפלילים על כתפי המאשימה, ברמה שמעל לספק סביר. אין הדבר אומר כי כל ספק מספיק לזיכוי, שאז ייפגע יתר על המידה האינטרס הציבורי בלוחמה בעבריינות. מהותו של הספק הסביר בוארה בהלכה הפסוקה כספק שאינו ספקולטיבי, רחוק, או מבוסס על תחושות בלבד, אלא כזה המותיר תהיה של ממש בנוגע לאשמת הנאשם ומעוגן בהיגיון ובראיות. כך נכתב באחת הפרשות:

"אין מדובר בספק שההסתברות בדבר קיומו היא תיאורטית בלבד, אלא ספק ממשי שיש לו עוגן ואחיזה בחומר הראיות [...]. ספק סביר מתקיים כאשר ניתן להסיק מהראיות מסקנה המתיישבת עם חפות הנאשם שההסתברות אינה אפסית אלא ממשית.

[...] גם כאשר גרסה מרשיעה נמצאת אמינה בעיני בית המשפט, אין הוא רשאי להתעלם מתמיהות העולות ביחס לגרסה זו. עליו לנתח תמיהות אלה, ולבחון האם הן מגיעות כדי יצירת ספק סביר" (ע"פ 6295/05 וקנין נ' מדינת ישראל, פס' 41-52 (25.1.07)).

8. לקביעות אלה תחולה בהליך זה. מבחינת כמות ומשקל, תזת התביעה נתמכת בראיות שהן משמעותיות יותר מאלה שהציגה ההגנה. אלא, שהמבחן אינו כמותי. גם לתזת ההגנה עיגון בראיות, שאת אמינותן לא הצליחה המאשימה לשלול. כך נוצרו שני תרחישים עובדתיים נוגדים ואפשריים, מצב דברים המחייב, בדין הפלילי, את זיכוי הנאשמים.

9. לביאור קביעות אלה, תחולק הכרעת הדין לשני חלקים מרכזיים: הראשון יעסוק בראיות שהציגה התביעה, והשני בראיות ההגנה בדגש על אלה המעוררות את הספק.

2. ראיות התביעה

2.1. עובדי הנאשמת

2.1.1. יוסף רשתי ומיכאל מרבי

10. עדים אלה (להלן "רשתי" ו"מרבי") סיפקו לתביעה ראיות משמעותיות. זאת, היות שמדובר במי שעבדו עבור הנאשמים ושלא נטען בידי ההגנה כי עשו יד אחת עם קבלני המשנה או הוצע הסבר מדוע יעלילו על הנאשמים. שניהם מסרו הודעות מפלילות בשלב החקירה, ושניהם העידו בבית המשפט פעמיים: תחילה כעדים מטעם התביעה ובהמשך, היות שעדויותיהם נשמעו בפני מותב אחר וביקשתי להתרשם מהם בעצמי, העידו שוב כעדים

מטעם בית המשפט.

11. **רשתי** מסר שתי הודעות בשלב החקירה, שתיהן ביום 5.7.12. הוא תיאר כי שימש כמנהל משרדה של הנאשמת משך כשנתיים, ועסק בעבודה משרדית לרבות קבלת שיקים שהביא מרבי מלקוחות והוצאת חשבוניות כנגדם, הכנת ריכוז שעות עבודה של עובדים לפי מידע שמסר מרבי, מענה טלפוני ועוד. כשנשאל על עובדי החברה מסר כי חלקם, כשלושים במספר, קיבלו תלוש משכורת וכ-70 עובדים קיבלו משכורת במזומן (ת/62 עמ' 3 ש' 9-12), כי גיוס העובדים והטיפול בהם בוצע בידי מרבי, וכי מאג'ד אותו הגדיר כ"עבריין" הוא זה שעבד מול קבלני המשנה. רשתי טען כי קבלני המשנה רישק מועתז וקיתי (היא סומקיאן ת'רוואת המכונה "קיתי" בשל שם החברה שלה ובהכרעת הדין תכונה ת'רוואת-א.ג.) "הם בובות", כי אין להם עובדים וכי נערכו עמם חוזים לאספקת עובדים הגם שבפועל דובר בעובדים שגייס מרבי ושעבדו עבור החברה (שם, ש' 23-34). עוד טען שמדי חודש הביא הנאשם חשבוניות של קבלן המשנה רישק מועתז למשרד והנאשם או רשתי כתבו שיקים כנגדן, שהועברו בידי הנאשם לרישק מועתז. אז נהג רישק מועתז ללכת לבנק הפועלים בסניף כיכר ציון בירושלים (להלן: "הבנק"), לבדו או עם מרבי או מאג'ד ו"הצ'קים היו נפרעים בבנק, והמזומן היה מגיע למאג'ד והוא העביר את הכסף ליואב". רשתי טען שבכך הסתכמה פעילותו של רישק מועתז. הנאשם, כך הוסיף, מסר את הכסף במעטפות למרבי, והאחרון "ירד לשטח" לחלקן לעובדים. רשתי הוסיף כי בין הנאשם למאג'ד יש "איזה דבר" שניהלו ביניהם והקפידו שרשתי לא יידע, טען כי מאג'ד הפקיד בחשבונו את הכספים שהתקבלו מפרעון השיקים בבנק ורק לאחר שלושה ימים העבירם לנאשם, וכי "אני יודע את הדברים בגלל מילה פה ומילה שם שהצלחתי לחבר וכך זה נראה לי" (שם, עמ' 4 ושוב בעמ' 5 ש' 1-2). רשתי הוסיף כי בהנחיית מאג'ד והנאשם נסע רישק מועתז עם מרבי לחלק משכורות לפועלים בשטח, אך "זה הכל מצג שווא כי זה לא עובדים של מועתז", וכי השיקים יצאו לפקודת רישק מועתז כחלק מאותה אחיזת עיניים ותוך שנפרטו למזומן שהושב לנאשם (עמ' 5). דברים דומים מסר בנוגע לת'רוואת (עמ' 6).

12. בהודעת-ההמשך ת/63 הוסיף רשתי כי בעניינה של ת'רוואת הכספים הועברו בהעברה בנקאית לאחר שהנאשם הביא לרשתי חשבוניות של חברת "קיתי מסחר והשקעות בע"מ" (להלן: "חברת קיתי"), ורשתי נתן הוראה להעביר את הכספים בהעברה בנקאית לחשבונה של ת'רוואת ובהמשך הודיע למאג'ד שהתבצעה ההעברה. רשתי טען כי אינו יודע מה נעשה בכסף אך "אני יודע ממה שאני מבין שהכסף חזר ליואב" וכי באחד המקרים, מספר ימים לאחר העברה שכזו, ראה את מאג'ד מגיע לבית הנאשם הצמוד למשרד עם "שקית אפורה של הבנק עם מזומנים להעביר ליואב". רשתי לא ידע להשיב מה הנאשם עשה עם המזומנים (עמ' 2). בנוגע לקבלן משנה נוסף, רישק שאדי, מסר כי הלה הותר עליו רושם של "דחליל עם תספורת של טראזן" וכי גם הוא היה אמור ללכת עם מרבי לשלם משכורות לעובדים כדי שהלקוחות יראו אותו. רשתי לא ידע לומר אם קיבל חשבוניות של שאדי או ראה הסכם עמו, ואם רשם לו שיק או העביר לו כספים (עמ' 3). כשנשאל אודות "שוויקי" (הכוונה לחאלד שוויקי-א.ג.) לא זכר בוודאות שדובר בקבלן משנה נוסף, אך טען שכל העובדים ממוצא אריתראי "היו דרך מרבי" (עמ' 4) וכי כאשר קבלני המשנה התחלפו העובדים נשארו קבועים למעט תחלופה טבעית, וזאת "בלי קשר למי שכביכול קבלן משנה באותה תקופה" (עמ' 5).

13. **הודעותיו של מרבי** נשאו אופי דומה. בהודעה ראשונה מיום 4.7.12 סיפר כי הוא עובד בחברה-הנאשמת כשלוש וחצי שנים, כמפקח על העובדים. מרבי טען כי גיוס העובדים מבוצע על ידו, כי הוא אשר מבקר את עבודתם ובין היתר עובד מול הלקוחות ומחליף עובדים לבקשתם (ת/64 עמ' 2). הוא הזכיר את מאג'ד, מועתז ות'רוואת כקבלני משנה, וכשהוטח בו שהקבלן רישק מועתז נחקר והודה שלא סיפק עובדים ומסר חשבוניות פיקטיביות, השיב מרבי כי כל העובדים הם של החברה וכי הבין שתפקידו של מועתז לחלק להם משכורות אך לא הבין מדוע היות שמדובר בעובדי החברה שגויסו בידי מרבי (עמ' 3). כשנשאל אם הלך עם רישק מועתז לבנק

השיב שעשה זאת פעמיים לפי הוראת הנאשם, וסירב להשיב מה התרחש בבנק (שם, ש' 34). בשלב זה הוזנה ונחקר כחשוד, ואז השיב שבבנק עלה רישק מועתז לקומה השניה ובהמשך מסר למרבי חבילה למסור לנאשם, וכך עשה מרבי מבלי לדעת מה היה בחבילה (עמ' 4). מרבי נשאל אם רישק מועתז סיפק לחברה עובדים והשיב שאינו יודע אך כי בשטח לא היו עובדים השייכים לרישק מועתז ולא ייתכן שהיו לו עובדים שכן מרבי גייס את כל העובדים לחברה (שם וכן עמ' 5 ש' 9 ו-32). עוד מסר מרבי כי הוא ששילם לעובדים את שכרם, במזומנים שקיבל מרישק מועתז ישירות או באמצעות הנאשם, כי ברוב הפעמים שילם לבדו ובמיעוט הפעמים נלווה אליו רישק מועתז שנותר לשבת ברכב כשמרבי חילק משכורות, וכי למעט הכינוי "קבלן משנה", אותו לא הבין, אינו יודע מה עשה רישק מועתז (עמ' 4-5). דברים דומים מסר לגבי ת'רוואת, בציון כי לא סיפקה פועלים וכי הנאשם השאיר לו כסף במשרד כדי שיחלקו לעובדים יחד עמה, אך היא לא הגיעה ולכן עשה זאת בעצמו. עוד הוסיף כי העובדים לא התחלפו עם החלפת קבלן המשנה, למעט תחלופה טבעית (עמ' 5 ש' 35 - עמ' 6 ש' 31).

14. ביום 12.9.12 נחקר מרבי שוב. כשנשאל על חאלד שוויקי מסר שדובר בבחור שעבד כמלצר בבית מלון, עמו הלך לבנק כחמש פעמים בהוראת הנאשם כדי לפרוט שיקים של החברה למזומן. לפי תיאורו של מרבי, שוויקי פרט בקופת הבנק את השיקים ואז עלו הם לקומה השנייה בה המתינו הנאשם ומאג'ד, ומרבי מסר את המזומנים לנאשם. שוויקי לא סיפק עובדים לחברה שכן כל העובדים גויסו בידי מרבי וקיבלו משכורות מהנאשם ולכן הכסף "חזר" לנאשם (ת/64 עמ' 2 ועמ' 4). מרבי ציין שוב כי הוא שביצע את תשלום המשכורות לעובדים ושלפעמים הנאשם שלח את "קבלני המשנה" עמו כדי שיראו היכן העבודות מתבצעות ו"היום אני מבין שזה פיקטיבי" (עמ' 2-3). ההתנהלות עם רישק מועתז ורישק שאדי הייתה זהה, לרבות העובדה שלא סיפקו עובדים והעובדה כי נלווה אליהם לפריטת השיקים בבנק, כשלעיתים הנאשם נכח במקום ונטל את המזומנים ולעיתים רישק מועתז ורישק שאדי מסרו למרבי את הכסף שהעבירו לנאשם שהמתין ברכב מחוץ לבנק או במשרד (עמ' 3-4). מרבי טען שלא עסק בחשבוניות המס של קבלני המשנה או העבירן, אך כי מאג'ד נתן לו לעיתים מעטפות סגורות להעביר לנאשם ואינו יודע מה היה בהן. עוד לא ידע לומר מה היה תפקידו של מאג'ד, מעבר לכך שקישר בין קבלני המשנה "הפיקטיביים האלו" לבין הנאשם (עמ' 4). מרבי חזר ומסר שהעובדים היו כולם עובדי הנאשמת, שלכן שילמה עבורם דמי ביטוח (וזאת בהתייחס לטבלה שהוצגה לפניו ומתעדת את התשלומים - ת/64 ג' 11) וכי בעוד שבעבר העובדים האריתראים לא קיבלו תלושי שכר, עם פתיחת החקירה הורה הנאשם כי יעבדו עם תלושי שכר ותשלום בשיקים בלבד משום שנקלע לבעיות עם קבלני המשנה ("אני אומר במרכאות כי לא מדובר באמת בקבלני משנה" - עמ' 5).

15. רשתי ומרבי העיד, כאמור, בבית המשפט, כשכל אחד מהם העיד פעמיים ומסר גרסה דומה בשתי ההזדמנויות. שניהם ביקשו, בעדויותיהם וכל אחד בדרכו שתובהר מיד בהמשך, לחזור בהם או להתכחש באופן מלא או חלקי לדברים שנרשמו בהודעותיהם.

16. ניסיונותי אלה **בעדויותי של מרבי** לא הותירו רושם המאפשר לקבלם. הם התמקדו בהתכחשות לדברים שנרשמו מפיו, ובטענה כי החוקרים לא מסרו לו על זכותו להיוועץ בעורך-דין, הפחידו אותו והפעילו עליו לחץ בשלו איבד עשתונותו, דפק על שולחן החקירות והרים את קולו. עוד טען כי החוקרים "הכניסו מילים לפיו" ו"המציאו" גרסה אותה לא מסר אך אותה רשמו בהודעותי (למשל פ/55, פ/592-593 בו טען כי ההודעה השנייה אותה גבה החוקר גיא בן זקן "זה הכל מופרך" וכי החוקר אינדיק שבבה את הודעתו הראשונה "שם לי את המילים בפה" או פ/594 בו טען שאינדיק "רשם מה שאמרתי את ההיפך"). הדברים הוצגו בצורה מוקצנת, חוזרת ונשנית, תוך יצירת רושם כי העד העדיף להתמקד בטענות כלפי החוקרים מאשר בתוכן הענייני של הגרסה. בהמשך הכרעת הדין אוסיף ואדון בעדויות החוקרים, ששללו טענות להפעלתו של לחץ לא הוגן או "סילוף" דברי נחקרים, ושדבריהם אלה אמינים עלי.

17. לגוף הדברים, טען מרבי בעדויותיו כי למרות שהוא גייס את העובדים והחברה "הביאה" את מקומות העבודה, הרי שהעובדים הועסקו בפועל וכדין בידי קבלני המשנה שהובאו על-ידי מאג'ד. מרבי הכחיש שאמר לחוקרים כי מדובר בעובדים של החברה או שהועסקו על ידה (למשל פ/34 ש' 20 - פ/35 ש' 2, פ/47 ש' 12 - פ/48 ש' 12, פ/594), או כי מסר בחקירתו שאם הייתה בעיה עם עובד רק הוא היה מטפל בכך (פ/49). הגם שאישר את חתימותיו על ההודעות טען שלא הוקראו לו ולא ניתנה לו הזדמנות לוודא את תוכן טרם חתם עליהן. עוד הוסיף כי רישק מועתז, ת'רוואת ורישק שאדי שילמו את השכר במזומן לפועלים ומימנו בעצמם את השכר, וכי הוא-עצמו נלווה אליהם בהוראת הנאשם כדי לפקח שהעובדים יקבלו את שכרם. בהקשר זה הכחיש שאמר בחקירה כי רישק מועתז מסר לו כסף לתשלום לעובדים או כי שילם בעצמו את המשכורות (פ/36-38, פ/46-47, פ/593-594). עם זאת סיפר כי בחלק מהמקומות, לרבות מפעל "אנג'ל" בלוד, לא אפשרו לקבלני המשנה שהיו ממוצא ערבי להיכנס, שאז הוא עצמו נכנס וחילק את המשכורות (פ/40), והזכיר הזדמנויות ספורות, שלוש במספר, בהן קיבל כספים לצורך חלוקת משכורות מקבלן שביקש זאת כטובה, או השאיר את הכסף במשרד והנאשם ביקש זאת. עוד הסביר שידע כמה לשלם לפועלים משום שנהג לקבל את רשימת שעות העבודה של כל העובדים לצורך התחשבות עם קבלן המשנה (פ/51 ש' 16 - פ/53 ש' 2).

מרבי אישר שנלווה לקבלני משנה לבנק אך זאת, כך טען בעדויותיו, כדי שהקבלן ימשוך כספים לתשלום משכורות וכמפקח מטעם החברה על התשלום. הוא לא הציג הסבר מדוע נדרשה נוכחותו בעת המשיכה. עוד הכחיש כל קשר לשיקים שנמסרו לקבלני המשנה, וכן הכחיש שבחקירה מסר על מהלך של פריטת השיקים והשבת הכסף לנאשם (פ/38-39, פ/41 ש' 20 - פ/43 ש' 9, פ/593). בכלל זה הכחיש שמסר מזומנים לנאשם (פ/54). אשר לחבילה שלפי דבריו בחקירה מסר לו מאג'ד להעביר לנאשם, טען כי הייתה קלה מאוד ולא ייתכן שהכילה מזומנים (פ/50 ש' 14-21, פ/593). אציין כי בעוד שבעדותו הראשונה מסר מרבי שעודנו עובד בחברה-הנאשמת (פ/39), בעדותו השנייה שנמסרה בחלוף זמן מסר כי הוא כבר לא עובד במקום.

18. דברים אלה של מרבי לא היו משכנעים. ניכר היה כי מעמד העדות אינו נוח לו, וכי נאחז בטענות כלפי החוקרים מתוך חוסר רצון להתייחס באופן ענייני להתרחשויות לגביהן העיד. בנוסף, ניכרו בעדויותיו קשיים מצדו להתמודד עם אינדיקציות הפועלות כנגד הטענה ל"המצאה" של החוקרים:

כך, התקשה מרבי להסביר כיצד חזר על גרסתו בשתי הזדמנויות בחקירה, במרחק של כחודשיים זו מזו (ת/64 ות/64ב), ובפני שני חוקרים שונים. טענתו בעדות הראשונה, כי החוקרים הבטיחו לו שישחררו אותו אם יעיד "כמו בפעם הקודמת" (פ/53), היא טענה רחוקה, בפרט נוכח טענתו המקבילה לפיה בחקירה הראשונה נרשמו דברים רבים שלא אמר בפועל. בעדות השנייה מסר הסבר אחר, לפיו במעמד גביית ההודעה השנייה אוים בידי החוקרים "אנחנו נכניס אותך לבית סוהר כמו שהכנסנו את יואב עם אזיקים. אמרתי לו אל תאיים עלי" (פ/594).

מרבי הוסיף והתקשה להסביר אינדיקציות העולות מהודעותיו לפיהן התוכן אינו "המצאה" של החוקרים אלא אמירות שלו, בדגש על אמירות שנרשמו מפיו ומהן לא הסתייג בעדויותיו. נוכח קושי זה, "דילג" מרבי לסירוגין בין אשרור של משפטים מסוימים בהודעותיו, לבין משפטים שטען כי "הומצאו" בידי החוקרים, וכל זאת בחוסר חשק בולט ותוך התחמקויות ממענה. למשל, בעדותו השנייה עומת עם העובדה שאת תיאור ההתרחשות הבעייתית בבנק מסר רק לאחר שסירב תחילה לענות, ולאחר שהוזהר ונחקר כחשוד, ונשאל האם גם תיאור זה "הושם" בפיו. מרבי השיב בשלילה, ובד-בבד הכחיש שהתיאור שנרשם מפיו נכון "לא היה כזה דבר". כשהתבקש להבהיר האם אמר את הדברים או שהחוקר המציאם, נמנע מלהשיב לגוף השאלה והתחמק בטענה שלא יכול להיות שהחבילה שקיבל והעביר לנאשם הכילה מזומנים. גם בהקשר זה הוצג לו שטענתו האחרונה נרשמה מפיו בהודעתו, כך שלא "הומצאה" בידי החוקרים. למרות זאת, כשנשאל אודות הרישום בהודעותיו כי לרישק מועתז לא היו עובדים, או כי הוא (מרבי) שילם משכורות לעובדים, חזר וטען שלא אמר את הדברים (פ/593). גם כשנשאל אודות אמירתו

בחקירה כי ת'רוואת לא סיפקה עובדים ורק הוא (מרבי) סיפקם, הכחיש שאמר אותה (פ/594 ש' 8). בדומה התכחש לכך שאמר כי לא הייתה משמעות לקבלני המשנה וטען שאמר כי "קבלני משנה היו מבצעים את העבודה" (שם, ש' 13), אך כשהוצג לו שנרשם מפיו כי לא פרט שיקים של חברה בשם "מאיה" אישר שזו גרסתו ולא ידע להסביר מדוע החוקרים בחרו שלא "להמציא" גרסה מפלילה גם לגבי חברה זו (פ/594-595). בנוסף, התקשה מרבי להסביר מדוע, לפי גרסתו בעדותו, הוא-עצמו עסק בחישוב סכום משכורות העובדים וטען כי ייתכן שקבלני המשנה אינם יודעים לחשב (פ/55). לבסוף, התקשה להסביר את ההתאמה בין גרסתו בחקירה לבין גרסתו של רשתי באותו מעמד (פ/595).

19. בחינת מכלול דבריו של מרבי מחייבת, לכן, להעדיף את האמור בהודעותיו על ההתכחשות הלא-אמינה שהציג בעדויותיו. אציין כי בכלל זה שלל סכסוך עם הנאשם או סיבה אחרת שתהיה לו למסור את האמור באותן הודעות, לו דובר בכזב (פ/595 ש' 10-12). דבריו המפלילים הולמים רכיבים אחרים מראיות התביעה וכדוגמאות, לצד ההתאמה לגרסתו של רשתי שתפורט בהמשך, אציין את ההתאמה לדברי חאלד שוויקי, שכמו מרבי מסר כי הלכו יחד לבנק הפועלים בכיכר ציון כדי לפרוט שיקים של הנאשמת למזומן (ת/73).

עוד אציין שאני ער לתצהירים שמסר מרבי בהליכים בהם נתבעה הנאשמת בבית הדין לעבודה, בהם התייחס להעסקת העובדים-התובעים באותם הליכים באמצעות קבלן (נספח יא1 לנ/17). התצהירים ניתנו במסגרת עבודתו, אל מול עורך הדין שייצג את הנאשמת שהוא אחיו של הנאשם, ולא די בהם לגרוע ממשקל גרסתו המפלילה של מרבי. כך בשים לב לקיומם של מסמכים נוספים שנערכו בזמן אמת (החוזים עם הקבלנים, נ/8 ועוד כפי שידון בהמשך), שעשויים להתיישב עם תזת ההגנה אך גם עם ניסיון להסוות את העבירות. עוד אציין ששמות קבלני המשנה לא צוינו בתצהירים, ובשים לב לכך שהנאשמת עבדה עם מספר קבלנים ולא רק עם אלה שנזכרים בכתב האישום, אין לדעת האם אותם תצהירים רלבנטיים לאישום.

20. להבדיל ממרבי, **רשתי** הציג בעדויותיו הסבר לדברים שנרשמו בהודעותיו, שאינו מופרך אלא ראוי לשקילה. לפיו, בהשפעת לחץ ועייפות בחקירה ותוך שיחה עם החוקרים שהוא חש כי נערכה בצורה חופשית, הוא נסחף לאמירות שלא שיקפו ידיעה ממשית מזמן אמת אלא מסקנות שלו שהתבססו על פיסות מידע שליט. גרסתו זו מסתברת לא רק בשל התרשמותי מאופן הצגתה, אלא גם משמסר, והדבר לא הופרך, כי עבודתו הייתה משרדית ועל כן נכח דרך כלל במשרד החברה-הנאשמת ולא נהג לצאת לשטח, כך שאת רוב ההתרחשויות לא חווה מכלי ראשון (למשל פ/15). אציין שגם רשתי, בדומה למרבי, תיאר אווירה מאיימת ומתישה בחקירה וסיפר כי למרות שהוא-עצמו שירת מספר עשורים במשטרה, הוא חש לחץ כנחקר. עם זאת, בניגוד למרבי, לא עשה זאת בצורה מוקצנת וככלל לא התכחש לדברים שנרשמו מפיו בהודעות הגם שלעיתים טען שהחוקרים לא דייקו ברישום (פ/11-12, פ/597, פ/599 ש' 12: כך טען שהמשפט לפיו השקית שהחזיק מאג'ד הכילה כסף שיקף השערה שלו שנרשמה כעובדה - פ/19, פ/598, וכי האמירה לפיה לקבלני המשנה אין עובדים לא נרשמה במדויק - פ/29).

רשתי אף אישר שניתנה לו ההזדמנות לעיין בהודעות בתום מסירתן למרות שגרס כי רק "רפרף" עליהן ולא התעמק (פ/19, פ/597), וכך הסביר את העובדה שלא איתר כי הדברים שמסר בשיחות אותן חווה כ"תמימות" עם החוקרים נכללו בהודעות (פ/22). כל אלה הותירו רושם שהיה, ככלל, אמין, הגם שאת הטענות כנגד תוכן הרישום בידי החוקרים איני יכול לקבל, וראו הדיון להלן בעדויות החוקרים.

21. ברוח זו, טען רשתי בעדויותיו כי הוא עצמו לא הכיר את רוב העובדים, ואת קבלני המשנה פגש פעמים ספורות. לגבי מרבי ידע שהוא מפקח ועוסק בגיוס העובדים ממוצא אריתראי (פ/10, פ/13) אך לא נכח בשטח ולא ידע האם עובדים אלה הועסקו בפועל בידי קבלני המשנה והאם האחרונים סיפקו לחברה שירות אמתי (פ/15).

פ/24-25, פ/28, פ/598 ש' 12, פ/600). לגבי מאג'ד מסר כי אמירתו לחוקר שהלה "עברין" או כי "הביא" לחברה את כל קבלני המשנה התבססה על מסקנות שלו ולא על ידיעה שלמה או שיחה בנושא עם מאג'ד (פ/15, פ/17). בד-בבד, חזר וטען שמאג'ד הביא את הקבלנים והיה אחראי עליהם (פ/16). בדומה, טען שאמירותיו בחקירה בדבר התנהלות לא תקינה בין מאג'ד לנאשם בוססו על סברות שלו שנאמרו מתוך לחץ, ולא על ידיעה ממש (פ/20-21). לגבי הליכה של רישק מועתז לבנק עם מאג'ד או מרבי וההתרחשויות בבנק אישר כי לא חווה אותן מכלי ראשון ובכלל זה לא ראה העברת כספים מרישק מועתז למאג'ד או לנאשם, וסיפר כי ידע שמועתז הלך לבנק עם מרבי אך לא זכר האם הלך גם עם מאג'ד (פ/18-19). את אמירתו כי הכסף מהשיקים "חזר" לנאשם שהשתמש בו לתשלום משכורות הסביר בכך שראה את מרבי נוטל מעטפות כסף מהמשרד וידע שהתשלום "יצא" מהמשרד וכן ראה או שמע על מקרים בהם קבלני משנה יצאו לשטח לחלק משכורות עם מרבי, אך מסר שלא ראה העברת כספים במזומן, לא עסק בתשלום המשכורות, לא ידע מה המקור הכספי של הנאשם לתשלום המשכורות, וכי אמירותיו בנושא היו מסקנה שלו מתוך ספקולציה על בסיס מידע שקלט משיחות טלפון (פ/21-23).

עוד בהקשר זה סיפר כי ראה את מאג'ד מגיע באחד הערבים לנאשם עם שקית וידע שלמחרת תחולקנה משכורות, ולכן הניח שהכסף "חזר" לנאשם הגם שלא ראה מזומנים (פ/25-26). רשתי הוסיף ותיאר כי המשרד התנהל בצורה מסודרת, כי הנאשם קפדן וכי כל אחד מקבלני המשנה חתם על חוזה ונדרש להציג את "מסמכי הזהות". עוד אישר כי המוצג נ/8 שיידון בהמשך משקף רישומים שהיו נערכים באופן שוטף ורוכזו על ידו במסגרת עבודתו שביצע, הגם שלא ראה את העובדים או קבלני המשנה חותמים על המסמכים המצויים בו.

22. עדויותיו של רשתי הציגו, אפוא, תמונה מעורבת. מחד, בהינתן העובדה שמדובר בהליך פלילי, הרושם האמין בהצגתה והעדר הפרכתה, אני מקבל כי רשתי הפריז במסקנותיו במעמד החקירה ומסר מידע מהותי שלא מכלי ראשון אלא כסברה או מסקנה מפיסות מידע שליקט. דברים אלה גורעים מן המשקל שיש לייחס להודעות שמסר בחקירת רשויות המס. ועם זאת, איני סבור כי דבריו בעדויותיו סיפקו הסבר מלא לתוכן ההודעות שנרשם מפיו, או כי יש בהם לאיין לחלוטין את משקלן. כך בפרט משרשתי לא התכחש לרוב הדברים שנרשמו מפיו בחקירתו, ונוכח ההתאמה בין דברים אלה לבין הדברים שמסר במקביל עמיתו לעבודה, מרבי, במעמד החקירה, וכפי שנראה בהמשך גם לחלקים נוספים מראיות התביעה.

23. כדוגמא, אציין את ההתאמה בין גרסאותיהם לעניין שליחת קבלני המשנה "לשטח" יחד עם מרבי במעמד תשלום המשכורות על מנת ליצור מצג לפיו קבלני המשנה הם המעסיקים. מהלך זה יכונה בהמשך הכרעת הדין "מצג המשכורות". אין המדובר במהלך שגרתי או מובן מאליו, והעובדה שהן מרבי והן רשתי ידעו למסור עליו אומרת דרשני. כמו מרבי, גם רשתי לא ידע לספק הסבר הולם מדוע שניהם מסרו זאת לחוקרים לולא דובר בנתון אמיתי. הוא סיפר אמנם כי שוחח עם מרבי לאחר שהאחרון נחקר וטרם חקירתו-שלו, וכי מרבי היה נסער וסיפר שהחוקרים צעקו ואיימו עליו, אך שלל כי שוחחו על תוכן החקירה או תיאמו גרסאות (פ/10-11, פ/599). מרבי מסר דברים דומים בפ/53 ש' 4-26).

דוגמא נוספת היא העובדה ששניהם מסרו בחקירות כי לא נחשפו להתנהלות בעייתית בנוגע לחברת "מאיה", וזאת בניגוד לדברים שמסרו אודות ההתנהלות עם יתר קבלני המשנה הנזכרים בכתב האישום.

רשתי גם התקשה מאוד להסביר מדוע התייחס בחקירותיו לקבלני המשנה כאל "בובות", ומסר שלל הסברים דחוקים לפיהם לא ידע מה הקבלנים עשו, התכוון לכך שהם לא קבלנים שמגיעים למשרד ומסיעים עובדים, התכוון לכך שלא ידעו לשוחח עם העובדים האריתראים (שאז הסתבך בהסבר לפיו גם העובדים וגם קבלני המשנה דוברי ערבית אך העובדים נתנו אמון רק במרבי), או התכוון לתספורת מצחיקה של אחד הקבלנים (פ/13-15).

24. כל אלה מחייבים לתן משקל להודעותיו של רשתי. הגם שמהסיבות שתוארו לעיל אין המדובר במשקל מלא, הן מצטרפות למכלול הראיות ובכלל זה להודעותיו של מרבי הפועלות לחובת הנאשמים.

אציין שאני ער למסמכים שהוצגו בפרשת ההגנה ונחזים כרישומים של עו"ד אמיר קליינמן, של מידע שקיבל מרשתי לצורך טיפול בתביעות אזרחיות ואשר מזכיר העסקת עובדים באמצעות קבלני משנה (נספח 2 למוצג נ/17). אלא, שאלה לא הוצגו בפני רשתי כדי לקבל את הסבריו, ולכן לא ניתן לייחס לרישומים אלה, הניתנים לפירוש במספר דרכים, משמעות של אשרור תזת ההגנה בידי רשתי.

25. שני העדים רשתי ומרבי סיפקו אפוא מידע אשר מפליל את הנאשמים ופועל לביסוס תזת התביעה. משקלו משמעותי במיוחד נוכח העובדה שמדובר בשניים שעבדו בשירות הנאשמים, שאין סיבה נראית לעין מדוע יבקשו לפגוע בנאשמים או להפלילם, ושתזת ההגנה למזימה של קבלני המשנה אינה כוללת אותם בתוך "מעגל" המזימה וממילא שלא מספקת הסבר לגרסאותיהם המזיקות לנאשמים. מכאן לראיות נוספות שהציגה התביעה:

2.1.2. מאג'ד הדיה

26. גם עד זה עבד עבור הנאשמים. מדובר באחד מתוך מספר עדים אשר הועמד לדין בעקבות הדברים שמסר בחקירות רשויות המס. הוא הורשע לפי הודאתו, ונדון ל-14 חודשי מאסר. כתב האישום בעניינו, הכרעת דין שניתנה לפי הודאתו, גזר דינו ופסק הדין שדחה את ערעורו הוגשו כת/76.

27. מאג'ד נחקר לראשונה ביום 1.11.12 (ת/77). הוא סיפר כי הועסק כמפקח בנאשמת עד כארבעה חודשים לפני החקירה, שאז פוטר בידי הנאשם בשל החקירה. הוא טען כי נהג ללוות את קבלני המשנה, להעביר עובדים ולפתור בעיות שהתעוררו, וטען כי הקבלנים סיפקו עובדים ממוצא ערבי, כי הוא עצמו הכיר לנאשם את הקבלנים חברת קיתי, את רישק מועתז ואת מחמוד סומרין, וקבלנים אחרים (רישק שאדי ושוויקי חאלד) הגיעו דרך מועתז ודרך יונס סומרין. הוא הכחיש שכתב או הוציא חשבוניות של קבלני המשנה, והוסיף כי עובדים אריתראים הועסקו בידי החברה וגויסו בידי מרבי, ששילם להם משכורות במזומן.

בחקירה נוספת מאותו יום, ת/78, נשאל שוב לגבי העובדים ממוצא אריתראי וחזר על אותה תשובה, שאז נשאל האם נכון שקבלני המשנה לא סיפקו לנאשמת עובדים והשיב בחיוב "אלה עובדים של חב' ארד יואב שעוברים כאילו מקבלן משנה לקבלן משנה". בהמשך סיפר כי לכל אורך התקופה העובדים היו של הנאשם ולא התחלפו למרות שקבלני המשנה התחלפו (עמ' 2 ש' 7, עמ' 3 ש' 18). עוד סיפר על הזדמנויות רבות בהן ביקר בבנק הפועלים בכיכר ציון עם הנאשם וראה את קבלני המשנה שוויקי חאלד, רישק מועתז ורישק שאדי מחזירים לנאשם כסף במזומן לאחר שפרטו את השיקים שנתן להם בגין החשבוניות. הוא חזר על הכחשתו כי הוציא חשבוניות של קבלני המשנה, וסיפר כי אינו יודע האם חברת קיתי סיפקה פועלים שכן לא ראה פועלים שלה. כשנשאל כיצד ערך את ההתחשבות מול קבלני המשנה סיפר כי נטל את כרטיסי העובדים מהלקוחות וביצע חישוב שעות עבודה, אך כי הנאשם היה מתחשבן עם הקבלנים. עוד אישר כי העובדים האריתראים היו עובדים של הנאשם.

28. ביום 4.11.12 נחקר מאג'ד בשלישית. הוא חזר על תשובות לפיהן לא הוציא חשבוניות של קבלני המשנה אלא רק העביר את חלקן מהקבלנים לנאשם, ואילו העובדים הועסקו בידי החברה בעוד שקבלני המשנה התחלפו ו"רק נתנו חשבוניות" (עמ' 2 ש' 20-21). שוב סיפר על מקרים בהם ראה את הנאשם נותן שיקים בבנק בכיכר ציון לקבלני משנה ומקבל מהם מזומנים, וכן על פעמים בהם נשלח בידי הנאשם לבנק עם רישק מועתז ושוויקי חאלד, כדי ליטול מהם מזומנים לאחר שפרטו את השיקים של הנאשמת, ולמסור אותם למרבי שהמתין בחוץ. מאג'ד הסביר כי הדבר נועד לתשלום משכורות לפועלים שהעסיק הנאשם, והוסיף כי נשלח בידי הנאשם גם עם ת'רואת לבנק שלה במזרח ירושלים כדי שתמשוך כסף ותעביר אותו למאג'ד, שהעבירו לנאשם. בדומה לעדים

שנסקרו לעיל, גם מאג'ד סיפר על "מצג המשכורות": כי לעיתים נשלח מרבי עם ת'רוואת לשטח, "כדי שמירבי יגיד לעובדים כאילו היא הבוס שלהם" (עמ' 3 ש' 1). עוד סיפר כי נכח בעת שת'רוואת ועאמר קרעין חתמו על חוזה עם הנאשם בשם חברת קיתי, וכן בעת שרישק מועתז חתם בשם החברה שלו. מאג'ד סיפר גם כי גייס עובדים עבור החברה, ותיאר כיצד נטל מהם צילום תעודת זהות והעביר למשרדי החברה, אך מסר שלא "סיפק" עובדים לחברה.

29. בעדותו של מאג'ד בבית המשפט נע הוא בין אמירות הדבקות בגרסה המפלילה שמסר בחקירת המשטרה, ובין אמירות המבקשות לצמצמה ולהתנער ממנה, תוך טענה כי נשפט על לא עוול בכפו וכי עורך דינו "מכר" אותו (למשל פ/160). כך טען שלא הודה במשפטו כי דובר בחשבוניות כוזבות, ובד-בד אישר שקבלני המשנה לא סיפקו עבודה לנאשמים ושחקירותיו מסר אמת (פ/143 ש' 22 - פ/144 ש' 12). בעוד שתחילה ניסה להתכחש לחתימותיו על הודעותיו, בהמשך אישר שהן מכילות את הדברים שמסר בזמן אמת הגם שטען שחלק מהדברים נרשם בצורה שונה, ובכלל זה התייחס לאמירות בהודעות לפיהן הנאשם אמר לו לפדות שיקים, כי הנאשם ידע שקבלני המשנה מזייפים חשבוניות, או כי התלווה לת'רוואת לבנק (פ/145 ש' 13 - פ/146 ש' 8, פ/150). כשעומת עם אמירותיו לפיהן הקבלנים לא סיפקו עבודה אמת השיב שאינו זוכר כי כך אמר (פ/146 ש' 17), ובדומה ניסה להתנער מאמירותיו בהודעות לגבי הביקורים בבנק בעת פריטת שיקים וטען כי התלווה לנאשם לבנק כחלק מעבודתו, כי ראה את רישק מועתז נותן מעטפה לנאשם אך לא ידע במה דובר וכי לא אמר בחקירתו שמועתז פרע שיק (פ/147 ש' 13 - פ/148 ש' 10, פ/149 ש' 26 - פ/150 ש' 9).

עם התקדמות העדות המשיך מהלך ההתרחקות מן הגרסה בחקירה, בצורה שלא הותירה רושם אמין. כך, בעוד שתחילה טען מאג'ד שהקבלנים לא סיפקו עבודה, ובהמשך שאינו זוכר אם אמר שלא סיפקו עובדים, הפעם טען שהקבלנים סיפקו עובדים, הן ממוצא ערבי והן ממוצא אריתראי, וכי דובר בעובדים של החברה שעברו לעבוד אצל הקבלנים כדי לחסוך בהוצאות פיקוח (פ/150 ש' 10 - פ/151 ש' 5). מאג'ד התכחש לאמירות נוספות, שנרשמו מפיו בהודעותיו (למשל פ/156 ש' 26-17). הוא חזר וסיפר כי מרבי התלווה לקבלנים לפגוש את העובדים בשטח וחילק כסף לעובדים (שם), אך התכחש לכך שאמר בחקירה כי מרבי עסק בגיוס עובדים וטען כי חתם על ההודעות מבלי להבין את תוכן שכן אינו יודע לקרוא, וכי את העובדים ממוצא אריתראי אין צורך לגייס שכן הם מביאים אחד את השני (פ/151). כשהתבקש להסביר את אמירותיו בחקירה אודות קבלנים "שמתחלפים" בעוד שהעובדים נותרו לעבוד, השיב תחילה בצורה סתומה ("בחברה, אם מתאים לו לעבוד בן אדם ממשיך לעבוד, אם לא, הולך למקום אחר"), וכשנשאל שוב השיב תשובה לא משכנעת לפיה לא התכוון לכך שהעובדים הם של הנאשם, שאחרת אין צורך בקבלני משנה. בהזדמנות נוספת טען שהתכוון לכך שהעובדים מספקים בסופו של דבר שירות מטעם החברה (פ/158), בהמשך הציג תשובה נוספת שהמחישה את קשייו ("לא אמרתי. אמרתי על העובדים, על הקבלנים" - פ/161 ש' 4), וכשביקשתי להבהיר את תשובותיו עבר לתשובה אחרת, לפיה העובדים הם שהתחלפו (פ/169 ש' 23-31). בהמשך הוסיף להתכחש לכך שידע על פריטת שיקים, הגם שאישר כי ראה את הנאשם נותן שיקים לרישק מועתז (פ/153 ש' 32 - פ/154 ש' 20), והתכחש גם לאמירתו בחקירה לפיה התלווה לת'רוואת לבנק (פ/156 ש' 7-16), לאמירה נוספת לפיה מרבי התלווה לקבלני המשנה לבנק (פ/156-157), ולאמירותיו אודות ביקורים בבנק עם חאלד שוויקי ורישק מועתז (הוא אישר ביקור אחד יחד עם הנאשם - שם).

בד-בד טען מאג'ד כי מסר בחקירותיו אמת, כי לא הופעל עליו לחץ, כי דבריו נרשמו בהודעות וכי חתם עליהן לאחר שהוקראו לו (פ/154 ש' 21 - פ/155 ש' 7). הוא חזר וטען כי חברת קיתי סיפקה עובדים ואף טען שראה אותם בעיניו וביקש מעאמר קראעין עובדים למקומות מסוימים, וכשעומת עם אמירתו השונה בחקירה (לפיה החברה לא סיפקה עובדים) השיב שאולי מדובר בטעות של החוקר וכן שכאשר החקירה תורגמה לו הבחין בתשובות שנרשמו באופן שונה ממה שאמר (פ/155 ש' 8-17).

30. בחקירתו הנגדית המשיך מאג'ד במגמת הצמצום, ובכלל זה חזר על הכחשת אמירותיו בחקירה בדבר פריטת שיקים בבנק עם קבלני משנה (למשל פ/172 ש' 31- פ/173 ש' 18), טען שתפקידו בחברה היה לגייס קבלני משנה ולפקח עליהם (להבדיל מגיוס עובדים, כאמירתו בחקירה), וכי לא היה אחראי על כל הקבלנים שעבדו בחברה. כשנשאל כיצד דווקא הקבלנים שגייס מעורבים בעבירות המס, לא ידע להסביר זאת והכחיש כי טיפל בהנפקת החשבוניות הכוזבות ששימשו אותם לקזז את הסכומים, כי "נעלם" עם פתיחת החקירה או שוחח עם עאמר קראעין טרם שנחקר, וכי נטל חלק ב"מזימה" של קבלני המשנה (פ/171-172, פ/175).

לשאלות ב"כ הנאשם, אישר מאג'ד שהוא והנאשם לא ידעו מה"בעיות" עם קבלני המשנה, כי הנאשם דרש שלקבלני המשנה יהיו "מסמכי זהות" כתנאי לעבודתם (פ/164 ש' 17- פ/165 ש' 13), חזר וטען כי קבלני המשנה ביצעו עבודה אמיתית (שם, ש' 14-29), וטען שוב כי באמירותיו בחקירה כי העובדים הם של החברה התכוון להעסקה באמצעות קבלני המשנה. עוד אישר שהנאשם הורה להתלוות לקבלני המשנה כדי לבדוק שהעובדים מקבלים משכורות, וטען שמרבי הוא שביצע זאת.

מאג'ד תמך בדבריו בתזת ההגנה לפיה הנאשם הולך שולל בידי קבלני המשנה, אך עשה זאת בצורה מופרזת. כך טען, תחילה, כי אינו יודע האם הקבלנים שמרו לעצמם את סכומי המע"מ במקום לשלם לרשויות (פ/166 ש' 9), אך עם התקדמות החקירה לא היסס להאשים "שקרנים... מהסוף הם היו גונבים את המע"מ, זה מה שעכשיו גיליתי. כולם רמאים" ולהצהיר כי הנאשם לא ידע על מעשים אלה של הקבלנים (פ/169, ושוב בפ/169 ש' 21-6). לשאלות ב"כ הנאשם הוסיף מאג'ד ואישר כי מדי חודש נערכה פגישה עם קבלני המשנה כדי לערוך התחשבות על בסיס כרטיסי הפועלים אצל הלקוחות ולהתאימה אל מול החישוב מול קבלני המשנה, וכי הנאשם דרש להחתים את קבלן המשנה ואת העובד על קבלת המשכורת (פ/170).

31. עדותו של מאג'ד לא הותירה רושם אמין. שפת גופו ותגובותיו מעל דוכן העדים לא תמכו במהימנות דבריו. תוכן הדברים, כמפורט לעיל, אופיין במגמת צמצום והרחקה ובנטייה לאמץ פרטים שהציגה בפניו ההגנה. אלא, שדבריו הוצגו בצורה בלתי עקבית, תוך שהעד ניסה לפרקים להתכחש לאמירותיו בחקירה ולפרקים אישרן, התכחש לדברים בהם הודה בבית המשפט בהליך שנוהל נגדו, וכפי שהומחש לעיל הלך והקצין את עמדתו עם התקדמות העדות, בדגש על החקירה הנגדית. להבדיל, אמירותיו בשלב החקירה מאופיינות בהתפתחות הגיונית שתחילתה בהכחשה והמשכה בחשיפת הפרטים המפלילים (במהלך החקירות ביום 1.11.12), בחזרה על הגרסה המפלילה בחקירה נוספת, ובהיותם דברים הפועלים כנגד האינטרס של מאג'ד עצמו, שכאמור אף שילם את המחיר בגינם במסגרת הליך בו חזר והודה במעשים ואף נשפט למאסר.

בנסיבות אלה, יש להעדיף את אמירותיו של מאג'ד בחקירה, על פני עדותו בבית המשפט. זאת, בסוגיות המהותיות להליך זה, בדגש על אי-אספקת פועלים בידי קבלני המשנה תוך העסקת הפועלים ישירות בידי החברה ושימוש בקבלנים כ"כיסוי" לכך, היות חשבוניותיהם של הקבלנים כוזבות, מהלך של פריטת השיקים והשבת המזומנים לנאשמים, ו"מצג המשכורות": ההתלוות לקבלני המשנה לשטח בעת תשלום השכר, ליצירת מצג של העסקת הפועלים על ידם. כל אלה מחזקים את ראיות התביעה.

2.2. קבלני המשנה

32. המדובר בקבוצת עדים שנרשמו כבעלי החברות אשר, לפי החשבוניות מושא האישום ולטענת ההגנה, עבדו קבלני משנה עבור הנאשמת וסיפקו לה פועלים.

2.2.1. רישק מועתז - "מועתז שיפוצים" וחברת "מאיה"

33. בשלב החקירה נחקר רישק מועתז ארבע פעמים. בשתי הודעותיו הראשונות טען כי לעסק שלו, "מועתז

שיפוצים", לא היו פועלים וכי נהג לספק חשבוניות כוזבות לחברה שאינה נזכרת בכתב האישום (בשם "א.י. עזריה דיזיין קרמיק", להלן "א.י.-"). (ת/68, עמ' 3 ש' 5). מועתז מסר כי בעליה של א.י. נהג לרשום נתונים על דף, ומועתז העתיקם לחשבוניות (ת/68, עמ' 3 ש' 34-35; עמ' 4 ש' 4-5). הוא הוסיף שהפסיק לעבוד עם א.י. כי הבעלים רימה אותו, וכי לא סיפק חשבוניות כוזבות לאף אחד אחר (ת/68, עמ' 4 ש' 10 ו-19). בנוגע לנאשם טען מועתז כי עבד עמו עבודה אמיתית: ביצע עבורו עבודות ניקיון באמצעות קבלן משנה, בתל אביב ובפתח תקווה, ומסר לו חשבוניות (ת/68, עמ' 4 ש' 21-23, ת/69 ש' 24).

34. בחקירתו השלישית ברשות המיסים חזר רישק מועתז על פירוט הפעילות הבלתי חוקית עם החברה א.י. ע. בעיצומה של החקירה, כשנשאל למי עוד נתן חשבוניות ללא שביצע עבודה בפועל, השיב כי ברצונו "להגיד את האמת" (ת/70, עמ' 6 ש' 30). מנקודה זו ואילך שינה מגרסתו לגבי הנאשמים, וטען כי נתן להם חשבוניות מס בלי שביצע עבורם עבודה אמיתית. מועתז תיאר כי מאג'ד הדיה ניגש אליו בעת ששטף את רכבו, שאל אותו אם יש לו תיק במע"מ, ביקש להכיר לו את הנאשם והציע לו לשמש כקבלן משנה שלו. באותו היום לקח מאג'ד את מועתז לנאשם. הנאשם אמר שהוא מחזיק עובדים משל עצמו ולכן מעוניין שמועתז יתן לו חשבוניות בלבד ולא עובדים, כי תמורת החשבוניות ייתן הנאשם למועתז שיקים ומועתז ילך לבנק עם עובד של הנאשם בשם מרבי, יפדה את השיקים, ייתן לנאשם את הסכומים ויקבל מעטפה עם כסף בסך 2 או 3 אחוזים מערך החשבונית. בהמשך סיפר מועתז כי פעם בחודש נהג הנאשם להתקשר אליו, מאג'ד הסיע אותו לנאשם והנאשם או מאג'ד היו רושמים על דף קטן את הפרטים שרצו שירשמו על החשבונית ואילו מועתז העתיק את הפרטים בכתב ידו לחשבוניות. עוד הוסיף שסיפק חשבוניות כוזבות לאנשים נוספים, אך לא ציין שמות באומרו לחוקר כי "אם תגיד לי שמות אני אדע" (עמ' 8 ש' 28). בהמשך אישר שנתן חשבונית כוזבת גם לחברה בשם ד. רוטשטיין (עמ' 10 ש' 16-30). עוד סיפר שלו-עצמו לא היו כלל הוצאות, אך הוא נהג לנכות "הוצאות" באמצעות חשבוניות כוזבות שרכש מאדם בשם ווליד רישק, לו שילם 500-1,000 ₪ לחשבונית (עמ' 9 ש' 9 - עמ' 10 ש' 2). בנוסף סיפר שכשהפסיק לעבוד עם הנאשמים, לטענתו משום שסירבו לשלם לו, הכיר להם את בן דודו רישק שאדי וזאת במעורבות של מאג'ד, אך הכחיש שהחזיק בפנקסי חשבוניות של שאדי או "הפעיל" אותו (עמ' 5).

35. בחקירתו הרביעית (ת/66א) הוסיף מועתז ותיאר פעילות דומה של מסירת חשבוניות כוזבות בשם "חברת מאיה" לנאשם. אציין שתחילה ניסה לטעון שאינו זוכר זאת, אך כשהשאלה חזרה על עצמה אישר כי נערך הסכם בין הנאשם לבין חברת "מאיה". מועתז הוסיף כי מסר לנאשם מסמכים של חברה זו וחתם עמו על ההסכם בשמה, כי בפועל לא ביצע כל עבודה באמצעות חברה זו, אך כי מסר לנאשם שלוש חשבוניות תמורתן קיבל שיקים, אותם פרע בבנק בנוכחות הנאשם או מרבי, מסר את המזומן לאחד מהם וקיבל סך של 2,000-3,000 ₪ עם כל פדיון (עמ' 3 ש' 11-18, עמ' 4).

36. בעדותו בבית המשפט המשיך מועתז לטעון כי לא סיפק לנאשם עובדים או עבודה וכי הקשר ביניהם התבסס על מתן חשבוניות כוזבות מצד מועתז (פ/62). הוא הוסיף שתמורת החשבוניות קיבל מהנאשם שיקים בסכומים גדולים. עוד העיד כי נהג לפרוע שיקים אלה ולמסור את תמורתם במזומן חזרה לנאשם או למי מטעמו, והנאשם שילם לו כמה מאות שקלים לכל שיק. מועתז טען שהנאשם ניצל מצב כלכלי קשה בו היה, וטען בפניו שמדובר בפעילות חוקית. כך למשל:

"ש. מה סיפקת לנאשם? איזה עבודות ביצעת עבורו?

ת. לא סיפקתי לו עבודה. הוא היה לוקח ממני רק חשבוניות.

ש. אני מציג בפניך חוזה בינך לבין הנאשם (הוגש כת/48 - א.ג.) [...] החוזה הזה אומר שאתה אמור לספק עובדים לנאשמים.

ת. לא. הוא לא רצה." (פ/62 ש' 18-19)

"ש. אילו עבודות ביצעת בגין חשבוניות אלו?"

ת. לא נתתי לו עבודה ולא סיפקתי לו. הוא אמר לי שהוא רוצה רק חשבוניות. הוא יעשה את הכל. הוא אמר שהוא ממני רק חשבוניות.

ש. בתמורה לחשבוניות שנתת, מה קיבלת בתמורה?

ת. הייתי מקבל ממנו 400 או 500 או 700 ₪. (פ/64 ש' 4-8)

מועתז דבק בגרסה זו בחקירתו הראשית (פ/67 ש' 6-8), בחקירתו הנגדית (למשל פ/72 ש' 6 ו-16, פ/79 ש' 16, פ/87 ש' 10-13) ובחקירתו החוזרת (פ/95 ש' 11). הוא הדגיש כי אינו מכיר את העובדים שביצעו את העבודות עבור הנאשמת ואינו קשור אליהם (פ/65 ש' 2), וכשהוצגו בפניו שמות לקוחותיהם של הנאשמים השיב שאינו מכירם (פ/89 ש' 12). עוד תיאר את ההתנהלות הכספית: כמו בהודעותיו (ת/70, ת/66) העיד כי הנאשם נהג להעביר לידי כנגד החשבוניות שיקים (ת/59), אותם פדה בבנק ומסר את הכסף המזומן בחזרה לנאשם. מועתז חזר והעיד כי בביקוריו בבנק ליוו אותו הנאשם, יוסי (שמו של רשתי - א.ג.) או מרבי (פ/64 ש' 10-15, פ/65 ש' 13-15, פ/84 ש' 4-8). גם גרסתו לגבי אופן ההתנהלות מול הנאשם לעניין רישום החשבוניות חזרה על עצמה בעדותו בבית המשפט, כאשר טען כי הנאשם נהג לרשום פרטים על דף ומועתז העתיקם לחשבונית (פ/62, פ/79 ש' 30, פ/84 ש' 28-30).

37. דבריו של מועתז פועלים לחובת הנאשמים. אמינותם ניכרת בכך שמועתז לא הועיל לעצמו כאשר מסר את הדברים שהפלילו את הנאשמים. להיפך: בעדותו אישר כי הועמד לדין והורשע בגין מסירת החשבוניות הכוזבות לנאשמים, וכתב האישום כנגדו אף הוצג (ת/65, פ/62). בדבריו חזר והביע מודעות למחיר הכבד שייגבה ממנו בגין המעשים שביצע, לרבות בפגיעה בחירותו.

בעדותו אינדיקציות נוספות לאמינותה: כך עקביותו בגרסה המפלילה, עליה שמר גם כשהוצגו בפניו, בחקירה הנגדית, האמירות מהודעותיו הראשונות לפיהן ביצע עבודת אמת עבור הנאשמים, והוא נמנע מלאמצן וחזר והבהיר שלא עשה כן (פ/72-73). כך גם החשיפה ההדרגתית של הפעילות הפסולה עם הנאשמים, כשבשתי ההודעות הראשונות הכחישה, בהודעה השלישית חשפה באופן חלקי (בנוגע ל"מועתז שיפוצים"), ואף בתחילת ההודעה הרביעית היסס לחשוף את הפעילות באמצעות "חברת מאיה", ועשה כן רק כשהחוקרים חזרו על השאלה בנושא. מהימנותו ניכרה גם בהתייחסותו הזהירה לחשבוניות מושא האישום שהוצגו בפניו, כאשר לגבי שלוש מהן היסס לאשר כי רשם אותן וזאת משום שלא היו בכתב ידו (פ/63-64), יצוין שאישר שם כי לא סיפק עבודה גם תמורת שלוש החשבוניות). התייחסות שכזו מעידה על דיוק במסירת אמת, להבדיל מניסיון להפליל בכזב את האחר.

אלמנט נוסף הוא האזכור של מועתז, ביזמתו וכשנשאל על אתרי העבודה של הנאשמת, של "מצג המשכורות": העובדה כי לעיתים התלווה למרבי ויוסי לאתרים, וכי הם נהגו לשלם כסף לפועלים וכן להחתימם על אישורים שקיבלו את שכרם. כשנשאל מדוע התלווה אליהם, השיב שהנאשם "אמר לי 'כשישאלו אותך ברשות המסים בחקירות במידה ויחקרו אותך, כדי שתהיה מודע איפה מצויים אתרי העבודה' כך יואב אמר לי" (פ/64, פ/87-88). בהמשך תיאר כי דובר בשניים עד ארבעה ביקורים, בהם ישב מאחור ברכב בו נהג יוסי ולצדו ישב מרבי "ועליו שקית גדולה. הוא היה אומר לי: זה אדם, השם שלו כך וכך, תן לו את הכסף שלו..." (תוך שהכחיש שמסר את הכסף בעצמו - פ/89). המדובר באלמנט לא שגרתי, של שליחת קבלני המשנה עם עובדי הנאשמת לשטח בזמן תשלום המשכורות לא לצורך פעילות אמיתית אלא כאקט שנועד להסוות את טיב הפעילות הכוזבת. כמפורט לעיל, "מצג המשכורות" תואר בגווני דומים גם בדבריהם של מרבי, מאג'ד ורשתי. התאמה זו תומכת באמינות הדברים שמסר מועתז. כך גם התאמה נוספת, בעיקר עם דבריו של מרבי בחקירה, בנוגע למהלך של פריטת השיקים בבנק והשבת המזומנים לנאשם.

38. אין הדבר אומר שעדותו של מועתז הייתה נטולת קשיים. היא לוותה במידה מסוימת של הפרזה לצרכי הרחקה עצמית, ובכלל זה איני מקבל את טענותיו כי סבר שמדובר בפעילות חוקית ואת ניסיונו להציג עצמו כמי שתמימותו נוצלה בידי אחרים. ועם זאת, לא התרשמתי כי ניסיון זה שלו להמעיט בתרומתו לפעילות מעיד על כזב ב"גרעין הקשה" של גרסתו. בעדותו התרשמתי כי הוא חושש מהעונש לו היה צפוי בהליך שהתנהל נגדו (ראו למשל פ/74 בו שאל האם איש שב"ס שנכח באולם הגיע "בגללי"), וכי חשש זה הניב את ניסיונו האמור.

קושי נוסף נגע למסירת החשבוניות של חברת "מאיה": העד לא זכר להתייחס אליהן או כי מסר חשבוניות של חברה זו, אך גם לא התכחש לדברים שמסר בחקירה לגביהן (פ/67-68). בהמשך נזכר בחלק מהפרטים (פ/91). בהתחשב בכך שהעיד ביוני 2015 בעוד שנחקר למעלה משנתיים וחצי קודם לכן, ובכך שדובר בחשבוניות ספורות בהשוואה לפעילות באמצעות "מועתז שיפוצים", איני סבור כי מדובר באינדיקציה לכזב בדבריו של העד. בנסיבות אלה אני סבור שיש להעדיף את הדברים שמסר בהודעתו ת/66 אודות החשבוניות הכוזבות שמסר בשם חברת "מאיה".

עוד אני ער לפערים בגרסתו של מועתז: זו לא היתה אחידה בשאלה באיזה בנק בוצעה פריטת השיקים. העד התייחס הן לבנק הפועלים ברחוב יפו, והן לבנק "שלו" במזרח ירושלים. באחת ההזדמנויות גם טען שמי שליווה אותו הכי הרבה פעמים לבנק היה מאג'ד (ולא מרבי, יוסי או הנאשם כפי שטען בהזדמנויות אחרות) אך הסביר כי דובר בסניף הבנק במזרח ירושלים, וכי יוסי ומרבי נהגו לעיתים להגיע לאותו סניף ולעיתים ביקשו ממנו להגיע בעצמו לסניף ברחוב יפו, שניהם סניפים של בנק הפועלים (פ/84 ש' 14-11). עוד לא היה אחיד בשאלה למי מסר את מסמכי החברה "מאיה" - האם למאג'ד או לנאשם (פ/92, פ/95), הגם שאין מדובר בפער מהותי שכן התייחס למאג'ד לעניין זה כאל "שליח" (שם). מועתז גם לא סיפק תשובה ברורה כשנשאל האם בעת ששוחח עם מאג'ד היה לו תיק במע"מ (פ/80-81), וכשנשאל האם השתמש בחשבוניות כוזבות כדי להקטין את נטל המס שהוא-עצמו נדרש לשלם התחמק מתשובה ולבסוף השיב בשלילה, בניגוד לדבריו בנושא זה בחקירה (פ/81-83, פ/86). המדובר בפערים, שהאחרון בהם מעיד כי מועתז נכון היה גם לסתור את עצמו כשדובר בטענה לאחריות שלו. ועם זאת, נוכח האינדיקציות למהימנות שפורטו לעיל, בדגש על העובדה שמסירת הגרסה המפלילה את הנאשמים הפלילה גם את מועתז עצמו, אין בפערים אלה די כדי להביא למסקנה לפיה מועתז שיקר בהודעותיו ובבית המשפט ב"גרעין הקשה" של גרסתו בנוגע לטיב פעילותו מול הנאשמים.

אדון בסוגיות נוספות: כשנשאל לגבי מסירת החשבוניות הכוזבות לחברה "א.י.", אותה אישר כאמור בחקירותיו, הפגין מועתז חשש להשיב, תקף את הסגור על העלאת השאלה, אמר "אני מפחד שיעשו לי משהו" ולבסוף טען שאינו זוכר, תשובה עליה חזר גם כשהוצגו בפניו אמירות שמסר בנושא בחקירותיו (פ/74-76). לא התרשמתי שמדובר בסוגיה המשליכה על מהימנות גרסתו בנוגע לנאשמים, אלא בתוצר של חשש מפני הפללתם של גורמים נוספים בעדות בבית המשפט. בנוסף, אני ער לכך שמועתז לא היה אחיד בשאלת התמורה שקיבל מהנאשם, ונע בין אמירות של 2-3 אחוזים מערך החשבוניות ובין אמירות המתייחסות למאות שקלים. גם כאן אין המדובר בפער מהותי, משלא טען לסכום קבוע אלא הציג סדרי גודל.

39. לבסוף, אני ער לפגם לפיו חקירותיו של רישק מועתז לא תועדו בתיעוד חזותי או קולי, הגם שנחשד בעבירה והגם שנערכו בערבית ובתרגום לעברית, ותועדו בכתב בעברית (ראו סעיף 8(2) לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), תשס"ב-2002 וכן הדין בנושא זה במסגרת הדין בעדויותיהם של החוקר רועי אינדיק והמתורגמנית יפה כהן). מבלי לגרוע מחובת הרשות החוקרת לפעול לפי הוראות החוק, בנסיבות העניין אין בכך לסייע להגנה. שהרי, מועתז חזר על גרסתו המפלילה בעדותו, לא טען לקשיי הבנה במהלך החקירה, והמתורגמנית יפה כהן העידה בצורה אמינה כי תירגמה את כלל החקירה והקריאה אותה לנחקר בסופה (פ/368-370). בנסיבות אלה אין עילה לפסול את הודעותיו או לגרוע ממשקלן, בשל ההימנעות מתיעודן.

40. כך, למרות הקשיים ונוכח האינדיקציות לאמינותם, דבריו של רישק מועתז תומכים בתזת התביעה.

2.2.2. חאלד שוויקי - "שוויקי שירותי ניקיון"

41. גם עד זה (להלן "חאלד" או בשמו המלא) תמך בדבריו בתזת התביעה. בהודעותיו סיפר כי בתקופה הרלבנטית עבד בבית מלון וכן כמורה, וכי פתח תיק עוסק במע"מ כטובה לדודו, יונס סומרי (להלן: "יונס") שנפטר בינתיים. יונס הבטיח לשלם לחאלד 5,000 ₪ לחודש ומסר לו כי הוא זקוק לתיק העוסק משום שהוא מסובך בחובות ואינו יכול לנהל תיק משל עצמו. לבקשת יונס הדפיס חאלד פנקסי חשבוניות ומסרם ליונס עם החותמת שלו. עוד פגש עמו במאג'ד הדייה, ויונס מסר לחאלד שהם (יונס וחאלד) עובדים עם מאג'ד (ת/74 עמ' 2).

לגבי העבודה עם הנאשמים, טען חאלד כי מאג'ד ויונס לקחו אותו למשרדו של עורך דין, לחתום עם הנאשם על חוזה עבודה. לדבריו, בחוזה העבודה נאמר כי על חאלד לשלם לעובדים משכורות אך עורך הדין הסביר שמדובר בעובדי החברה והנאשם הסביר לו שהדבר יעשה על ידי שיק שיינתן לו על ידי הנאשם. חאלד תיאר כי בכל 15 בחודש נהג עובד של הנאשם בשם "דני" להסיעו לבנק ולתת לו שיק (בהמשך הבהיר שדובר במרבי - ת/73 עמ' 2 ש' 21 ועמ' 3, וראו לעניין זה עדות החוקר בן זקן בדבר פעולת חקירה בה התברר הדבר, בפ/355-356). חאלד נהג לפרוע את השיק למזומן ולתת את הכסף למרבי שהכניסו לתיק בית ספר. לדבריו, הנאשם נהג להמתין אותו זמן בקומה השנייה של הבנק, דרך כלל יחד עם מאג'ד, וקיבל ממרבי את הכסף. פעם או פעמיים הנאשם הסיע בעצמו את חאלד לבנק, נתן לו את השיק וקיבל מידיו את המזומנים לאחר הפירעון (ת/74, עמ' 3 ש' 30-13, עמ' 6 ש' 37, עמ' 7 ש' 2; ת/73 עמ' 2 ש' 14-8, 29-37).

42. חאלד חזר והדגיש בהודעותיו כי לא העסיק בעצמו עובדים, לא סיפק עבודה לנאשם (ת/74 עמ' 4 ש' 5-8; עמ' 6 ש' 2-3), כי העובדים היו של הנאשמת (שם, עמ' 4 ש' 18, עמ' 5 ש' 3, עמ' 6 ש' 30-31) וכי הדבר נודע לו מפי הנאשם במעמד חתימת הסכם העבודה (שם, עמ' 4 ש' 20, עמ' 5 ש' 34-38). עוד טען שמאג'ד הורה לו ללכת עם מרבי לאתרי העבודה, כי מרבי אמר לו להציג עצמו בפני העובדים כמנהל שלהם, וכי מרבי שילם להם את המשכורות בעוד שחאלד החתימם על מסמכים שהביא מרבי בהם נכתב כמה שעות עבד כל פועל וכמה כסף קיבל (שם, עמ' 4 ש' 10-15). בהמשך טען שבמעמד חתימת החוזה הנאשם "אמר לי שזה עובדים של החב' שלו ואני צריך להגיד שאלו העובדים שלי ואני חייב ללכת לחלק להם משכורות פעם או פעמיים בשביל שיחשבו שזה נכון למרות שזה לא נכון" (שם, עמ' 5 ש' 37). חאלד טען כי פנקסי החשבוניות שלו ניתנו למאג'ד וכי הוא עצמו חתם רק על חשבונית אחת במעמד חתימת ההסכם. עוד מסר כי החשבוניות מושא האישום אינן משקפות עבודות אמת (שם, עמ' 6 ש' 15-31).

43. חאלד התמיד בגרסתו גם בעדותו בבית המשפט. הוא חזר וסיפר על הפעילות עבור דודו יונס, על הסכום שקיבל מידיו מדי חודש, ועל הפגישה בינם לבין מאג'ד (פ/105 ש' 2, פ/115 ש' 1). הוא חזר וטען כי לא ביצע עבודות עבור הנאשם ולא הפעיל או סיפק עובדים, וחזר ותיאר את מהלך פירעון השיקים בבנק (פ/108 ש' 2-11, פ/114 ש' 22; פ/116 ש' 22). עוד התמיד בטענה לפיה לא הכיר את העובדים וכי הם היו עובדים של הנאשמים (פ/113 ש' 19-21), וסיפר כי אין לו קבלני משנה או ספרי הנהלת חשבונות (פ/115 ש' 3-6).

44. גם לעניין ההתנהלות הכספית חזר חאלד על הדברים אותם טען בחקירותיו ותיאר כי במעמד החוזה נאמר לו שבכל 15 בחודש עליו לקחת שיק, לפרוע אותו ולהחזיר את הכסף וכי כך עשה (פ/106 ש' 2; פ/109 ש' 13; פ/110 ש' 2; פ/111 ש' 19-22). חאלד אמר כי את הכסף שפרע בבנק הפועלים היה מרבי מכניס לתוך "תיק בית ספר" (פ/111 ש' 19-22). גם על האמירה בה הנאשם התלווה אליו לבנק באחת הפעמים חזר בעדותו (פ/109), תוך שנמנע מלהפריז ולטעון לריבוי התרחשויות מסוג זה, ובהמשך הסביר שבהודעתו התייחס לפעמיים, משום שבפעם נוספת המתין הנאשם בתוך הבנק למרבי (פ/139).

אציין כי בעדותו לא טען חאלד שביתר הפעמים נמסרו המזומנים שהתקבלו בפירעון השיקים לנאשם, אך כשהוצגה בפניו אמירתו בנושא מהחקירה אימץ אותה והסביר שזכרונו את ההתרחשויות אינו טוב (פ/112).

45. גרסתו של חאלד הותירה רושם אמין. כך האופן בו העיד, שלוה ברושם של אדם תמים למדי שאינו מצוי בעסקים או בהנהלת חשבונות, אך ביקש בעדותו להקפיד על פרטים ונמנע מהפרזה. עם זאת מסר כי זכרונו את ההתרחשויות אינו מושלם בחלוף הזמן. כדוגמה להמחשה, כשהוצג בפניו כי בחקירתו אמר שעורך הדין בפניו חתם על הסכם העבודה עם הנאשמים מסר לו שהעובדים הם של החברה, ביקש תחילה לתקן ואמר כי "לגבי העובדים והכסף" יונס ומאג'ד הם שהסבירו לו, אך בהמשך הבהיר כי זכרונו מן ההתרחשויות משנת 2009 אינו טוב וכי מול החוקר זכר הכל (פ/106 ש' 22-23, פ/107 ש' 21). בדומה, ביותר מסוגיה אחת מסר חאלד דברים שלא הציגו מעורבות של הנאשם, דבר המעיד על העדר ניסיון להרע לנאשם, אך כאשר הוצגו בפניו אמרות מהודעותיו באותן סוגיות המערבות את הנאשם אימצן והסביר שבמעמד העדות הוא אינו זוכר היטב את ההתרחשויות (כך למשל שאלת קבלת המזומנים שנדונה לעיל, או דבריו בפ/113-114 בשאלה מי אמר לו עם חתימת החוזה שהעובדים הם של הנאשמת). רצונו לדייק ניכר גם בהתייחסותו לחתימות על החשבונות מושא האישום, תוך שזיהה רק אחת מהן כחתימתו (פ/114 ש' 9).

עוד תומכת באמינות גרסתו העובדה שבדבריו הפליל לא רק את הנאשמים אלא גם את עצמו, כעולה מכתב האישום שהוגש נגדו ואשר הוצג כת/72. העד מסר את עדותו תוך שציין שהוא מודע למחיר שהוא עתיד לשלם על המעשים, מבלי שהאשים את הנאשמים בכך (אלא את יונס ומאג'ד - פ/110 ש' 11).

גם אלמנט נוסף שנדון לעיל בנוגע לדבריהם של מרבי, רשתי, מאג'ד ומועתז נזכר גם בדבריו של חאלד, הוא "מצג המשכורות": חאלד סיפר כי נסע עם מרבי מספר פעמים לאתרי העבודה, כי מרבי הוא זה אשר חילק את המשכורות לעובדים וכי חאלד נשאר לשבת באוטו (פ/111 ש' 11-16, פ/131). כמובא לעיל, בהודעתו טען שהדבר נעשה בהוראת הנאשם ומאג'ד, כדי ליצור מצג של העסקה בידי חאלד. התאמה נוספת בין דבריו לבין מכלול ראיות התביעה מצוי בתיאור פריטת השיקים בבנק. כל אלה מבססים את אמינות דבריו.

46. כדרך של עדויות, בפרט כאלה הנמסרות בפער של מספר שנים משלב החקירה, גם דבריו של שוויקי לא היו נקיים מקושי או מפערים. למרות שהוכרז כעד עוין לבקשת התביעה, ולמרות שהשיב לעיתים להגנה בפרטים השונים מדבריו בהודעותיו, לא התרשמתי כי ניסה לשקר אלא כי לא זכר חלק מהפרטים. בסופו של יום, ברובן המכריע של הסוגיות בהן עומת עם דבריו בהודעותיו, הוא לא התכחש לדברים שמסר לחוקרי רשות המסים ולכל היותר ציין שכיום אינו זוכר את הדברים. הדבר המחיש את אמינותו ומצדיק לקבל, באותן סוגיות, את האמור בהודעותיו.

אני ער לכך שבאחת הסוגיות, לגבי פנקסי החשבונות, התכחש להודעתו: חאלד טען בהודעה שהדפיסם והעבירם ליונס, ובעדותו שיונס הדפיסם (פ/129-130). אני סבור שמדובר בפער שבמהות. גם העובדה שבהודעותיו טען שמרבי אמר לו להציג עצמו בפני הפועלים כמנהלם, ובחקירה הנגדית אישר לשאלות הסנגור שמרבי הציג בפני הפועלים בשטח כמנהלם והוא אישר זאת בשתיקה, אינה מעלה פער משמעותי, מה עוד שהעד מסר בשלב זה של החקירה הנגדית כי הוא עיף וזכרונו אינו מיטבי (פ/133).

47. אני סבור אפוא שיש לקבל את דבריו של חאלד, התומכים בתזת התביעה.

לסיכום אציין שבחקירתו הנגדית הציגה ההגנה בפני חאלד תזה לפיה דובר בפעילות חוקית: אפשרות כי מאג'ד ויונס נדרשו לקחת תחת חסותם עובדים קיימים "שיעבדו אצלכם" וחאלד השיב כי "אולי אמרו את זה ליונס ולמאג'ד אבל לא אמרו לי". עוד הוצגה בפניו אפשרות כי מאג'ד ויונס נטלו לכיסם את סכומי המע"מ שקיבלו מהנאשמים וכנגדם ניכו תשומות באמצעות חשבונות כוזבות, וכך רימו במקביל הן את הנאשמים והן את חאלד. חאלד לא שלל זאת, ואף

טען שבדיעבד הבין ששימש כ"קוף" בעוד שמאג'ד ויונס פעלו ללא ידיעתו ורימו אותו. בכך יש לגרוע במידת מה ממשקל דבריו של חאלד לתמיכה בתזת התביעה (פ/137-134, פ/140). ועם זאת, המדובר במידה מצומצמת בלבד, היות שמתשובותיו לא עלה אישור של תזת ההגנה מתוך ידיעה ממשית (שם) אלא במידה רבה אשרור של מצגי הסנגור בפניו, שהובילו אותו תוך-כדי העדות לגבש "הבנה" בדבר היותו קורבן ל"רמיה" מצד מאג'ד ויונס ("עבדו עלינו, עלי ועל יואב, כך אני מבין עכשיו" - פ/140 ש' 25). זו מסקנה של העד בדיעבד, להבדיל מאלמנטים עובדתיים מזמן אמת אותם תיאר, כגון פריטת השיקים והעברת המזומנים לנאשם או ההתלוות למרבי בעת התשלום לפועלים לפי דברי הנאשם (אותם אשוב ואצטט: "אמר לי שזה עובדים של החב' שלו ואני צריך להגיד שאלו העובדים שלי ואני חייב ללכת לחלק להם משכורות פעם או פעמיים בשביל שיחשבו שזה נכון למרות שזה לא נכון"). לכן, אין בסוגיה זו כדי לגרוע במידה רבה ממשקל דבריו של חאלד, כראיה לביסוס תזת התביעה.

2.2.3. רישק שאדי - "רישק שאדי ניקין"

48. ברשות המיסים נחקר עד זה (להלן: "שאדי") שלוש פעמים - ביום 20.8.12 (ת/84), ביום 5.9.12 בשעה 9:45 (ת/85) וביום 5.9.12 בשעה 14:37 (ת/86). תמלילי החקירות ת/84-א, ב, ת/86א

49. בחקירתו הראשונה טען שאדי כי לא פתח תיק עוסק מורשה על שמו במע"מ, כי מעולם לא סיפק עבודות טיח או פועלים לנאשם או בכלל, כי אינו מכיר את הנאשמים, לא חתם על הסכמי העבודה עמם ולא קיבל מהם כספים. כאשר הוצגו בפניו מסמכי ניהול ספרים על שמו, החשבוניות מושא האישום וצילום תעודת הזהות שלו שנתפסו במשרדי הנאשמת, טען שאינו מכיר את המסמכים והחשבוניות ולא חתם עליהם, וכי תעודת הזהות שלו אבדה כשנה וחצי טרם החקירה אך נמצאה בסמוך. עוד טען כי מעולם לא הלך למנהל חשבונות או רואה חשבון, לא יפה כוחו של איש לפעול בשמו ואינו מכיר את מאג'ד הדיה.

50. בתחילת חקירתו השניה המשיך שאדי ודבק באותה גרסה, חזר ומסר כי אין לו תיק עוסק מורשה ואינו מכיר את הנאשם, והוסיף כי לא היה בבנק הפועלים במזרח ירושלים ולא לקח כסף מזומן משם. כשנשאל על רישק מועתז ועל אדם נוסף בשם רישק וליד השיב שהם קרובי משפחה רחוקים שלו וכי מעולם לא עבד עמם. עוד טען שמעולם לא חתם על יפוי כוח למנהל החשבונות מוחמד אכתילאת לצורך פתיחת תיק במע"מ, וכי אין לו חשבון בבנק הפועלים בכיכר ציון בירושלים.

בעיצומה של החקירה נשאל שאדי האם הוא מוכן לספר את האמת, והשיב בחיוב תוך שטען כי עד לשלב זה שיקר בשל חשש מבני משפחתו שהם עבריינים (ת/85, עמ' 4 ש' 5). הוא טען כי פתח את תיק המע"מ אצל רו"ח אכתילאת וזאת לבקשת קרובו רישק מועתז, שאמר לו כי לא יצטרך לעשות כלום ורק יקבל כסף. מועתז נהג לשלם לשאדי 2,000-3,000 ₪ מדי חודש, והחתים אותו על חשבוניות אשר נשארו אצל מועתז. שאדי מסר למועתז דוגמת חתימה שלו. מועתז הפגיש את שאדי עם אדם בשם מאג'ד, שלקח אותו לפגישה עם "יהודי ממודיעין בשם יואב" ואמר לו להגיד שהוא מספק ל"יואב" עובדים מסודן הגם שלא הכיר את העובדים עצמם.

51. לאחר הפסקה, נגבתה משאדי הודעה שלישית. הוא מסר בה כי קרוב משפחתו בשם רישק מונזר פנה לאביו וביקש ששאדי יפתח "תיק קבלן" על שמו. מונזר שלח את אחיו, רישק מועתז, שלקח את שאדי למשרדו של אכתילאת, שם חתם מועתז על יפוי כוח. כשנשאל האם הדפיס פנקסי חשבוניות השיב כי הם הודפסו בידי מונזר, ומועתז "עשה את החותמת". לאחר שיצאו ממשרדו של אכתילאת אמר מועתז לשאדי לשבת בבית והבטיח לאביו של שאדי שייתן לשאדי משכורת של 40,000 ₪ לחודש אך בפועל שילם לו סכומים של מאות שקלים ועד 1,500 ₪. שאדי טען כי מעולם לא חתם על חשבוניות מס, וכי מאג'ד היה מתקשר למועתז ואומר לו מה לרשום בחשבוניות שהיו אצלו. שאדי טען גם כי הכיר את מאג'ד דרך מועתז, שלקחו למוסך בו עבד מאג'ד אך האחרון רק שאל לשמו ולא דיבר עמו, וכי את הנאשם ראה פעם אחת נוסע עם מועתז, שהכיר לשאדי את הנאשם ואז

אמר לשאדי ללכת.

כשנשאל האם חתם עם הנאשם על חוזה, השיב שאדי כי מועתז התקשר אליו וביקש שיחתום על חוזה, אך בהמשך אמר לשאדי כי חתם בשמו, והוא עצמו מעולם לא ראה את החוזה או קרא אותו. לטענתו, מועתז גם כתב את החשבוניות מושא האישום, חתם עליהן ומסרן למאג'ד שהעביר לנאשם וכן למנהל החשבונות, ואילו שאדי לא ביצע כל עבודה עבור הנאשם. עוד טען כי הלך עם מועתז לבנק הפועלים, מועתז לקח את תעודת הזהות של שאדי ויחד עם מאג'ד פרעו הם שיקים ושמו את הכסף המזומן במזוודה. כאשר שאל את מועתז מדוע הוא זקוק לתעודת הזהות שלו ענה לו מועתז "שזה לשלם לפועלים" השייכים למאג'ד. כשהוצגו בפניו שיקים ובגבם חתימה עם מספר תעודת הזהות שלו, וכן מסמכי הבנק על פריעת השיקים, השיב שאדי שלא ראה מסמכים אלה, כי החתימה עליהם היא של מועתז, כי לא קיבל את השיקים הללו מהנאשם וכי מועתז ומאג'ד נטלו את הכספים.

52. בעדותו בבית המשפט המשיך שאדי בקו שאפיין את הודעותיו (מן הרגע בו התבקש לספר את האמת כמפורט לעיל). הוא טען שרישק מונזר הציע לו "עבודה" שלא ידע את טיבה ("היו אומרים לי שזאת עבודה של שיפוצים") וכי קיבל בכל חודש סכום של עד 1,500 ₪ (פ/246 ש' 12-2). עוד טען כי מי שטיפל בפועל ב"עבודה" היה מועתז "והיה נותן לי לשבת בצד לא להתערב" (שם, ש' 15). בכלל זה פעל מועתז מול הנאשם ומאג'ד, חתם בשמו על החשבוניות ומכר אותן לנאשם, וחתם בשמו על חוזה העבודה מול הנאשם. את הנאשם הראה מועתז לשאדי פעם אחד בלבד (פ/246 ש' 17 ו-23, פ/247 ש' 13-1, 17; פ/248 ש' 1, פ/251 ש' 3 ו-30, פ/252 ש' 11, פ/253 ש' 1 ו-21). בהתאמה, טען שאדי כי לו לא היו עובדים והוא לא סיפק לנאשם עבודה או עובדים, לא ראה את העובדים הסודנים ומעולם לא פגש בהם (פ/246 ש' 19-20, פ/247 ש' 15, פ/249 ש' 6, פ/250 ש' 27-2, פ/251 ש' 5, ופ/152 ש' 22). גם לענין פירעון השיקים טען שאדי כי הדבר לא נעשה על ידו אלא בידי מועתז, כי מאג'ד והנאשם לקחו אותו לבנק פעמיים, ופרעו את השיקים למזומן בעוד הוא ישב בחוץ וכי החתימות על גב השיקים או על משיכת הכספים אינן שלו (פ/251 ש' 28-7).

53. עדותו של שאדי לא הייתה נקיה מקשיים ומנקודות שיש לתת עליהן את הדעת בהערכת מהימנותו. בפתח העדות מסר התובע כי שאדי לא אותר לאורך תקופה, ועומד בפני הגשת כתב אישום נגדו. מצב זה עלול להשפיע על גרסתו של עד. בדבריו של שאדי נתגלו גם פערים: למשל, הוא הכחיש כי מאג'ד אמר לו לומר שהוא מספק עובדים לנאשם, וזאת בניגוד לאמרתו בנושא בחקירה (פ/248 ש' 9 ופ/249, ת/85 עמ' 4 ש' 19-17). שאדי גם התכחש לחתימות המופיעות על הודעותיו וטען שלא תורגמו, שלא הבין חלק מדברי החוקרים ושלא הוצגו לו כל החשבוניות מושא האישום, ובד-בבד אישר את תוכני ההודעות, מסר שמתורגמן נכח בזמן חקירותיו והוסיף שהוצגו לו כל החשבוניות (פ/249 ש' 19-27, פ/250 ש' 11, פ/255 ש' 19, פ/256 ש' 8, פ/258, פ/260). גם שינוי הגרסאות בחקירותיו צריך להישקל, לצד הסברו כי נבע מחשש שלו בתחילת החקירות (פ/256 ש' 10), והעובדה שחלק מדבריו היו מסקנות ולא מידע שחוזה מכלי ראשון (למשל הטענה כי מועתז הוא ש"מכר" חשבוניות לנאשם, אותה הסביר שאדי בהבנה בדיעבד בשלב החקירה - פ/253 ש' 3). בנוסף, בחקירתו הנגדית חזר על תיאור פריטת השיקים בידי אחרים בבנק, אך כלל במעמד זה לראשונה גם את הנאשם וכשנשאל מדוע עשה כן השיב שבשלב החקירה בני הדוידים שלו איימו עליו (פ/268). באלמנטים אלה יש לחייב זהירות ואף לגרוע ממשקל דבריו של שאדי, אך אין בהם לאיין את משקלם:

54. שאדי שמר על עיקר גרסתו הן בחקירותיו (כלומר, טרם ידע שיועמד לדין) והן בבית המשפט. הוא אישר בעדותו כי אמר אמת בחקירותיו (פ/250 ש' 11, פ/259 ש' 16). וחשוב מכל: בגרסה זו חשף שאדי את עצמו לסיכון. החלטתו לשנות מגרסתו הראשונית בת/84, ולספר כי נענה לבקשת קרובו, פתח תיק במע"מ ואיפשר לאחר להפיץ חשבוניות על שמו, אינה החלטה שהועילה לו. יוזכר גם שבגרסה זו הפליל לא רק את עצמו אלא גם אחרים, בהם קרובי משפחה שלו. זאת ועוד, לו ביצע שאדי עבודות אמת עבור הנאשמים, אין סיבה שהיה מסתיר

זאת ובוחר דווקא בגרסאות המתכחשות לכך. במובן זה, כעסו על הנאשם, מאג'ד ומועתז על כך ש"הרסו לי את החיים" (פ/263 ש' 23) אינו אלמנט הגורע ממשקל דבריו, אלא להיפך: מדגיש את אופיה הפסול של הפעילות, להבדיל מאספקה לגיטימית של פועלים תמורת תשלום. עוד יש להצביע על התאמה שבין תיאוריו את המהלך של פריטת השיקים בבנק תוך שימוש בתעודת הזהות של שאדי ולקחת המזומנים שהתקבלו כנגד השיקים, לבין תיאורו מהלך דומה בעדויותיהם של עדי התביעה שנדונו לעיל.

55. להתרשמותי, רבים מן הפערים בדבריו של שאדי נבעו מניסיון שלו למעט מאחריותו, וקיימת אפשרות כי מעורבותו במעשים שתיאר נעשתה במודע, ולא בדרך של ניצול בידי אחרים. הדבר בלט באופן בו כיוון את החיצים לעברו של מועתז, אותו תיאר כמי שביצע בפועל את המהלכים הפיקטיביים לרבות פירעון השיקים בבנק, בעוד שמועתז טען כי לאחר שהכיר בין שאדי לנאשם הוא (מועתז) "יצא מן התמונה", וכי לא החזיק בחשבוניות של שאדי (ת/66 עמ' 4 ש' 35- עמ' 5 ש' 8). לפרקים בחר שאדי להטיל את האשם גם בקרוב אחר שלו, רישק מונזר (למשל פ/262-261). רושם זה מספק הסבר גם לטענותיו הלא-משכנעות של שאדי בנוגע להתנהלות החקירה, ואת חוסר יכולתו להציג הסבר הולם להימצאות מסמכיו בהנהלת החשבונות של הנאשמת תוך הצגת טענות לזיוף ולאבדן תעודת הזהות שלו (למשל פ/257).

ועם זאת, אין בנטייה זו של שאדי להמעט באחריותו-שלו כדי להעלות או להוריד מן האלמנטים החשובים לצרכי הליך זה, ובפרט בשאלה האם שאדי סיפק כנגד החשבוניות עבודה לנאשמים. בשאלה זו, מהנימוקים שהוצגו לעיל, יש לקבל את גרסתו לפיה לא סופקה עבודה כאמור. הדבר פועל, כמובן, לחובת הנאשמים.

אני ער גם לטענות ההגנה בדבר אופן ניהול חקירתו של שאדי ותיעודה. הנושא יטופל בהמשך, בדיון בעדות חוקרי רשות המיסים ובפרט זו של החוקר גיא בן זקן, בפסקה 81 להכרעת הדין, וזו של החוקר אלי אמון. מהטעמים המנויים שם, איני יכול לקבל סוגיות אלה כמשליכות על משקל גרסתו של שאדי.

2.2.4. סומקיאן ת'רוואת ועאמר קראעין - חברת "קיתי מסחר והשקעות בע"מ":

56. **ת'רוואת** היא הבעלים הרשום של החברה שבכותרת (להלן "חברת קיתי"), ששמה מתנוסס על חלק מהחשבוניות מושא האישום. לפני כן, כך מסרה בעדותה, שימשה כמורה בבית ספר (פ/184). את ההחלטה לערוך שינוי קריירה הסבירה בכך שהורים של תלמידה היו קבלנים והיא התלהבה מעיסוקם (פ/195). לאחר סגירת החברה, כך הוסיפה, עברה לעבוד בעצמה כמנקה בבית חולים, וכשנשאלה מדוע ויתרה על הפעילות בחברה השיבה "ניסיתי את העבודה הזו והחלטתי להפסיק" (פ/189-190).

בחקירת רשויות המס הכחישה ת'רוואת מעורבות בעבירות (ההודעות לא הוגשו אך הוגשה הקלטת חקירה נ/11, וראו גם סיכומי המאשימה בעמ' 48). לפי מסמכי ההליך המשפטי בעניינם (ת/80, ת/91), ת'רוואת ועאמר קראעין (להלן: "עאמר") הועמדו לדין, הודו בכך שיחד הוציאו לנאשמים חשבוניות כוזבות של חברת קיתי כדי להביא להתחמקות ממס בסכום מס של כ-738 אלף ₪, ונשפטו לעונשים הבאים: ת'רוואת לשישה חודשי מאסר בעבודות שירות, קנס ומאסר מותנה, ועאמר לעשרה חודשי מאסר בצירוף ענישה נלווית. אציין כי מסמכים אלה הוגשו ללא התנגדות (פ/177), ועל כן הודאותיהם של ת'רוואת ועאמר שתועדו בפרוטוקול ואישררו את עובדות כתב האישום נגדם קבילות בהליך זה כאמרות חוץ.

57. עדותה של ת'רוואת הותירה רושם שאינו נקי מקושי. תחילה, היא ניסתה להתכחש להודאתה בעבירות הנוגעות לחשבוניות כוזבות, בטענה כי הודתה משום שהיו "טעויות חישוב" בחשבוניות בשל שגגות של מנהל החשבונות שלה, כי עורכת הדין שלה לא הסבירה לה שמדובר בהודאה בחשבוניות כוזבות, וכי אינה יודעת לקרוא (פ/178 ש' 14, פ/186 ש' 20-8, פ/199-198, פ/207-206). הסברים אלה לא הרשימו באמינותם, בפרט נוכח העובדה

שהודתה בידיעה שתידרש לרצות מאסר בעבודות שירות ועונשים נוספים, ונוכח התייעוד בפרוטוקול הדיון ת/80 לפיו מהות ההסדר הוסברה באמצעות הסנגורית ומתורגמן בית המשפט לת'רוואת ולעאמר טרם הודו. עמדתה של העדה לפיה לא ביצעה עבירת מס אף אינה מתיישבת עם דברים שמסרה בהמשך עדותה, לפיהם עאמר "לקח את התיק עליו במקומי. הוא קיבל שנה" (פ/211 ש' 8), עם חוסר יכולתה להסביר מהי "טעות החישוב" בחשבוניות בה הודתה לשיטתה (פ/214 ש' 21), ועם טענתה בחקירה הנגדית לפיה, לפני שהסכימה להצעה להסדר טיעון, התייעצה עם מספר עורכי דין שאמרו לה "או שאת נכנסת לכלא או שעאמר יישא את התיק עליו ואת תקבלי שישה חודשי עבודות שירות על ניהול חשבוניות פיקטיביות" (פ/213 ש' 9. ההדגשה הוספה). דברים אלה סותרים את טענתה כי לא הבינה את טיב האישום בו הודתה. לבסוף, לא הציגה הסבר הולם מדוע, לו פעלה בצורה לגיטימית ביחסיה עם הנאשמים, הסכימה להודות בעבירה ולהיענש.

58. לצד דברים אלה, הציגה עדותה של ת'רוואת אלמנטים המקשים לקבל את טענתה בדבר לגיטימיות הפעילות מול הנאשמים. כמפורט לעיל, היא התקשתה להסביר מדוע החליטה לזנוח את הפעילות בחברת קיתי, שפעלה בהיקפים של מיליוני שקלים מול לקוחות שונים ובהם הנאשמים (פ/196-197), ולהמיר עסק משגשג זה בעבודה כמנקה. בנוסף, עדותה הותירה רושם של מי שבקיאותה בפרטי פעילותה של חברת קיתי מוגבלת. היא טענה כי ניהלה את החברה שהעסיקה כחמישים עובדים אשר גויסו דרך מודעות בעיתון ומפה לאוזן, וסיפקה כוח אדם ללקוחות שונים ובהם הנאשמים, אליהם הגיעה דרך מאג'ד (פ/185 ש' 21 - פ/186 ש' 7, פ/196). כשנדרשה לפרטי העובדים, לא ידעה לספקם ולמעט עאמר אותו הציג כנהג שכיר שגם רשם חשבוניות (פ/193 ש' 25-9), ולא ידעה לומר מתי הפסיק לעבוד עמה (פ/194 - וראו פ/211 ופ/221 ש' 21 - פ/222 ש' 5 בו הסתבר כי השניים חיים יחד), טענה כי יתר העובדים הגיעו לעבוד חודש או חודשיים ועזבו (בהזדמנות אחרת טענה: שבוע-שבועיים - פ/193 ש' 25-9), וכי העסיקה בעצמה קבלן משנה אשר הביא פועלים ממוצא אריתראי וסודני ופיקח עליהם. בכלל זה טענה שסיפקה עובדים לנאשמים במודיעין ובתל אביב, וכי את תלושי השכר לעובדיה הוציא הנאשם שכן לפי דברי רואה החשבון שלה היא לא יכולה הייתה להוציא תלוש לעובד שמועסק שבוע או שבועיים. כשנשאלה מדוע קבלן המשנה שלה לא הוציא לנאשמים חשבונית, השיבה שזה היה ההסכם (פ/180-183, פ/190), וכשהתבקשה להסביר את הצורך בחברת קיתי אם העובדים סופקו בידי קבלן משנה נוסף השיבה שדובר בעבודה אמיתית, ולאחר שב"כ הנאשם העיר זאת הוסיפה כי היא שהביאה את קבלן המשנה (פ/184 ש' 10-פ/185 ש' 7, ראו גם פ/186-188). כשנשאלה אודות ביקורים שלה בשטח השיבה תחילה כי אין צורך שתגיע שכן יש קבלן משנה, בהמשך כי ביקרה פעם או פעמיים בחודש כדי לוודא שהעובדים קיבלו את זכויותיהם (פ/185 ש' 20-8), ובהזדמנות נוספת שינתה גרסתה וטענה כי היא עצמה פיקחה על הפועלים (פ/194 ש' 31). חוסר בהירות דומה אפיין את תשובותיה כשנדרשה להסביר כיצד התנהלה ההתחשבות הכספית בין קבלן המשנה, לבינה ולבין הנאשמים (פ/204, טרם שאלות הסנגור אותן אישרה בפ/204-206). כשהוצגו לה חשבוניות על שם חברת קיתי (ת/33), זיהתה אותן, טענה שעאמר כתב אותן וכי נמסרו לנאשם, וכי לא נהגו לפרט בחשבוניות מספרי עובדים או את מקום העבודה וזאת משום שמנהל החשבונות שלה לא אמר לה לרשום זאת (פ/183 ש' 7 - פ/184 ש' 9). עוד אישרה שחתמה על הסכם עבודה מול הנאשמים וכי נדרשה בידי הנאשמים להמציא "מסמכי זהות", הכחישה שפרטה שיקים והשיבה תמורתם לנאשמים, והתקשתה להשיב לשאלת ב"כ המאשימה אילו ביטוחים רכשה עבור עובדיה (פ/188 ש' 9 - פ/189 ש' 12, פ/201-202). כשנשאלה כיצד קיבלה את תמורת החשבוניות השיבה שהנאשם העביר את הסכומים בהעברה בנקאית, המשיכה להתעקש על כך גם כשהוצגו בפניה שיקים לפקודת חברת קיתי (מתוך ת/59) ולבסוף טענה שאינה זוכרת (פ/190). כשנשאלה איזה חלק מהסכומים הועבר לקבלן המשנה שלה, נעה בין תשובות לפיהן כל הסכום הועבר אליו, לבין תשובות לפיהן רק חלק הועבר (פ/191 ש' 25-22, פ/193 ש' 8).

59. בפתח הישיבה השניה בה העידה ת'רוואת, ארעה התרחשות נוספת המחזקת את הרושם בדבר טיב עדותה. היא פתחה את הישיבה בהכרזה לפיה ערב הישיבה דיבר איתה גבר מרשויות מע"מ, שאינה יודעת מה שמו, ואמר לה שאם היא רוצה למנוע מעאמר ריצוי מאסר עליה לומר בבית המשפט כי "המסמכים הם לא נכונים" ושהנאשם ביצע עבירה. הטענה הוצגה בצורה מופרזת, תוך שהעדה הציגה "כראיה" לדבריה טלפון שבור, טענה כי הישיבה לאותו אדם שלא אכפת לה שעאמר יכנס לכלא, ומיד ריסקה את מסך הטלפון (פ/211-210). לא התרשמתי מאמינות הדברים. בנוסף, מנקודה זו ואילך אופיינה חקירתה הנגדית של ת'רוואת באישור גורף של שאלות ב"כ הנאשם, שלא ניתן לקבלו במלואו. כך למשל אישרה שהנאשם ביטח את עובדיה (פ/212 ש' 21), הגם שבישיבה הקודמת, כמובא לעיל, לא ידעה להשיב בנושא הביטוחים.

60. על רקע כל אלה, איני יכול לקבל את התכחשותה של ת'רוואת לעובדות בהן הודתה בהליך שנוהל נגדה. יש בהודאתה זו משום אישור של העובדות, הפועל לתמיכה בתזת התביעה.

61. מסקנה דומה עולה מבחינת עדותו של **עאמר**. הוא נכנס להעיד מיד לאחר ת'רוואת, וניכרה התאמה בין דבריו לבין דבריה. כאמור, הוא-עצמו מסר כי הוא מתגורר עמה (פ/221). אף הוא ביקש להתכחש להודאתו בבית המשפט בעבירות של הוצאת חשבוניות כוזבות לנאשמים. אף הוא טען כי דובר בהודאה ב"טעות בחשבוניות", הוסיף כי לא ביצע כל עבירה שכן היה אך שכיר בחברת קיתי וטען כי לקח על עצמו את האשם כדי למנוע את כניסתה של ת'רוואת למאסר (פ/220 ש' 1 - פ/221 ש' 14).

ניסיונו זה אינו אמין בעיני. בפרוטוקול הדיון בו הודה, ת/80, תועד כאמור הסבר מלא לעאמר ולת'רוואת טרם הודאתם. בנוסף, תועד שם כי עאמר הודה בעבירות בודעו כי הוא עלול להישלח למאסר - כאשר לפי הסדר הטיעון המאשימה התעתדה לטעון לתקופת מאסר בת שנה וחצי. לאלה מתווסף חוסר הסבירות שייטול על עצמו סיכון שכזה, אם לא ביצע כל עבירה ועל בסיס "טעות חישוב". אוסיף ואזכיר את דבריה של ת'רוואת לפיהם התייעצה עם עורכי דין טרם קבלת הסדר הטיעון ואלה מסרו לה שמדובר באישום בחשבוניות כוזבות. על רקע דברים אלה ונוכח הקרבה בין עאמר לת'רוואת, כשהראשון אף טען שהודה כדי להביא להקלה בעונשה של ת'רוואת, לא סביר כי עשה כן מבלי להבין במה הוא מודה. לצד כל אלה יצוין כי עאמר מסר את עדותו בפני בחוסר שקט בולט, שהתווסף לרושם בדבר חוסר אמינותו של טענותיו.

62. בעדותו הציג עאמר תיאור של פעילות חברת קיתי, המקביל לתיאוריה של ת'רוואת ועל כן לא אחזור עליו. אציין כי הציג בקיאות גדולה יותר בפרטי הפעילות, הגם שלעיתים סתר עצמו. בכלל זה אישר כי הוא שיצר קשר עם מאג'ד וביצע פעולות במסגרת הפעילות השוטפת אל מול הנאשם והעובדים, ידע לנקוב בשמו של אחד המפקחים באתרים של הנאשמים ובשמותיהם של פועלים, וציין כי קבלן המשנה מטעם חברת קיתי הוא שהיה אחראי על הפועלים וכי עבודתו שלו ושל ת'רוואת הסתכמה בהעברת שעות העבודה של הפועלים מקבלן המשנה לנאשם (פ/222-225). בדומה לת'רוואת אף הוא טען שדובר בפעילות אותנטית, והוסיף כי נהג לשלם לפועלים את שכרם ולהחתימם ובמסגרת זו פגש במרבי אך אינו יודע מה היה תפקידו של האחרון (פ/225). אלא, שבהמשך סתר עאמר את עצמו וטען כי הנאשם נהג להעביר את התמורה הכספית לחשבון חברת קיתי ועאמר נהג למשוך סכומים גדולים במזומן ולהעבירם לקבלן המשנה, וכי שילם בעצמו לפועלים רק בשלושת החודשים הראשונים (פ/226 ש' 31-23). לאחר מכן הציג גרסה שלישית, לפיה שילם בעצמו לפועלים של חברת קיתי שהיו מגיעים לביתו, ואילו קבלן המשנה שילם לפועלים שעבדו בשטח (פ/231). עוד טען כי הוא עצמו רשם את חשבוניות חברת קיתי (פ/230), טען כי הנאשם קיזז את דמי הביטוח ששילם עבור הפועלים של חברת קיתי מן התמורה ששולמה לחברה, ושלל כי הנאשם הוציא תלושי משכורת לעובדי חברת קיתי (פ/225 ש' 13 - פ/226 ש' 5). עוד טען כי בשלב מסוים, טרם כניסתו של קבלן המשנה, העביר את פועליו לעבוד ישירות אצל הנאשם, לטענתו בשל טעות במס ההכנסה שגרמה לביטול אישור ניכוי המס במקור של חברת קיתי (פ/226). בהמשך

סתר עצמו וטען שהעביר רק חלק מהפועלים והמשיך להעסיק חלק אחר ולהוציא להם תלושי משכורת (פ/230-231). בחקירתו הנגדית חזר וטען כי הפעילות מול הנאשמים הייתה אמתית, הוסיף כי חברת קיתי סיפקה שירותים ל-19 לקוחות, תיאר כיצד פעל מול מאג'ד מטעם הנאשמת, הכחיש שמאג'ד קיבל כספים מן הפעילות או שכספים ששולמו לחברת קיתי "חזרו" לנאשמים, ואישר כי מקובל שפועלים שעובדים אצל קבלן משנה אחד נשארים במקום העבודה לאחר שהקבלן מתחלף (פ/235-236, פ/239, פ/29). עוד אישר שמרבי נשלח בידי הנאשם לוודא שהפועלים קיבלו משכורות (פ/237-240). עאמר חזר והתייחס להודאתו במשפטו כאל הודאה ב"טעות בחשבונית", שנעשתה כדי שתרוואת לא תיכלא (פ/240, פ/297). עוד טען שהופעל עליו לחץ בחקירה ואישר שהנאשם דרש להחתים את הפועלים כי קיבלו את כספם (פ/300).

63. תוכן עדותו של עאמר ואופן מסירתה לא מאפשר לייחס לה מהימנות במידה שתספק משקל-נגד להודאתו המתועדת בבית המשפט בביצוע העבירות של הנפקת חשבוניות כוזבות לנאשמים. לכן, כבעניינה של ת'רוואת, יש בהודאתו להוסיף ולתמוך בראיות המאשימה.

2.3 לקוחות ועובדים

2.3.1 בן ציון - ישיבת "נהורה"

64. עד זה סיפר כי הוא משמש כמנהל הכספים בישיבה, לה סופקו בשנת 2012 עובדי ניקיון בידי הנאשמת (כארבעה עובדים ממוצא אריתראי). העד לא שמע על מי מקבלני המשנה, וסיפר כי מרבי הוא שהיה אחראי על העובדים ונטל את שיק התשלום לנאשמת מדי חודש (הגם שאינו יודע האם הגיע עם אנשים נוספים - פ/270 ש' 16-17, פ/272 ש' 10). העד הוסיף כי מבחינתו העובדים היו "של" הנאשמת, והעיד כי סברתו זו הולמת את העולה מהצעת המחיר שקיבלה הישיבה מהנאשמת (פ/272 ש' 27-11, ת/87. עוד הוצגו כרטסת של הישיבה ומסמכים מזהים של עובדים - ת/88 ות/89).

65. מדובר בעד מהימן, אך אינו סבור שתרם בעדותו לבירור יריעת המחלוקת. התביעה ביקשה להיעזר כאינדיקציה בהעדר המודעות שלו לקיומם של קבלני המשנה. אלא, שדובר במנהל הכספים, שאישר בחקירתו הנגדית כי לא עבד בצמוד לעובדי הניקיון הנדונים, כי הפיקוח מטעם הישיבה בוצע בידי עובדת אחרת בשם בלהה, וכי לא התעניין האם הנאשמת מספקת עובדים באמצעות קבלני משנה (פ/273 ש' 32-7). אין הכרח שהלקוח, המקבל מהנאשמת שירותי כוח אדם, ידע כי היא מספקת אותם דווקא באמצעות קבלני משנה, והדבר אמור שבעתיים במי שאינו מלווה את הפועלים ושהוסיף ואישר כי אינו יודע לומר האם הגיעו דרך קבלני משנה, או מי היה מגיע לישיבה לשלם להם את שכרם (פ/274 ש' 25-1). לכן, עדותו אינה שופכת אור על המחלוקת שבין הצדדים.

2.3.2 איקאלו גבריקידה - עובד

66. עדותו של עד זה החלה בשפה העברית, בישיבה מיום 22.5.16, ובמסגרת זו נרשמו מפיו דברים הגם שלהתרשמותי התקשה להבין את הנשאל ולהשיב. בשלב מסוים הוריתי על הפסקת העדות וזימון מתורגמן, והעדות המשיכה ביום 16.6.16. במעמד זה בוררו עם העד סוגיות מקבילות לאלה לגביהן העיד בישיבה הראשונה. קיימים פערים בין הדברים שמסר בשתי הישיבות, ונוכח התרשמותי האמורה איני סבור כי ניתן לסמוך על הדברים שמסר בהעדר מתורגמן, ויש להתמקד בדברים שמסר בישיבה מיום 16.6.16. כך אעשה.

67. העד סיפר כי עבד אצל חברת אנג'ל מאז יוני 2011 משך כשלוש שנים, והגיע לעבודה דרך חברים שלו שמסרו לו מספר טלפון של מרבי, הגם שאת הפרטים אודות העבודה קיבל מחבריו האריתראים (פ/286 ש' 30-22). את שכרו קיבל במזומן ממרבי, שנהג להגיע למקום העבודה כדי לשלם לו, ולאחר שמונה או תשעה חודשי העסקה קיבל גם תלושי שכר מן הנאשמת (במקום אחד טען שדרש תלושים ולא קיבלם, אך בחקירה הנגדית חזר

והתייחס לתלושי שכר שקיבל מהנאשמת והבהיר כי קיבלם לאחר שפנה ל"קו לעובד" ודרש ממרבי תלושים-פ/287). הוא מסר שאינו מכיר מי מקבלני המשנה, כי פוקח בעבודה בידי עובד של אנג'ל בשם פנחס, ואילו מרבי היה הכתובת עבורו לפניו בנושאים כגון מחלה או בעיה בעבודה (פ/284-285). עוד מסר שבמהלך עבודתו נאמר לו שהוא עובד אצל הנאשם, אך בחקירתו הנגדית מסר כי סבר שמנהל הנאשמת הוא מרבי (פ/287), וכי הלה נהג לקבל מפנחס את רישום שעות העבודה ולשלם את המשכורת (פ/288).

68. עדות זו, שנמסרה בצורה מהימנה, תומכת בתזת התביעה להעסקה ישירה של העובדים בידי הנאשמת, ללא קבלני משנה. זאת, בשים לב לעובדה שהעד לא הכיר מי מקבלני המשנה, גויס לעבודה ישירות מול מרבי ולצד המפקח מטעם אנג'ל פעל מול מרבי בלבד.

בעדותו של מר גבריקידה אינדיקציות שניתן לסבור כי הן הולמות את תזת ההגנה. העד מסר כי טרם התקופה בה החל לקבל תלושי שכר, נהג לעיתים להגיע עם מרבי אדם נוסף שהחתימו כי קיבל את המשכורת (פ/288 ש' 21-11). הגם שהעד מסר כי אותו אדם לא הגיע "הרבה", בחקירתו הנגדית אישר כי נהג להגיע פעם בחודש (פ/289 ש' 15). הנאשמת טענה כי בשלב מסוים ובשל עצה משפטית ושינויים רגולטוריים זנחה את השיטה של העסקה באמצעות קבלני משנה ו"קלטה" אליה את העובדים, והדבר עשוי להתיישב עם דברי העד על תחילת קבלת תלושי שכר והפסקת הגעתו של האדם הנוסף, בהנחה שמדובר בקבלן משנה.

אלא, שבדברים אלה אין לתמוך בתזת ההגנה במידה של ממש. זאת, ראשית, משום שהעד לא קשר בין קבלת תלושי השכר לבין קליטה לעבודה אצל הנאשמת, אלא לפנייתו ל"קו לעובד" בדרישה לקבל תלושי שכר. שנית, ועיקר: בראיות התביעה שנסקרו עד כה נכללו דברים של מספר עדים, לפיהם הנאשם הורה לשלוח את קבלן המשנה יחד עם מרבי "לשטח" בעת תשלום המשכורות לפועלים, וזאת על מנת ליצור מצג של העסקה. "מצג המשכורות" מסביר את העובדה שהעד ראה אדם נוסף רק בזמן תשלום המשכורות ולא במהלך השוטף של הפיקוח על העבודה, ואף כי סיפר שאותו אדם "היה בא וסתם היה יושב", ואילו מרבי הוא ששילם משכורות והחתיים את הפועלים על קבלתן (פ/289 ש' 13). נתון זה, בשילוב העדר היכרות של העד עם מי מקבלני המשנה, גיוסו בידי מרבי ופעילות מולו בלבד, מעלה כי עדות העד מתיישבת בעיקרה עם תזת התביעה דווקא.

2.3.3. פנחס רפאלי

69. העד שימש כמנהל משק בחברת אנג'ל, וסיפר כי העובדים ממוצא אריתראי סופקו בידי הנאשמת ומרבי היה אחראי עליהם ושימש ככתובת ל"הזמנת" פועלים בידי העד, וכי אינו מכיר את הנאשם ולא שמע על אספקת פועלים בידי קבלני משנה. הוא הציג מסמכי רישום שעות עבודה של העובדים שנערכו על ידו (פ/291-292). ת/90).

70. איני סבור שעד זה תרם ליריעת המחלוקת, הגם שהעיד בצורה כנה. הוא העיד שתפקידו היה לערוך את רישומי השעות וכי עובדת אחרת בשם ברכה הייתה ממונה על כוח האדם ועל התקשורת עם הנאשמת. הוא הבהיר שאינו יודע מהיכן מרבי היה מביא את הפועלים ולא שאל אותו, לא צפה מעולם במעמד חלוקת המשכורות ואינו יודע האם מרבי נהג להגיע אליו עם אדם נוסף, ואף אינו יודע האם העובדים הפכו בשלב מסוים להיות עובדים של הנאשמת (פ/292-295). לכן, אין בעדותו לתמוך באחת מן התזות הנוגדות שהציגו הצדדים.

2.4 עדים שעסקו בהנהלת חשבונות - ותשלומי הביטוח

2.4.1. רו"ח רוני כהן

71. עד זה מסר כי סיפק בין היתר שירותי הנהלת חשבונות לנאשמת, לרבות הגשת דוחות למע"מ בשנים מושא האישום (2009-2012). הוא סיפר כי מחודש יולי 2012 החל להוציא תלושי שכר לכ-200 עובדים של החברה,

בעוד שקודם לכן הוצאו תלושי שכר לכ-25 עובדים בלבד, וזאת בהתאם לרשימות שקיבל מהחברה, וכי אינו יודע מה גרם לשינוי (פ/304 ש' 32-4, פ/306-305). הוא אישר כי החשבוניות הנדונות נדרשו בדוחות התקופתיים כמס תשומות (ת/60), נתון שאינו במחלוקת.

72. גם תרומתו של עד זה ליריעת המחלוקת מוגבלת. התביעה ניסתה לקשור בין השינוי האמור, לבין פתיחתה של החקירה שהובילה להליך זה. ההגנה, מנגד, טענה כפי שכבר הובא לעיל כי בשלב מסוים החליטה הנאשמת להפסיק את העסקת העובדים באמצעות קבלני כוח אדם. העד לא ידע, כאמור, לשפוך אור על סיבת המהלך שבוצע, והנתונים שמסר - הן הגידול המשמעותי בכמות תלושי השכר, והן ירידה מקבילה בהיקף מס התשומות בדוחות החברה אותה הסביר בכך שסכומים שהוצאו קודם לכן כתשלומים לקבלני המשנה הפכו להוצאות שכר (פ/305 ש' 13-1, ת/54) - מתיישבים עם שתי התזות. אני ער לכך שבחקירה הנגדית אישר שהיו "שיחות" על שינוי חקיקה שחייבו את הנאשמת לקלוט את העובדים להעסקה ישירה, אך במקביל מסר כי לא נטל חלק בקבלת ההחלטה לעבור להעסקה ישירה, אינו יודע מהי הסיבה להחלטה ואינו יודע האם כל העובדים עברו להעסקה בידי הנאשמת (פ/310-308).

73. העד הוסיף ומסר על הקפדתו לבדוק התאמה חשבונית מדי חודש, על כך שמעולם לא נתקל בחריגות או באינדיקציות לחשבוניות פיקטיביות (הגם שאישר שאין באפשרותו לגלות כי חשבונית היא "זרה" - פ/308), ועל הקפדת הנאשמים על ניירת מסודרת, ובכלל זה על רישום ניכוי מס לפי חשבוניות ועל דרישה מקבלני משנה של "מסמכי הזהות" שנדונו לעיל (אזכיר: אישורי מס במקור, יפוי כוח, צילום תעודת זהות, תעודת עוסק, אישור מרשם החברות ואישור ניהול ספרים - פ/307-306). כפי שנראה בהמשך, במסגרת הדיון בעדותו של עו"ד קליינמן, פן זה של עדותו לא יכול לסייע לנאשמים.

2.4.2. מנה"ח מוחמד אחמד עבדאללה

74. עד זה מסר כי טיפל בחברת קיתי בתקופה אוקטובר 2009-יוני 2010, כמנהל חשבונות במשרדו של מוחמד יונס. בכלל זה טיפל ברישום החברה, פתח עבודה תיקים במס הכנסה ובמע"מ וערך דוחות מע"מ לשלוש תקופות. הוא סיפר כי תחילה ת'רוואת התנהלה באופן תקין, אך לצורך דיווח שנתי התבקשה לספק הוכחות לתשלומים לספקים (להבדיל מחשבוניות בלבד) ולא עשתה כן, למרות שנמסר לה כי תשלום במזומן אינו חוקי, ועל כן סירב משרדו להמשיך ולטפל בחברה (פ/314-313). בחקירתו הנגדית חזר על הדברים והוסיף כי ראה ספחי שיקים לפיהם החברה קיבלה תשלומים, אך לא ראה כניסת כסף לבנק ולא קיבל הוכחות לתשלומי החברה. עם זאת הסתייג ואמר כי לגבי תשלומים מאת הנאשמת לחברת קיתי אינו יכול להעיד בוודאות (פ/315 ש' 13-16 פ/316 ש' 6). עוד מסר כי ערך דוחות למע"מ עבור החברה, וראה כי שולמו על ידה (פ/316 ש' 25-317 פ/317 ש' 1).

75. עדות זו, שלא נטענה או בוססה סיבה לפקפק בה, מספקת אינדיקציה לניהול לא שלם של חברת קיתי מבחינה חשבונית, בדגש על הצגת חשבוניות שאינן מגובות בהוכחות על תשלום, שיש בה לתמוך במידת מה בתזת התביעה. עם זאת אין להפריז במשקלה לצרכיו של הליך זה. כך, בשים לב לכך שהעד סייג דבריו ומסר שאינו יודע להשיב בוודאות לגבי תשלומי הנאשמת, ובשים לב לכך שמסר כי הנתון שחסר לו ביותר נגע לתשומות חברת קיתי מול קבלני המשנה שאת חשבוניותיהם ביקשה לקזז (פ/318), להבדיל ממערכת היחסים בינה לבין לקוחותיה ובהם הנאשמת.

2.4.3. תשלומי ביטוח עבור העובדים

76. אין מחלוקת כי הנאשמת ביצעה תשלומי ביטוח עבור העובדים (וראו ת/64 או ת/11-טבלה המתעדת את

התשלומים). התביעה ביקשה לסמוך על כך כאינדיקציה להעסקת העובדים בידי הנאשמת, להבדיל מהעסקתם בידי קבלני המשנה. ההגנה, מנגד, טענה כי הנאשמת בחרה להסדיר את תשלומי הביטוח בשל אי-סדרים בנושא זה בקרב קבלני המשנה ותוך התחשבות כספית עם הקבלנים - וראו בהמשך סקירת עדותו של עו"ד קליינמן, שמסר כי הנחה את הנאשמת לעשות כך, ועדות הנאשם שמסר כי הדבר התעורר לאחר "אזהרה" שקיבל ממשטרת ההגירה.

77. אני סבור כי עצם קיומם של התשלומים מאפשר לקבל את תזת התביעה דווקא. התרחיש לפיו חברה המפעילה עובדים באמצעות קבלני משנה מחליטה, על מנת לשמור על זכויות העובדים, לבטחם במרוכז ולבצע את התשלומים תוך קיזוז הסכומים מחשבונות קבלני המשנה הינו תרחיש סביר, בפרט בשים לב לכך שדובר בענף כוח האדם ובו ריבוי עובדים זמניים ומוחלשים. כפי שאפרט בהמשך, עדותו של עו"ד קליינמן אמינה עלי, לרבות בנושא זה. על רקע זה, אין לקבוע כי הסברי ההגנה נשללו במידה המאפשרת להיסמך על פרשנות התביעה לראיות הנדונות, ולראות בהן משום תמיכה לתזת המפלילה.

2.5 חוקרים

78. במסגרת זו הובאו לעדות מספר חוקרים שנטלו חלק בחקירה שהובילה לכתב האישום. ההגנה ביקשה לטעון לפגמים בחקירה, בניסיון לתקוף את הודעות העדים המפלילים שנסקרו לעיל. אקדים ואומר, לאחר בחינת העדויות בדגש על החקירות הנגדיות המפורטות, כי אני סבור שהוכחו פגמים שיש בהם לכרסם במשקלן של ההודעות האמורות, או להביא לפסילתן. אני ער לטענות הנאשם וחלק מהעדים ללחץ פסול עליהם, אך אלה לא בוססו במידה המאפשרת לתת להן ביטוי באחת הדרכים האמורות.

79. **החוקר רועי אינדיק** תיאר בחקירתו הראשית את חקירת העדים רישק מועתז, יוסף רשתי ומיכאל מרבי. בנוגע למועתז סיפר כי החקירה התנהלה באווירה נוחה, וכי התרשם שהלה מבין עברית ואף השיב בעברית, אך ליתר ביטחון נכח מתורגמן לערבית שסייע לעד אם התקשה (כך בחקירה ת/68, ובחקירות ההמשך ת/70 ות/66 נכחה מתורגמנית). החוקר תיאר את המהלך בת/70 בו החל מועתז לספר על העבירות שביצע עם הנאשם הגם שלא נשאל על כך מפורשות (עמ' 5 ש' 29 ואילך), והסביר כיצד ידע, כחוקר, להביא את הנחקר לנקודה זו (פ/324-323). בדומה תיאר כי חקירותיו של רשתי התנהלו בצורה עניינית, וכי חקירתו של מרבי החלה בצורה דומה עד לשלב בו השאלות הפכו נוחות פחות מבחינת הנחקר והוא החל לצעוק.

80. עדותו של החוקר אינדיק הותירה רושם אמין. כך בהסברים שמסר אודות התפנית בחקירתו של מועתז, וכך גם בעובדה שלא הסתיר כי בחקירתו של מרבי הרוחות התלהטו ובכלל זה כי הוא עצמו התרתח וצעק על מרבי לאחר שהלה השווה את אופן החקירה למעשי הנאצים (פ/324 ש' 14 - פ/325 8). דוגמאות נוספות לכנותו מצויות באישורו כי טען בפני הנחקר שאינו דובר אמת, כאלמנט לגיטימי של הפעלת לחץ (פ/334 ש' 26 - פ/335 ש' 2), באישורו ש"פיספס" כשלא החתים נחקר על אזהרה (פ/336), ובעובדה כי טענתו לפיה בחקירותיו של רישק מועתז נכחה מתורגמנית בשם **יפה כהן** (פ/324) אומתה בעדותה של האחרונה, שעמדה על כך שתרגמה את כל מהלך החקירות ת/66, ת/69 ות/70 (פ/368), וכן בעדותו של מועתז עצמו שסיפר כי גב' כהן הוזמנה לאחר שביקש תרגום ואישר שמהלך החקירה תורגם לערבית (פ/69 ש' 5 - פ/70 ש' 16, פ/79 ש' 17-28). על רקע זה אני מקבל את עדותו של החוקר אינדיק, לרבות את הכחשתו כי "הכניס מילים" לפיו של מרבי ועמידתו על כך שהלה קרא את הודעתו (פ/325 ש' 31-9, פ/334 ש' 7 ואילך), את הכחשתו כי דבריו של רשתי סולפו, הוצאו מהקשרם או נרשמו למרות שלא נאמרו (פ/326, פ/331-332), את הכחשתו כי הבטיח דבר-מה למועתז כנגד עדותו (פ/337 ש' 17 - פ/338 ש' 7), ואת ההסברים שמסר לב"כ הנאשם כנגד טענות האחרון בדבר אי-רישום פעולות ושיחות (פ/328 ש' 12 - פ/330 ש' 9), בדבר הימנעות מהקראת החקירה

לנחקר, בנושא הקלטת החקירה (פ/330 ש' 10 - פ/331 ש' 20), ובדבר ההשמטה של חתימה על אזהרה ואזכור זכות ההיוועצות במסגרתה (פ/333 ש' 14 - פ/334 ש' 6). החוקר שלל גם טענות להפעלת לחץ חריג על הנחקרים או "התעללות" בהם, ונוכח התרשמותי מעדותו אני מקבל זאת (פ/336 ש' 17 - פ/337 ש' 16). יצוין כי טענותיו בנושא נתמכות גם בכך שמרבי ורשתי חזרו על גרסאותיהם בחקירה ביותר מהזדמנות אחת ושרשתי, כמפורט לעיל בסקירת עדותו, נמנע מחזרה על הטענות הגורפות שהעלו מרבי ועדים אחרים בדבר מהלך חריג של החקירה. מקובלת עלי גם טענתו של החוקר אינדיק לפיה איזכור, במסגרת אזהרתו של מרבי בת/64, של עבירת הלבנת הון נרשם בשגגה ובפועל העד לא הוזכר או נחקר באשמה זו ולכן חקירתו לא תועדה בהקלטה (פ/332 ש' 21 - פ/333 ש' 13). כך בשים לב להתרשמותי הכוללת מהעד ולטיב החשדות בהליך זה, שאינו עוסק בהלבנת הון.

81. בדומה, הטיחה ההגנה בחוקר הראשי בתיק, **גיא בן זקן**, שורת טענות בדבר התנהלות החקירה, והוא שלל אותן. בחינת עדותו אינה מאפשרת לבכר את טענות ההגנה דווקא. הטענות בדבר סילוף דברי עדים, השמת דברים בפיהם או רישום בלתי נכון, בכל הנוגע למרבי ולרשתי, לא עומדות בקנה אחד עם העובדה שעדים אלה חזרו על גרסאותיהם בהזדמנויות שונות ובהפרשי זמן. לצד עדים אלה, התייחס החוקר לחקירתו של מאג'ד הדיה בהודעות ת/77-79, עמד על כך שהעד הבין את שנשאל והשיב בצורה ברורה, וכי הוקראה לו הודעתו, ושלל כי התרחשו אירועים חריגים (פ/345 ש' 20 - פ/346 ש' 14) או כי החתימות על ההודעה אינן של הנחקר (פ/364). דברים מקבילים מסר בנוגע לחקירותיהם של חאלד שוויקי (ת/74-74, פ/346 ש' 15 - פ/347 ש' 4) ושל רישק שאדי (ת/84). תיאורי החוקר בן זקן לגבי שאדי, כי התרשם שהלה לא מבין עברית ולכן קרא למתורגמן (פ/347 ש' 17 - פ/348 ש' 5) נתמכו בעדותו של החוקר **חי דאי** שאישר כי נקרא לתרגם את החקירה לערבית ועשה כן (פ/372 ש' 13 - פ/373 ש' 7), ומציגות הקפדה של בן זקן על הבנת השפה המשליכה גם על קבלת הסבריו בנוגע לנחקרים לגביהם התרשם כי הם מבינים עברית.

גם החוקר בן זקן, בדומה לקודמו, מסר כי החקירה לא עסקה בחשדות של הלבנת הון ולכן לא תועדה בהקלטה, ואף הוא הסביר כי נוסח אזהרה הכולל הלבנת הון עלה באופן אוטומטי בתכנת המחשב המשמשת את החוקרים, דבר התומך בהסברו הנדון לעיל של החוקר אינדיק בדבר שגגה בהותרת נוסח זה בהודעה, הגם שלא שיקפה חשד אמתי (פ/350 ש' 27 - פ/351 ש' 7, פ/353 ש' 15 - פ/354 ש' 2). החוקר בן זקן הוסיף וסיפק הסברים כנגד טענות נוספות של ההגנה, בשאלה מדוע לא בוצעו חיפושים בבתיים של קבלני המשנה או איכונים לטלפונים שלהם (פ/359 ש' 30 - פ/360 ש' 9, פ/364 ש' 12 ואילך), ובדבר היכולת לבדוק האם הקבלנים נטלו לכיסם את סכומי המע"מ, כטענת ההגנה (פ/360 ש' 29 - פ/361 ש' 25). אציין שהאפשרות לבדוק זאת רחוקה בשים לב לטענתה הנוספת של ההגנה לפיה הקבלנים דיווחו למע"מ ובמסגרת זו "התקזזו" באמצעות חשבוניות כוזבות שרכשו.

82. עדותו של החוקר בן זקן הותירה רושם מקצועי וכן. לא התרשמתי שהסתיר פגמים או התנהלות פסולה בחקירה, והסבריו היו עניינים. בכלל זה, והגם שיש לבקר את ההתפתחות שחלה במהלך ההליך עם גילוי בשלב מתקדם של פרשת התביעה של תיעוד מוקלט של חקירות שלא נכלל בחומר החקירה שהועבר מלכתחילה אלא התגלה רק לאחר בירור נוסף, אני מקבל את דברי החוקר לפיהם לא דובר בתוצר של ניסיון להסתיר חומרים אלה, להבדיל מהשמטה בעת הכנת רשימת חומר החקירה שעברה לתובע. כך בפרט משהחוקרים עצמם הם שגילו את ההשמטה במהלך הבדיקה החוזרת (פ/355 ש' 28-8). לא שוכנעתי כי דובר במעשה מכוון, ומסקנה זו נתמכת גם בכך שההגנה לא הראתה כי באותם דיסקים יש ראיות "מזכות" שיכלו לספק מניע ל"העלמתן".

83. בהקשר זה אציין כי בחנתי את טענות ההגנה שנשמכו על אלמנטים מתמלילי הדיסקים, וכן את הסברי החוקר בנושאים שהוצגו לו. אני ער לפערים מסוימים בין הסברים אלה לבין התמליל ת/84א, לרבות בשאלות

הקראת ההודעה לנחקר ויידוע בדבר זכות ההיוועצות, אך איני סבור כי מדובר בסוגיות שבמהות שיש בהן להשפיע על משקל ההודעות שנגבו: לטענות והסברים בשאלת הבנת השפה, אזהרתו של רישק שאדי, הקראת ההודעה לו או רצונו לשתף פעולה עם הרשות החוקרת ראו פ/356 ש' 18- פ/359 ש' 29, פ/363 ש' 7-2. ראו גם את עדותו של החוקר-מתורגמן חי דאי בנושאים אלה, בפ/372-374. אזכיר כי שאדי מסר את גרסתו המפלילה לא בחקירה ת/84 אלא בחקירות-המשך, כאשר לפי עדותו של החוקר אמון שתידון בהמשך הוא הוזר כדין טרם אותו מפנה, כי גרסתו זו תועדה בהקלטה וכי חזר עליה בבית המשפט. בנסיבות אלה, אין בפערים הנזכרים לעיל כדי להשפיע על משקל גרסתו של שאדי כראיה התומכת בתזת התביעה.

84. חוקר נוסף שגבה הודעות של רישק שאדי, לרבות חקירת-ההמשך בה העלה שאדי לראשונה את הגרסה המפלילה (ת/85) וחקירה נוספת בה חזר על הגרסה (ת/86), הינו **אלי אמון**. הוא סיפר כי ביצע את החקירות בהיותו דובר ערבית, הזהיר את שאדי כדין לרבות בדבר זכותו להיוועץ בעורך דין, ותרם את מהלך ההודעה לשפת הנחקר ואת תשובותיו לשפה העברית. עוד הסביר כי תיעוד חזותי של החקירה החל בהנחיית ראש המדור, לאחר שהעד החל למסור את הגרסה המפלילה (פ/377-378). הוא שלל את הטענה כי החתימות על ההודעות אינן של הנחקר (שם), וחזר וציין את שצינו קודמיו בדבר האפשרות שנוצרה בשל המערכת הממוחשבת לרישום של אזהרה בעבירת הלבנת הון הגם שלא נחקרה בפועל (פ/379 ש' 30-23). הוא סיפר כי חקר גם את עאמר ות'רוואת, והשיב לשאלות בנושא (פ/397 ש' 28-15).

85. גם בפני החוקר אמון הציגה ההגנה פערים בין הרישום בהודעה לבין התמליל ת/86א, וקושיות העולות מן התמליל. בחנתי כל אלה, אך גם הפעם לא התרשמתי שמדובר בהשמטות או עיוותים מכוונים של החוקר או בעניינים שבמהות שיש בהם להשליך על משקל גרסתו של שאדי, שכאמור חזר עליה גם בבית המשפט (לפירוט הסוגיות ראו פ/382 ש' 12- פ/383 ש' 17, פ/383 ש' 18- פ/385 ש' 4, פ/386 ש' 7- פ/387 ש' 18, פ/388 ש' 13- פ/390 ש' 11, פ/391 ש' 9- פ/392 ש' 12).

86. טענות דומות בוררו עם **ראש המדור גדי בהלול**, שסיפר בעדותו כי שימש כאחראי על החקירה. הוא נחקר לגבי פעולות והחלטות שנדונו גם בעדויותיהם של יתר החוקרים, דוגמת סוגיית אזהרתו של רישק מועתז בדי החוקר אינדיק בעבירה של הלבנת הון, פערים בין תמלילי חקירות לבין ההודעות, היקף ועיתוי התיעוד החזותי של החקירות, או ביצוען של פעולות חקירה כגון חיפוש והוצאת צווים לבנקים. אלא, שתשובותיו נשאו אופי כללי, סטו לעבר נהלי והנחיות העבודה ואמירות בדבר דרך ההתנהלות המקובלת, וניכר היה שאינו זוכר את ההחלטות והפעולות הפרטניות ואת הסיבות להן.

למשל, לא ידע להתייחס ספציפית לסוגיית האזהרה הנזכרת לעיל, והעלה השערה המקבילה להסברי קודמיו, בדבר נוסח מובנה במערכת הממוחשבת (פ/402 ש' 32-13). ראו בדומה השערותיו לגבי השאלה מדוע החל תיעוד חזותי של חקירתו של רישק מועתז בעיצומה, בשלב בו החל במסירת הגרסה המפלילה (פ/407 ש' 27- פ/408 ש' 20), וחוסר זכרונו בשאלה האם חקירתו של מרבי תועדה בתיעוד חזותי (פ/414 ש' 25- פ/415 ש' 18). בדומה, לא ידע לספק מידע נוסף על התשובות שסיפקו קודמיו בסוגיית "גילוי" תיעוד החקירות, למעט אמירה לפיה קורה שתיעוד מגיע לפרקליט רק לאחר הגשת כתב האישום וכי אם לא היה בחומר החקירה מסמך לגבי תיעוד הרי שמדובר בתקלה שבאחריותו (פ/404 ש' 30-9, פ/415 ש' 32-27). על רקע כל אלה, איני סבור שעדותו סיפקה מידע רלבנטי.

2.6 סיכום ביניים - פרשת התביעה

87. המאשימה הציגה ראיות משמעותיות התומכות בעמדתה לפיה ההתקשרות בין קבלני המשנה לבין הנאשמים

הייתה למראית עין בלבד, כך שהחשבוניות מושא האישום לא שיקפו אספקה אמיתית של כוח אדם בידי הקבלנים לנאשמת.

88. חוזקן של הראיות מצוי במספר היבטים. ראשית, בהיקף וסוגי העדים. אלה כללו שלושה קבלני משנה שונים, שהתוודו על כך שלא ביצעו עבודה עבור הנאשמת: רישק מועתז, חאלד שוויקי, ורישק שאדי. לגרסאותיהם משקל של ממש היות שבמסירתן הפלילו לא רק את הנאשמים אלא גם אנשים נוספים, חלקם קרובים להם, ובעיקר - את עצמם, תוך חשיפה לסיכון שהתממש להעמדה לדין, הרשעה ועונש. תזת ההגנה לפיה עשו יד אחד עם מאג'ד הדיה במזימה שעיקרה בנטילת סכומי המע"מ שקיבלו מהנאשמת לכיסם, אינה מסבירה מדוע החליטו למסור גרסה המסבכת גם את הנאשמים דווקא - שהרי הדבר לא חילץ את מועתז, שאדי או חאלד, ואף לא את מאג'ד מאחריות אלא אך הרחיב את "מעגל העבריינים" בהשוואה להתוודות שאינה כוללת את הנאשמים. זאת ועוד, תזת ההגנה אינה עולה בקנה אחד עם גרסאותיהם של קבלנים אחרים: ת'רוואת ועאמר מ"חברת קית", שלא "יישרו קו" עם יתר הקבלנים אלא טענו שלא הם ולא הנאשמים כשלו בפעילות פיקטיבית.

בנוסף, לצד קבלני המשנה, הופללו הנאשמים גם בידי מי שעבדו עבורם: יוסף רשתי (בסייגים שנדונו לעיל לגבי משקל גרסתו), מיכאל מרבי ומאג'ד הדיה. תזת ההגנה הנזכרת לעיל לא גורסת כי רשתי ומרבי היו חלק מ"מזימתם" של קבלני המשנה ומאג'ד, וממילא שאינה מספקת הסבר מדוע בחרו רשתי ומרבי להפליל את הנאשמים על לא עוול בכפם. במקביל, גרסתו המפלילה של מאג'ד פגעה בו-עצמו, והוא אף נשפט בגינה לעונש מאסר, דבר המקשה על טענות ההגנה כנגד מהימנותה. כך גם בחירתו, בדומה לקבלני המשנה, לסבך בדבריו גם את הנאשמים, מבלי שהדבר יסייע לחלץ את עצמו מאחריות לעבירה.

89. פן שני ומשמעותי של חוזק ראיות התביעה מצוי בהשתלבותן של הראיות זו בזו. העדים המפלילים השונים, הכוללים כאמור גם את רשתי ומרבי שאין טענה כי הונעו בידי מאג'ד או עשו יד אחת עם קבלני המשנה, תיארו את ההתנהלות העבריינית בצורה דומה הכוללת אלמנטים ייחודיים. כך האמירות לפיהן מרבי הוא שגייס את העובדים ולא קבלני המשנה, וכי האחרונים לא עסקו בניהול העובדים בפועל או פיקוח עליהם. כך גם התיאור של מהלך פריטת השיקים ששולמו כנגד החשבוניות בבנק והשבת הסכום לנאשמים, והתיאור של מהלך לא שגרתי נוסף - "מצג המשכורות" שעיקרו בשליחת קבלני המשנה בהוראת הנאשם לשטח יחד עם מרבי בעת תשלום המשכורות לפועלים, על מנת ליצור מצג של העסקת הפועלים בידי הקבלנים. אלמנטים אלה נזכרו, בשינויים מסוימים, בגרסאותיהם של כל העדים המפלילים: רשתי, מרבי, מאג'ד, רישק מועתז, חאלד שוויקי ורישק שאדי (שהתייחס לכלל האלמנטים למעט "מצג המשכורות"). לא הוצג כל הסבר להתאמה זו בין גרסאות העדים, למעט כי דובר בדברי אמת.

לבסוף, מהסיבות שפורטו לעיל בסקירת עדויותיהם, תמיכה נוספת לתזת התביעה מצויה בעדותו של מר גבריקידה, ובמידה מסוימת גם בעדותו של מנהל החשבוניות מר עבדאללה.

90. פרשת התביעה הציגה, אפוא, בסיס משכנע לאישומים כנגד הנאשמים. ועם זאת, בחינת הראיות לא מסתכמת בראיותיו של צד אחד. אעבור לבחון את ראיות ההגנה.

3. ראיות ההגנה

3.1 הנאשם

91. הנאשם חזר בעדותו על התזה שהציג בחקירותיו, לפיה החשבוניות מושא האישום משקפות עבודת אמת (למשל פ' 462 ש' 25-14, ת' 1 עמ' 5 ש' 1). בבית המשפט, לאחר שהציג עצמו, סיפר על ניסיונו בתחום כוח האדם, לרבות עבודה קודמת בחברות העוסקות בתחום זה. בכלל זה סיפר כיצד הכיר את מאג'ד הדיה כמי שסיפק שירות ועובדים לחברה ראשונה בה עבד, ובחברה נוספת שימש כאחראי על קבלני המשנה, והדגיש כי

סמך על מאג'ד באופן מלא (פ/418, ת/2 עמ' 2 ש' 28-38). עוד תאר את הקמת הנאשמת ופעילותה, את תפקידו של מאג'ד בה כאחראי על הקבלנים וכמי שהביא לעבודה עובדים ממוצא ערבי, וכיצד "נעלם" עם פתיחת החקירה (פ/419-420, פ/447). הנאשם תאר את החלטתו, בהיוועצות עם אחיו שהינו עורך דין, "לצמצם חשיפה" דרך העסקת עובדים זרים באמצעות קבלני משנה, והדגיש את הקפדתו לחתום על הסכם התקשרות עם כל קבלן משנה לאחר בדיקה של מאג'ד ושלו את "מסמכי הזהות" של הקבלנים. בכלל זה מסר שבדק במחשב לראות שהקבלנים מופיעים ברשויות המס.

92. הנאשם תיאר את אופן העבודה וההתחשבות מול הקבלנים וזאת בהפניה להסכמי העבודה, ל"מסמכי הזהות" של הקבלנים, לטבלאות ההתחשבות וליתר האלמנטים שהוגשו (בין היתר במסמכים ממשרדי הנאשמת, נ/8, שיידון בהמשך הכרעת הדין). עוד סיפר כיצד הופקד מרבי לוודא את תשלום המשכורות לעובדים בידי הקבלנים, וטען כי לא היה אמור לשלם בעצמו למעט במקרים ספורים בהם התגלו קשיים בתשלום השכר (פ/436-439, פ/472-473, ת/2 עמ' 4-5). הנאשם הוסיף ותיאר את התשלום לקבלנים בהעברות ובשיקים למוטב בלבד, את קבלת החשבוניות מהם ואת קיזוז סכומים מתשלומיהם לרבות ניכוי מס עבורם שביצעה הנאשמת. הנאשם שלל את תיאורי עדי התביעה בדבר פריטת שיקים בבנק הפועלים בכיכר ציון והשבת הכספים אליו, או כי מרבי נשלח לסניף זה לפרוט שיקים או לקחת כסף, הגם שלא שלל שהגיע לשם באופן נקודתי כדי להעביר שיק לקבלן (פ/420-423, פ/426-428, פ/440 ש' 11-16, פ/446-447, פ/465, פ/471-473, ת/4 עמ' 4-5 ועמ' 10). הוא סיפר שתחילה עבד עם הקבלנים יונס סומרין ועאדל בשיר, כי את קבלני המשנה הנדונים בהליך זה גייס מאג'ד, וכי חאלד שוויקי "ירש" את עובדיו של סומרין שהוא קרוב משפחתו, "קלט" לבקשתו של הנאשם עובדים אריתראים נוספים, ובהמשך התעוררו בעיות בעבודה עמו ולכן חדל ממנה לאחר חצי שנה (פ/424 ש' 26 - פ/426 ש' 2). במקומו, גייס מאג'ד את חברת קיתי, וגם לגביה תיאר הנאשם את מהלכי בדיקתה, חתימת הסכם עבודה עמה ואופן העבודה המשותף (פ/428-431). עוד טען שמשום שלא הצליחה לגייס מספיק עובדים, החליט הנאשם בשלב מסוים להתקשר גם עם רישק מועתז, שתחילה עבד כעוסק מורשה ובהמשך רכש את חברת "מאיה" (פ/431-433). בהמשך, מסר לו מאג'ד שלמועתז יש בעיות והעובדים עברו לרישק שאדי, שעבד תקופה קצרה ללא הצלחה (שם וכן ת/2 עמ' 2 ש' 5). לכן, חזר הנאשם לעבוד עם חברת קיתי (פ/433-434). עוד תיאר הנאשם את המהלך בשנת 2012 של קליטת העובדים להעסקה ישירה בידי החברה, וטען שמהלך זה נבע משינוי חקיקה שיידון בהמשך (פ/434). עוד הסביר את החלטת הנאשמת להסדיר ולשלם את ביטוחי העובדים בעצמה תוך קיזוז הסכומים מהתמורה המשולמת לקבלנים, וזאת בשל ביקורת של משטרת ההגירה שטענה בפניו כי מחובתו לוודא שהעובדים מבוטחים (פ/442-444, פ/491. ראו גם התייחסותו שם לגבי תשלומי נסיעות).

93. הנאשם כיוון את חיציו לעברו של מאג'ד, בטענה שהלה רקם מזימה נגדו יחד עם קבלני המשנה ושילם להם על מנת שימסרו גרסאות המפלילות את הנאשם ומחלצות את מאג'ד מאחריות. לצד הדגשת "העלמותו" של מאג'ד עם פתיחת החקירה, טען שלאחר החקירה הגיעו עאמר ות'רוואת ליישוב בו הוא מתגורר, ועאמר סיפר לו שמאג'ד לקח לכיסו את תשלומי המע"מ והורה לעאמר לא לומר דבר נגד מאג'ד ולהפליל את הנאשם (פ/440-441, פ/448). תוך כדי ההליך המשפטי, כך הוסיף הנאשם וטען, התקשר אליו עאמר, ביקש פרוטוקולים מההליך לצורך בורות שיש לו עם מאג'ד, וסיפר לנאשם כי מאג'ד נתן לו בית בהנחה ניכרת כדי שעאמר לא יפלילו בחקירה (פ/451 ש' 1 - פ/452 ש' 26, פ/493-494). הנאשם הוסיף כי ניסה להקליט שיחה ללא הצלחה, הציג הקלטה ותמליל של שיחה נוספת שניהל עם עאמר ות'רוואת בבית הוריו (נ/10, נ/10א), וטען כי היא תומכת בדבריו.

94. בחינת גרסת הנאשם בעדות ובחקירה לא מאפשרת לייחס לה משקל להוכחת תזת ההגנה. לא ניתן לומר כי

הכחשותיו של הנאשם את מעורבות הנאשמים בעבירות המיוחסות להם מתיישבת עם מכלול הראיות, וזאת בשים לב לראיות התביעה שנסקרו לעיל. לעניין זה בלטה חוסר יכולתו של הנאשם לספק הסבר הולם להפללתו בידי עדי התביעה, בדגש על עובדיו: מרבי ורשתי. ההסברים שהציע, לפיהם מאן-דהוא הפחיד עדים אלה וכי תיאמו את גרסאותיהם כדי לא לשבת בכלא (פ/459-460), הם הסברים ספקולטיביים שאינם מתיישבים עם העובדה שלגישתו-שלו רשתי ומרבי לא היו חלק "מהמזימה" (פ/460, ש' 11) ולא עשו דבר פסול. ההסברים אינם מתיישבים עם עדויותיהם של השניים בבית המשפט בהן ניסו, כל אחד כחלקו, לחזור בהם מהגרסה המפלילה אך לא טענו שאוימו בידי מאג'ד או אחרים והכחישו תיאום גרסאות. נתתי דעתי גם לטענות הנאשם בדבר לחץ וצעקות במהלך חקירתו של מרבי (פ/448-449, פ/473), אך מהסיבות שפורטו לעיל בדיון בסוגיה זו במסגרת העיסוק בעדויות החוקרים, לרבות חזרתו של מרבי על גרסתו המפלילה בשתי הזדמנויות בפער זמנים (שלנאשם לא היה הסבר לה - פ/474), איני יכול לקבל. כך גם לגבי טענות הנאשם בדבר "הפחדת" העובדים שהפלילוהו בחקירה (פ/483), וזאת בשים לב לעדותו של מר גבריקידה שנמסרה בבית המשפט.

95. בנוסף, כפי שבואר לעיל, טענת הנאשם כי קבלתי המשנה ומאג'ד רקחו מזימה נגדו אינה מתיישבת עם הפללתו גם בידי מרבי ורשתי, שאף לשיטתו אינם חלק ממזימה זו. עוד אינה מסבירה מדוע בחר חלק משמעותי מקבלתי המשנה וכן מאג'ד עצמו להציג בחקירותיהם גרסה בה הפלילו גם את עצמם - התנהלות, שעל פני הדברים אינה מתיישבת עם אמירותיו של הנאשם בדבר ניסיון של מאג'ד בעצמו, ודרך "הנחיית" הקבלנים טרם החקירה להטיל את האשם על הנאשמים וכך להתחמק מאחריות.

כדוגמא לכך, אזכיר כי חאלד שוויקי, בגרסאותיו המפלילות אותן מסר כבר בשלב החקירה, קשר את מאג'ד לעבירות. בכלל זה סיפר כי יחד עם יונס סומרין לקח אותו מאג'ד למעמד חתימת הסכם העבודה עם הנאשם, בו הוסבר לו שהעובדים הם של החברה. עוד סיפר כיצד המתין מאג'ד יחד עם הנאשם בקומה השנייה של סניף הבנק, אליה הגיע חאלד לאחר שפרט את השיקים בקומה הראשונה, ומסר את המזומנים לנאשם (ת/74, עמ' 3 ש' 13-30, עמ' 6 ש' 37, עמ' 7 ש' 2; ת/73 עמ' 2 ש' 14-8, 29-37). לא מדובר, אפוא, בניסיון לחלץ את מאג'ד או את קבלן המשנה מאחריות, ולכן לא ניתן לקבל את טענת הנאשם שמאג'ד הנחה את חאלד מה לומר בחקירתו (פ/473 ש' 5-27).

96. עוד איני סבור כי ההקלטה נ/10 ותמלילה 10א מספקים הוכחה לטענות הנאשם. דובר בשיחה בין הנאשם, ת'רוואת, עאמר ואנשים נוספים. איני יכול לקבל את ניסיונות ההגנה להיסמך על מקטעי-תשובות של עאמר בשיחה זו. זאת, נוכח התרשמותי הכוללת משיחה זו, כמהלך בו ניסו הנאשם והמשתתפים מטעמו לחלץ מעאמר אמירות ברוח תזת הנאשם, כשמנגד הציג עאמר תשובות לא אחידות, כחלק משורת טענות שונות ומוגזמות ותוך ניסיון שלו לשאת חן בעיני הנאשם ואף לגייסו למהלך של תשלום כדי להשפיע על ההליך המשפטי. להמחשה, ראו ניסיונות הדוברים לחלץ מעאמר אמירה לפיה סיפק עבודת אמת לנאשמים (נ/10א, עמ' 6 ש' 24, עמ' 7 ש' 27) או לאשר כי מאג'ד לקח את סכומי המע"מ לכיסו (עמ' 12 ש' 16-12 וש' 27, עמ' 18-17, עמ' 24 ש' 17-23), ואת "חצאי התשובות" של עאמר שם. עוד ראו הטחות הנאשם בעאמר כי הוא ות'רוואת קיבלו ממאג'ד בית כדי שלא להפלילו, ותשובותיו השונות של עאמר: תחילה "לא, לא, אנחנו נשלם 10,000 דולר בהתחלה.. אנחנו נשלם לו... 10, ואם יצא לנו 200, 100 אנחנו מקבלים" (עמ' 9. ראו המשך בעמ' 10), בהמשך טענה סותרת לפיה "...נותן לה את הבית בחינם..." (עמ' 10 ש' 26), אמירת הנאשם לפיה מאג'ד רוצה את הבית חזרה כי ת'רוואת "פתחה עליו", הימנעותו של מאג'ד מלאשר זאת ובד-בבד העלאת טענה על ידו לפיה ילדיו-שלו סוחטים את מאג'ד "אמרו לו שלוש מיליון שקל אתה משלם או אנחנו לוקחים לך את הילד שלך, אחר כך תרוץ אחרינו..." (עמ' 11, ראו גם עמ' 37 ש' 27 ואילך). בהמשך, טענה של עאמר לפיה הוא כלל אינו גר בבית של מאג'ד אלא שוכר בית (עמ' 20 ש' 9-11), כי הוא משלם למאג'ד "10,000 שקל מע"מ ואלף דולר כל

חודש... על 75 כי אנחנו סידרנו אותו לפני שבע שנים, שמנו אותו כסף בבית אני וטראאות, גמרנו עד 75" (עמ' 21), כי מאג'ד התחייב לשלם לו ולת'רוואת 60 אלף ₪ מדי חודש, כי למאג'ד "יצא לו שלוש מיליון, שאלתי את העורך דין..." תוך תיאור נכסיו (עמ' 22 ש' 15-עמ' 23 ש' 22), ולבסוף כי מאג'ד ביקש לפנותו מהדירה משום שמכר אותה לעורך דין (ולא, כנטען קודם, משום ש"פתחו" עליו - עמ' 35 ש' 20). דובר בבלייל טענות שאינן מתיישבות זו עם זו, ושלא ניתן לחלץ מהן אמירה אחידה. עאמר הוסיף והציע לנאשם להצטרף לתשלום לרשויות מע"מ של 130,000 ₪ כדי "למחוק" את חוב המע"מ שלו ולהימנע מענישתו, וכי אדם "שעובד איתם" ומקורב לחוקר אלי אמון הציע לו להפליל אדם אחר "יותר כבד" כדי "להציל" את עורו, תמורת 50 אלף ₪ לפני הדין והיתר לאחריו ("אתה לא תגיע לבית משפט לגזר דין...") "אלי אמון הוא אחראי על התובעת" - עמ' 13-14). עאמר הציע לנאשם להצטרף למהלך זה ("אני צריך לשאול אותך אם אתה מעוניין תבוא מחר באחד לקניון הדר תשמע..." - שם), וראו תגובות הנאשם וניסיונות השכנוע של עאמר, מלווים בסיפורים מפליגים אודות יכולותיו של "הבן אדם" (עמ' 15-16). ניכר בשיחה שעאמר ניסה לשאת חן בעיני הנאשם כדי לגייסו למהלך ("לטובת יואב היינו מהתחלה עד הסוף" - עמ' 28 ש' 19). עאמר אף סיפר שטרם חקירתה של ת'רוואת ישב עמה ותאם גרסאות (עמ' 31 ש' 8).

כל אלה אינם מאפשרים לראות בדבריו של עאמר באותה שיחה משום ביטוי אמין של התרחשויות אמת, או תמיכה לתזת ההגנה. לסיכום הדין בשיחה זו, אציין את הקושי שבהתנהלות הנאשם שיזם פגישה עם עדי תביעה, הקליטם בסתר תוך ניסיון להוליכם בלשונם, ונענה לבקשתם למסור להם פרוטוקולים - וכל זאת בעיצומו של הליך פלילי המתנהל נגדו. המדובר בהתנהלות פסולה, אך בנסיבות העניין ומשהפגישה התרחשה לאחר עדויותיהם של ת'רוואת ועאמר, איני סבור שיש לייחס לה משקל לחובת הנאשם במסגרת בירור המחלוקת בהכרעת דין זו.

97. אני ער לטיעון ההגנה לפיו עדות הנאשם מתיישבת עם המסמכים שהציג, דוגמת הסכמי העבודה עם הקבלנים, "מסמכי הזהות" שלהם, תיעוד ההתחשבות עמם, "כתבי השחרור" עליהם חתמו העובדים להוכחה שקיבלו את שכרם ויתר המסמכים שהוצגו הן בנפרד והן במסגרת נ/8. מסמכים אלה יידונו בהמשך, וכפי שיוסבר שם אין בעצם קיומם כדי לתמוך בתזת ההגנה. זאת, נוכח האפשרות לראותם כחלק מניסיון להסוות את העבירות במצג של פעילות תקינה, לצד "מצג המשכורות" ופריטת השיקים. לפירוט ראו פסקאות 126-128 להכרעת הדין. אני ער גם לטענה נוספת של הנאשם, לפיה רישק שאדי ביצע שיפוץ במרפאת שיניים בה שותפה הנאשמת (פ/449 ש' 23 - פ/450 ש' 21), אך איני סבור שיש בה להשליך על הסוגיה שבמוקד יריעת המחלוקת.

98. בשל כל אלה, לא אוכל לקבוע כי עדות הנאשם מתיישבת בהכרח עם ראיות חיצוניות, וכן לא אוכל לומר כי אופן מסירתה הותיר רושם המאפשר לקבלה ללא תימוכין כאמור.

עם זאת ובתגובה לטיעוני המאשימה בנושא זה בסיכומיה, איני סבור שעלה בידיה לבסס, מעל לספק, שקרים בעדות הנאשם שמספקים תמיכה לראיותיה. בהמשך חלק זה של הכרעת הדין תיסקרנה ראיות הגנה המעלות תמונה מנוגדת לזו שעלתה מראיות התביעה, ונוכח קיומן אין לומר כי גרסת הנאשם מנוגדת לכלל הראיות.

נתתי דעתי גם לקושיות שהוצגו בפני הנאשם בחקירתו הנגדית, ואיני חושב שדי בהן להראות העדר אמינות. למשל, הסברו כי בראשית חקירותיו לא הזכיר את חאלד שוויקי ורישק שאדי שכן עבדו תקופה קצרה, ובהמשך נזכר בהם (פ/463 ש' 29 - פ/464 ש' 30 - וראו בדומה לגבי חברת "מאיה" בת/4 עמ' 3), הוא הסבר סביר בהתחשב בלחץ החקירה ובכך שהנאשמת עבדה עם מספר קבלני משנה. כך גם הסבריו מדוע לא נזכרו סוגיית הביטוחים הרפואיים והנסיעות בהסכם העבודה עם שוויקי (פ/467 ש' 25-5), בדבר העדר פירוט בחלק מהחשבוניות מושא האישום אליהן הפנתה המאשימה (פ/468 ש' 14 - פ/470 ש' 9, פ/480 ש' 22-27), או בדבר החשבוניות שהוציא רישק מועתז הן כעוסק מורשה והן מטעם חברת "מאיה" (פ/485-486). עוד בחנתי את הודעותיו של הנאשם, ת/1-ת/4,

וכן את הפניות המאשימה ל"סתירות" לשיטתה (למשל בפ/471, פ/475-476, פ/482, פ/483-484, ובעמ' 63-66 לסיכומיה), אך איני סבור כי הוצגו פערים מהותיים בין ההודעות, בין לבין עדות הנאשם או בעדות עצמה, בעצמה שיש בה לבסס "שקרי נאשם" שיסייעו לתביעה.

99. הגם שעדות הנאשם לא תרמה לביסוס גרסת ההגנה, הרי שלצידה הוצגו ראיות נוספות שחלקן, כפי שנראה עתה, מבסס את הספק הסביר:

3.2 עובדים

3.2.1. מר גברה סמסון

100. המדובר בעובד ממוצא אריתראי (להלן: "סמסון"), שהעיד כי הועסק בידי קבלן המשנה חאלד שוויקי. זאת, לאחר שהחל לעבוד בניקיון בשנת 2007 מטעמו של יונס סומרין (שלפי הראיות שימש כקבלן משנה של הנאשמת בעבר). סמסון הוסיף והעיד כי לאחר שהישיבה בה עבד נסגרה, הציע לו סומרין לעבוד אצל קרוב משפחה שלו, הוא חאלד שוויקי, הכיר ביניהם ושוויקי לקח את סמסון לעבוד בסופרמרקט בבני ברק במשך מספר חודשים, ובהמשך לעבוד ב"אם וילד" באותה עיר משך מספר חודשים. סמסון תיאר כי מרבי נהג להגיע לעיתים למקום העבודה יחד עם שוויקי בעת חלוקת המשכורות, אך כי התשלום בפועל היה מבוצע בידי שוויקי, וכי את הוראות העבודה קיבל מן המנהל הרלבנטי של כל מקום עבודה (פ/503-505).

101. בחנתי את עדותו של סמסון, כמו גם את ניסיונותיה של המאשימה להפריך את מהימנותו, בחקירה הנגדית ובסיכומיה. הדבר לא עלה בידה. עדותו של סמסון נמסרה בצורה ישירה, ולא בוסס כי הונע להעיד בכזב לטובתו של הנאשם או כי הייתה לו סיבה לעשות כן. נהפוך הוא: המאשימה הראתה כי ניהל הליכים משפטיים בבית הדין לעבודה כנגד הנאשמת, בתביעה לפיצויי פיטורין ודמי הבראה (כתב התביעה סומן ת/92, פסק הדין ת/94 ות/99 ומסמכים נוספים ת/93). כל אלה מחלישים את האפשרות כי העד החליט להעיד עדות שקר כדי לחלץ את הנאשמים מצרה.

אני ער לכך שהתביעה האמורה כוונה כנגד הנאשמת כמעסיק, ולטענתה של המאשימה כי הדבר מעיד ששוויקי לא העסיק את העד. ועם זאת, מקובלים עלי הסבריו של סמסון לפיהם, לאחר שפוטר ולא קיבל תשלומי פיצוי והבראה, פנה ל"קו לעובד", מסר לעורך הדין שייצגו את מספרי הטלפון של המקומות בהם עבד, ופעל בהתאם להנחיותיו "אמרתי לו מה שסוגרים... לא יודע מי משלם" וכי חאלד שוויקי לא השיב לשיחותיו (פ/505 ש' 10 - פ/508 ש' 22, וראו מכתבה של "קו לעובד" ת/93). בהתחשב בכך שמדובר בעובד מוחלש שאינו יליד הארץ, טענתו כי הברורים וההחלטות בנוגע להליך המשפטי בוצעו בידי עורך הדין היא סבירה ואני מקבלת. בנוסף, בהתחשב במבנה ההעסקה הנדון כאן, ניתן לקבל את ההחלטה לתבוע את הנאשמת, חברת כוח אדם מבוססת, ולא את קבלן המשנה, כמונעת משיקול ענייני שאינו מעיד על כזב בגרסת העד. בהמשך, במהלך הדיון בעדותו של עו"ד קליינמן שייצג את החברה בהליך זה ואחרים, נראה כי הנאשמת אף הסכימה לשלם סכומים לעובדים מבלי להודות בטענותיהם, וזאת משיקולי כדאיות (ראו הסכם הפשרה עם סמסון שהוגש כת/94 ו-ת/99). על רקע זה, איני סבור כי ההליכים המשפטיים האמורים, או הפניית המאשימה למסמכים ת/93 ו-ת/92 (עמ' 71 לסיכומיה), מפריכים את טענת סמסון כי גויס והופעל בידי שוויקי, או פוגמים במשקל עדותו.

102. עוד אני ער לכך שב"כ הנאשם פגש בעדי ההגנה טרם עדותם והחתימם על תצהירים, לעיתים בנוכחות הנאשם, וכי הנאשם שוחח עם עדים טרם עדותם (לגבי סמסון ראו פ/504 ש' 31-23). המוקד לצרכי הכרעת הדין אינו בתקינות התנהלות זו, אלא בשאלה האם בוסס ניסיון להשפיע על גרסת העד או להניעו לעדות כזב. לעניין זה לא הוצגו בפניי, מפי העד או בדרך אחרת, ראיות כלשהן לניסיון כאמור מצד הנאשם. מעורבותו של עורך הדין הנכבד מוסיפה ומחלישה אפשרות זו, ואיש מהעדים לא טען שהנאשם שוחח עמם מראש על תוכן

העדות, להבדיל מהצגת נושא המשפט וזימונם לעדות. לכן, איני סבור שיש בהתנהלות זו לשלול היסמכות על דברי עדי ההגנה. מסקנה זו נכונה גם לגבי יתר עדי ההגנה, ולא אחזור עליה במסגרת הדין בעדויותיהם.

103. למרות כל אלה, מצאתי שיש להגביל במידת מה את המשקל שניתן לעדותו של סמסון. זאת, בשים לב למכתב של הנאשם לעמותת "קו לעובד", שהוגש כחלק ממסמכי ההליך שניהל סמסון כנגד הנאשמת, ת/92 (המסמך האחרון בקובץ המסמכים, אינו נושא תאריך). קדם לו מכתב דרישה של העמותה מהנאשמת, לשלם לסמסון זכויות סוציאליות. בתגובה, טען הנאשם בפני העמותה במכתב האמור, כי סמסון עבד מטעם קבלן משנה בשם ראיד מחמוד וקודם לכן אצל קבלן משנה בשם מקונן סלמון. הנאשם לא טען להעסקה בידי חאלד שוויקי, ובמובן זה יש פער בין עדותו של סמסון לזו של הנאשם. פער זה לא הוסבר, ויש לתת לו משקל בבחינת העדות.

עם זאת, יש לשקול גם כי פער זה לא הוצג בידי המאשימה בפני העד בחקירתו הנגדית כדי לקבל את הסברו, וכן כי בכתב ההגנה של הנאשמת באותו הליך, טענה היא שהעד סמסון הועסק בידי קבלן משנה אחר - יונס סומרין (ת/95, פסקה 7ב). לפי הראיות, חאלד שוויקי הוא קרובו של סומרין, ונכנס לנעליו בהעסקת העובדים שסופקו לנאשמת לאחר שסומרין פרש מסיבות בריאותיות (הדבר עלה במספר עדויות לרבות זו של שוויקי, של הנאשם ושל עו"ד קליינמן בפ/566). הסיבות להבדלים בין המכתב ל"קו לעובד" ובין כתב ההגנה לא בוארו, אך בהינתן הנטען בכתב ההגנה איני סבור כי יש בפער בין המכתב לבין עדותו של סמסון כדי לשלול את מהימנותו של האחרון, ודי לגרוע נתח מן המשקל שיוחס לה.

104. במגבלות אלה, תומכת עדותו של סמסון בתזת ההגנה, לפיה קבלני כוח האדם מושא כתב האישום סיפקו כוח אדם לנאשמת.

3.2.2. מייקל טבסי

105. אף עד זה (להלן: "מייקל") הינו יליד אריתריאה. הוא סיפר כי עבד במאפיית "אנג'ל" בשנים 2012-2014, וכי גויס והופעל בידי "קטי" כלשונו, היא ת'רוואת מחברת קיתי.

גרסתו של העד הייתה מוחשית וכללה את "הפרטים הקטנים" של ההתרחשויות שתיאר, באופן המתיישב עם תיאור של חוויות-אמת, להבדיל מבדיה. כך סיפר כיצד גייסה אותו "קטי" עת חלפה בתחנה המרכזית בתל אביב בה המתין לעבודה עם חבריו, שאלה אם הם זקוקים לעבודה והסיעה שלושה עובדים ברכב, אל המאפייה (פ/510 ש' 21-6). עוד תיאר כיצד סיכם אתה, בשיחה בשפה הערבית, את תנאי ההעסקה וההסעה לעבודה, וכיצד נהגה להגיע למאפייה ברכב, בתוכו שילמה לעיתים את שכרו ושכר חבריו במזומן, ללא תלוש משכורת ותוך שנדרשו לחתום שקיבלו את המשכורת. עוד ציין כי מסרה לו שמשכרו מנוכה סך של 150 ₪ עבור ביטוח - וזאת בהתאם לסוגיית הביטוחים שנדונה לעיל, וכי הוא וחבריו נהגו לנסוע לעבודה באוטובוס ו"קטי" השיבה להם סך 300 ₪ מדי חודש כהחזר עבור כרטיס "חופשי חודשי" (פ/515). עוד ציין כי לעיתים לא התאפשר לה להכניס את רכבה לתוך המאפייה, שאז נהגה להתקשר למנהל העבודה של אנג'ל, פנחס (שעדויות נסקרה לעיל - א.ג.), ולבקשו להורות לעובדים לצאת.

העד נשאל האם הוא מכיר את מרבי והשיב כי יש שניים בשם זה - האחד מנהל עבודה באנג'ל והשני "חבר" של הנאשם, בעל שפם, שלעיתים הגיע ונכנס למאפייה ולעיתים נותר ברכבה של "קטי" בעת התשלום (פ/511 ש' 9-פ/512 ש' 11), אך לא תמיד הגיע לחלוקת המשכורות (פ/514 ש' 25-20). בחלק מהמקרים, כך סיפר, נהגה "קטי" להגיע לחלוקת המשכורות בחדר האוכל במאפייה, בזמן הפסקת האוכל בשעה 12 בצהריים. עוד תיאר כי נדרש אישור להגיע למקום משום שהדלת נפתחת באמצעות כרטיס (פ/518 ש' 14-6), והוסיף כי במצבי עומס בעבודה נהגו העובדים לצאת אחד-אחד לקבל את שכרם (פ/513). מייקל הוסיף והזכיר אדם ממוצא ערבי שנהג

להגיע עם "קטי" (שם וכן פ/514 ש' 20 ופ/517 ש' 19-16), דבר המתיישב עם מעורבותו של עאמר בפעילות חברת קיתי. ראייתו של העד ב"קטי" את מעסיקתו הומחשה גם בכך שכאשר נשאל למי היה מתקשר מנהל העבודה מטעם אנג'ל כשהתעוררו בעיות, השיב כי הוא חושב שהיה מתקשר ל"קטי" (פ/512 ש' 20-12), ובכך שכאשר נטען בפניו שהיה רשום כעובד של הנאשם, השיב שאינו יודע על כך (פ/516).

106. עדותו של מייקל נתמכה ברשימות שהוצגו בפניו, המתייחסות לאישורי עובדים כי קיבלו משכורות וזאת מהחודשים אפריל ומאי 2012, עליהן זיהה את חתימתו וחזר על האמירה כי "קטי" הורידה ₪ 150 ממשכורתו לצרכי ביטוח (פ/512 ש' 26-21). כל זאת, בהתאם לתזת ההגנה הן לגבי זהות המעסיק והן בסוגיית הביטוחים. עוד הולמת עדותו את תזת ההגנה בסוגיית שלישית, שעניינה במעבר להעסקה ישירה של העובדים מול הנאשמת. מייקל סיפר כי בשלב מסוים מסרה לו "קטי" שסיימה את העבודה ושיתחיל לעבוד עם "מרבי עם השפם" שאז, מחודש יוני 2012 ואילך, החל לקבל שכרו בשיק ועם תלוש משכורת (פ/512 ש' 27-פ/513 ש' 11). עם זאת אזכיר כי משקלו של אלמנט זה מדוד, שהרי המחלוקת אינה בדבר עצם המעבר להעסקה ישירה בעיתוי האמור, אלא בדבר הסיבה שהובילה לכך, ושלא הייתה ידועה לעד מייקל.

107. הפירוט בדבריו של מייקל, האופן הישיר והמלא בו הוצגו, והתאמתם לאלמנטים השונים שנדונו לעיל, אינם מאפשרים לקבל כמוכח את טיעון המאשימה לפיהם מדובר בעד "מטעם", שהונחה לשקר. אציין גם שהעד לא ידע לנקוב בשמם האמתי של "קטי", היא ת'רוואת, או של עאמר קראעין (פ/516 ש' 17-14), דבר המוסיף ומרחיק את האפשרות כי "הולעט" מראש בגרסה מפורטת ושקרית.

108. לא נעלם מעיני הקושי שבסתירה בין דבריו של מייקל לבין אלה של פנחס, מנהל העבודה תחתיו עבד, שמסר כי לא הכיר את קבלני המשנה, וכן לבין אלה של איקאלו גבריקידה, שהעד טען כי עבד יחד עמו באנג'ל אך הכחיש את טענותיו של גבריקידה כי השכר שולם בידי מרבי, ואף טען כי ראה את גבריקידה מקבל את שכרו מ"קטי" ועמד על כך שכל העובדים הועסקו על ידה (פ/513 ש' 20-פ/514 ש' 3).

אני ער לקושי ליישב בין עדויות סותרות אלה, אך לא בכך מבחנה של ההכרעה בפלילים. הנטל במסגרת זו הוא על המאשימה, שלא הראתה כי למייקל סיבה כלשהי לשקר או לגונן על הנאשמים, בשירותם הפסיק לעבוד זמן רב לפני עדותו בבית המשפט. לא די בהפנייתו לכך שהנאשם יצר עם העד קשר לצורך זימונו או ארגן את הסעתו לבית המשפט (עמ' 72 לסיכומיה). במצב דברים זה, עדותו מספקת בסיס לספק הסביר.

109. לסיכום הדיון בעדויותיהם של מייקל וסמסון, אצביע על העובדה כי עדויות אלה לא התמצו בתיאור של קבלת משכורות מקבלן המשנה או בנוכחותו בעת חלוקת השכר. לו היו מתמצות בכך, אפשר כי ניתן היה ליישב עם תזת התביעה בשים לב ל"מצג המשכורות" עליו מסרו עדי התביעה. שני עובדים אלה הצביעו על קבלני המשנה כעל מי שהביאו אותם לעבוד במקומות העבודה, וראו בהם מעסיקיהם, כאשר מייקל הוסיף ותיאר מאפיינים ספציפיים של יחסי עובד-מעבידה כגון גיוס העובד, קביעה מולו של תנאי ההעסקה ואופן ההגעה לעבודה, ניכוי על-ידי המעבידה של סכומים משכרו ומנגד תשלום לו מצדה כהחזר נסיעות, ועוד. גם דבריה עליהם מסר, בהם הודיעה לו שיעבור לעבוד בשירותו של מרבי, מעידים על הסטטוס שלה כמעסיקה בתקופה שקדמה להם. כל אלה לא יכולים להתיישב עם תזת התביעה, ועל כן מהווים נדבך חשוב בראיות ההגנה.

3.2.3. סולימאן עיד גבוע

110. עד זה מסר שעבד בשמירה, תחת "בוס" בשם שווכי חאלד. לא הוצגה כל ראיה כי מדובר בקבלן המשנה חאלד שוויקי, והעד מסר שאין לו כל קשר לנאשם (פ/584). משכך, אין מדובר בעד רלבנטי ליריעת המחלוקת בהליך זה.

3.2.4. איסור אבן גוש

111. העד מסר כי בשנים 2010-2011 עבד כמאבטח במתחם "קריב" במודיעין (לא מטעם הנאשמת), ובמסגרת זו ראה את מרבי מגיע לפגוש במקום בקבלני המשנה של הנאשמת. מרבי נהג לבקש ממנו רשות להשתמש בשולחן וכיסא בצמוד ל"בדקה" בה ישב העד, לצורך מפגש עם קבלן המשנה ותוך שמסר לעד כי הוא צריך לפקח "על התשלום של הקבלנים, עם העובדים שלה" (ובהמשך: כי מדובר בקבלני משנה שעובדים עם הנאשמת - פ/590 ש' 5-7). העד נקב בשמות "מוענת רישק" והזכיר "אישה נוצריה בשם טרוואת... שגם הייתה קבלנית היא ובעלה שהיו מגיעים אל המתחם מורידים את העובדים, לוקחים את העובדים" (פ/585-586). עוד סיפר כי בזמן הכנסת העובדים למתחם הציג מרבי את הקבלן ועובדיו בפני העד "ואמר לי אלו עובדים וזה קבלן משנה ויש אישורים..." (פ/588 ש' 1-4).

112. גם בנוגע לעדותו של עד זה, לא בוססה סיבה לדחותה. אני ער לכך שסיפר כי התפתחה היכרות בינו לבין מרבי, שלעיתים הסיעו ב"טרמפ", וכי לאחר שסיים את עבודתו במתחם הנ"ל, ובהצעתו של מרבי, עבד משך כחודש בנאשמת (פ/586 ש' 8-13). עוד אני ער לכך שלעדו הנאשם התקשר אליו טרם העדות ושאל אם הוא זוכר את הפרטים ומוכן להעיד (פ/587 ש' 10-14). אלא, שלא תוארה או הוכחה השפעה של מאן דהוא על גרסת העד, ולא די באלמנטים אלה להראות כי מסר דברי כזב.

כך בפרט משהעד עמד על טיב זכרונו את האירועים (שם, ש' 21-23), שהומחש גם במידת הפירוט שמסר ובאופן בו נזכר בפרטים תוך כדי השאלות שנשאל, בדגש על פרטים שהזכיר לראשונה בחקירה הנגדית נוכח שאלות ב"כ המאשימה: לדוגמאות אפנה לתשובתו שהוצגה לעיל בנושא הצגת הקבלן ועובדיו בפניו, לאופן בו נזכר תוך כדי החקירה באחד העובדים האריתראים, בשם ברקה, עמו שוחח בשפה הערבית "ולכן נזכרתי בו" (פ/588 ש' 6-7), לתיאוריו כיצד קבלני המשנה נהגו להחזיק את העובדים על מסמך (שם, ש' 18-20), ולעדו, בתשובה לשאלת התובע האם מרבי פיקח על העובדים, בה הבהיר כי מרבי פיקח על הקבלנים. העד ציין שיחה בה שאל את מרבי "מה לך ולכאב הראש הזה" והלה השיב "סליחה על הביטוי אמר יש דאוונים במיוחד בני מיעוטים ואני חייב לפקח על תשלום שלהם זה העניין" (שם, ש' 28-31. הנוסח במקור). כל אלה מתיישבים עם עדות אמת.

113. מדובר אפוא בעדות נוספת המסייעת לנאשמים. היא לא יכולה להיות מוסברת אך ב"מצג המשכורות", שכן בנוסף למעמד תשלום השכר תיאר העד כי קבלני המשנה נהגו להגיע באופן תכוף ברכב משלהם, להביא את העובדים לעבודה ולקחת אותם ממנה בסוף היום (למשל פ/589 ש' 1-4). זו ראייה נוספת לתמיכה בטענה, כי הקבלנים סיפקו עבודת אמת.

3.3 לקוחות של הנאשמת

3.3.1 מר רפאל בוסקילה - ישיבת "פונוביץ" בבני ברק.

114. עד זה משמש לעדותו כמנהל הישיבה. הוא תיאר כי מ-2007 ועד היום מספקת לו הנאשמת עובדים, כי עד 2012 דיווחה לו כי העסיקה קבלני משנה, ומאז העבודה היא ישירות מול הנאשמת. את הדברים, כך מסר, שמע בזמן אמת מן הנאשם ובנוסף ראה כי תשלומי המשכורת לעובדים היו מבוצעים בידי אנשים נוספים. הוא מסר שלא היה לו קשר עם אנשים אלה, למעט צפייה בתשלום השכר על ידם (פ/520 ש' 15 - פ/521 ש' 4), ותיאר כיצד נהגו להגיע ברכב לרחבת הישיבה, ובהפסקה עובדים נכנסו לרכב וניהלו דו-שיח עם אדם שישב בתוכו. בכלל זה הזכיר "אישה אחת קראנו לה קטי נראה לי אח"כ הסתבר שזה לא השם שלה אלא תמרקין משהו כזה" וכן הזכיר את השמות "עאמר" (כמי שהגיע עם "קטי" - פ/526), "חאלד" ו"מוענת". עוד סיפר כי ראה מתפקידו לוודא כי השכר שולם לעובדים על מנת שלא להיות חשוף לתביעה, ולכן הנחה עובד שלו

לשאול את העובדים האם קיבלו את שכרם, וקרו מקרים בהם התקבלה תשובה שלילית שאז פנה לנאשם "שטיפל מול החברה ההיא" (פ/521 ש' 14-6). עוד סיפר כיצד בשלב מסוים (לשיטתו ב-2010) שילב הנאשם בעבודה את מרבי וכי "היום מגיע איש ברור זה איש של יואב" בעוד שבעבר "כל פעם היה מגיע איש אחר" (פ/521 ש' 30-31).

בהמשך סיפר העד כי חלוקת המשכורות בוצעה בידי מרבי בצירוף אדם נוסף, כי ראה שהאדם הנוסף הוא ששילם לעובדים ("מבחוץ ראיתי רכב קטן, מקדימה יושב מרבי, מאחור יושב האיש הנוסף והעובד" - פ/521 ש' 26 - פ/522 ש' 17), וכי אותו אדם החזיק בטופס עליו הוחתמו העובדים כי קיבלו את שכרם (פ/527-528). עוד הוסיף כי האדם הנוסף נהג להראות את הטפסים החתומים לעד, שבדק כך כי העובדים קיבלו את כספם (פ/522 ש' 29 - פ/523 ש' 5). מר בוסקילה הוסיף וסיפר כי קבלני המשנה הם שדאגו לספק פועלים לבקשתו, וכי ראה אותם במהלך החודש אם התעוררה בעיה של נטישת העבודה בידי אחד העובדים וצורך בעובד חלופי (פ/527, פ/528). בנוסף מסר כי ההתחשבות הכספית שלו בוצעה מול הנאשם (פ/523 ש' 9-6).

דברי העד הלמו את תיזת ההגנה גם בהיבט נוסף: בתיאור לפיו בשנת 2012 הנאשם מסר לו שבגלל בעיה חוקית "הוא עובר לעבוד לבד... שיש לו בעיה להעסיק קבלני משנה" (פ/528 ש' 11-9).

115. גם בנוגע לעדותו של מר בוסקילה לא הוצג בידי המאשימה מניע שיהיה לו להעיד עדות כזב לטובת הנאשמים, או בסיס משכנע לטענתה כי "תודרך" בידי הנאשם (עמ' 74-73 לסיכומיה). העד דבק בגרסתו בחקירה הנגדית, ולא ניתן לומר כי מהימנותו עורערה. אני ער לכך שהוא עודנו מקבל שירותים מן הנאשמים כלקוח, אך איני סבור שדי בכך להפרכת אמינות עדותו. האפשרות כי "הושתלה" בפיו גרסה לא בוססה בדרך כלשהי בידי המאשימה, ונחלשת במידת מה נוכח הכחשתו, כאשר ב"כ הנאשם הציג בפניו טפסים עליהם הוחתמו עובדים כי קיבלו את כספם, שראה טפסים אלה בזמן אמת (פ/523 ש' 18 - פ/525 ש' 6).

זאת ועוד, גם בנוגע לעדותו אין ב"מצג המשכורות" לספק הסבר מלא לפרטים שמסר, שכן בנוסף לעצם תשלום המשכורות בידי קבלני המשנה סיפר כי הם שהציגו בפניו את חתימות העובדים כי קיבלו את משכורותיהם, הם שטיפלו בבעיות והביאו עובדים לבקשתו. לכן, יש בעדותו לתמוך בתיזת ההגנה לפיה קבלני המשנה סיפקו שירותי-אמת לנאשמים.

3.3.2. חיים ולדסלבסקי

116. עד זה העיד כי ניהל מוסד בשם "נדר ישראל" בראשון לציון ואחר-כך עבר למוסד שני, וכי הנאשם סיפק למוסדות אלה עובדים ממוצא אריתראי. לעדותו ידע, בזמן אמת, כי הנאשמת עבדה עם קבלני משנה וזאת משום שמדי חודש המשכורות היו משולמות בידי אדם שהגיע יחד עם מרבי, וכאשר העד שאל את מרבי לפרש העניין "הוא אמר לי אלה קבלני משנה, אבל אני מדבר רק איתך". הוא לא זכר את שמות קבלני המשנה, אך ידע לומר שהגיעו ברכב יחד עם מרבי, שהתקשר לעד אשר היה מגיע אליהם יחד עם העובד, קבלן המשנה ישב ליד מרבי במושב הנוסע, העביר לעובד את הכסף וספר אותו יחד עמו (פ/531 ש' 31-14). העובד הוחתם על דף, שקיבל את הכסף (פ/532 ש' 28 - פ/533 ש' 1). ההתחשבות הכספית של העד הייתה ישירות מול הנאשם, על בסיס רישום שעות של המוסד (פ/532 ש' 21-2). עוד סיפר כי ב-2012 העלו הנאשמים את המחירים והנאשם מסר לעד "שיצא חוק והוא צריך לשנות את המחירים ולשנות קבלנים אני אעבוד מול מרבי, אני תמיד עבדתי מול מרבי" (שם, ש' 25-23).

117. הגם שעד זה העיד אודות קיומם של "קבלני משנה", והגם שלא בוססה סיבה לפקפק במהימנותו, איני סבור שעדותו מספקת תמיכה ממשית לתיזת ההגנה. זאת, בשים לב לראיות אודות "מצג המשכורות", שלפי עדי התביעה בוצע ביזמת הנאשם ששלח "לשטח" את קבלן המשנה יחד עם מרבי לחלק משכורות, וכך ליצור

מצג של העסקה בידי קבלני המשנה. למעט חלוקת המשכורות, העד לא נחשף לפעילות של קבלני המשנה, לא ידע לומר מיהם ולא התעניין בכך ("העובדים באו עבדו, זה כל מה שמעניין") וסיפר כי מבחינתו "מי שהיה בשטח הוא היה מרבי", וכי מרבי פיקח על העובדים, טיפל בתלונות ("אם יש בעיה הייתי מתקשר למרבי שיחליף לי עובד") (פ/533). כך, אין בעדותו להראות על פעילות אמת של קבלני המשנה, להבדיל מהתקשרות למראית עין עמם ושימוש ב"מצג המשכורות" כאחד מן האמצעים להסוות זאת. אין בעדותו גם לתמוך בתזת התביעה, שכן הבהיר כי עיקר הטיפול בעובדים בוצע על ידו, כי מרבי נהג להגיע פעם בחודש לחלוקת המשכורות (פ/534 ש' 6), וכי מבחינתו ההתקשרות הייתה עם הנאשמת ועל כן פעל מול מרבי וכמצוטט לעיל לא התעניין מי מספק את העובדים.

אשר לדברי העד על אמירת הנאשם בדבר "שינוי בחוק" בשנת 2012, שגרם להעלאת מחירים: כאמור, עצם המעבר להעסקה ישירה בשנת 2012 אינו במחלוקת, והמחלוקת היא על הסיבה. העד לא נחשף להליך קבלת ההחלטה וניזון מפי הנאשם. לכן, עדותו לא תורמת גם לבירור המחלוקת הזו.

3.3.3. כפיר עובדיה

118. עד זה הפעיל, לעדותו, עסק של שירותי ניקיון בשנים 2010-2014. הוא סיפר כי הנאשם סיפק לו עובדים, וכי "היה קבלן משנה שהיה מביא לי אותם, הפנו אותי למישהו שם קבלן שסיפק לי את העובד". העד זכר, תחילה, קבלן משנה בשם עאמר, וקבלן נוסף שלא זכר את שמו אך ידע לומר שדובר בבחור ממוצא ערבי שהפעיל עסק של שיפוצים (פ/535).

119. עדותו של מר עובדיה מספקת תמיכה לראיות ההגנה. העד העיד בצורה ישירה שהותירה רושם של כנות. לא הוצגה סיבה שתהיה לו להעיד בכזב לזכות הנאשמים, מה עוד שלעדוה ההתקשרות עמם הסתיימה מספר שנים טרם עדותו ולא נטען לקשר מסוג אחר בינו לבינם, שעשוי לתמרצו לנסות לסייע להם.

מבחינת תוכנה, עדותו של עד זה לא יכולה להיות מוסברת ב"מצג המשכורות" בלבד. אמנם העד סיפר כי המגע עם קבלני המשנה היה מינימלי ועיקר התקשורת שלו היה ישירות מול העובד בהעדר צורך בפיקוח נוסף, וכן הזכיר נוכחות של הקבלנים בעיקר בחלוקת המשכורות, לפעמים יחד עם מרבי (פ/535 ש' 19 - פ/536 ש' 3 לגבי עאמר, פ/537 לגבי קבלנים נוספים). עם זאת, העד סיפר גם שעאמר הביא אליו עובדים (פ/535). בנוסף, כאשר הוצגה בפניו חשבונית שהוציא לנאשמת בגין חודש ספטמבר 2011 הסביר כי דובר בעיתוי של עומס עבודה בשל קטיף בו נזקק לעובדים רבים. לעדותו, בעיתוי זה נכחו קבלני המשנה בשטח, הביאו את העובדים, פיקחו על עבודתם וביקשו שהעד לא ינחה את העובדים אלא הם-עצמם, למניעת חיכוך. בהזדמנות זו ציין העד גם את השם מועתז. בעמ' 537 ש' 22 ציין שמועתז התנהל מול עובדים בשטח, ובהמשך הבהיר כי לא ידע כיצד שולמה המשכורת לעובדיו, כי הוא הסיע את עובדיו, כי מרבי הגיע עמו רק בחלק מן הפעמים, וכי קיבל ממנו עובדים גם בהזדמנות נוספת (פ/537 ש' 27 - פ/538 ש' 23). כל אלה אינדיקציות לפעילות אמת של מועתז, להבדיל מ"מצג המשכורות". עוד ציין העד כי ישב עם עאמר ועם בחורה נוספת ושוחח עמם על העבודה (נתון שעשוי להתיישב עם מעורבותה של ת'רוואת בחברת קיתי), שקבלני המשנה שעסקו גם בשיפוצים שהו עמו בשטח לאורך רוב היממה, וכי בזמן הקטיף גם מרבי היה בשטח (פ/536 ש' 4 - פ/537 ש' 3). המדובר אפוא בראיה לפעילות של ממש של קבלני המשנה מטעם הנאשמת.

120. לסיכום הדיון בעדותו של מר עובדיה, אציין כי טענת המאשימה לפיה התברר שעד זה שימש כמתווך בין הנאשמים ללקוחות (עמ' 75) אינה מדויקת. היא מבקשת לייחס משקל יתר לתשובה ספציפית של העד לגבי תיווך שלו בהתקשרות בין הנאשמת לבין חברת "אנג'ל", תוך שהבהיר כי עסקה זו לא נוגעת לעסקו-שלו לגבי העיד את האמור לעיל (פ/539). מהסיבות שפורטו לעיל, לא אוכל לקבל גם את טענתה של המאשימה כי

העד שיקר כדי לחפות על הנאשמים. לכן, יש בעדותו משום תמיכה נוספת לתזת ההגנה.

3.3.4 אפרים בלו

121. עד זה מסר שעבד כאב בית באולמות ספורט מטעם עיריית מודיעין, ובהנחיית מנהליו פגש באנשים ממוצא ערבי שהציגו עצמם בתור "הקבלנים של המקום" והציגו בפניו בחור שלדבריהם יספק את העובדים, ישלם להם ויטפל בתלונות לגביהם (פ/554).

122. עדותו של העד הייתה קצרה, לא ממוקדת ולא רלבנטית להליך זה. לא עלה ממנה בבירור האם האנשים אליהם התייחס כמפורט לעיל הם "קבלנים" או "אחראים" (למשל שם ש' 15), הוא לא זכר את שמותיהם ולשאלתי נקב בשם "סמיר" או "סאמר" (ש' 21). עוד לא ביאר את הקשר בינם לבין הנאשמים. כשנשאל בידי ב"כ הנאשם כיצד העביר את שעות העבודה של העובדים לנאשמת (עובדה שלא הועלתה בידי העד קודם לכן), השיב תחילה כי "האחראי המנהל" היה מוסר לו אותן והוא היה מתקשר למרבי או לנאשם שייקחו אותן, אך בהמשך לא ידע להסביר מדוע עשה זאת (פ/554-555). בדבריו לא היה כל אזכור של מי מקבלני המשנה מושא האישום, וממילא שעדותו אינה רלבנטית ליריעת המחלוקת בהליך זה.

3.3.5 יזהר גורן

123. עד זה מסר כי בבעלותו חברה להתקנת מערכות חשמל סולאריות, וכי ביקש מהנאשמת שירותי שמירה, שאז הגיעו בחור דובר ערבית בשם מועתז שמסר כי הוא מטעמו של הנאשם (בהמשך הוסיף כי מועתז מסר לו שהוא קבלן משנה של הנאשם - פ/557 ש' 24), יחד עם עובד אריתראי. העד תיאר כי כל פרויקט שלו ארך כעשרה ימים ומתוכם נדרשה שמירה ליומיים עד שלושה, וכי הנאשמים סיפקו לו בשנים 2010-2011 שירותים כאלה לשניים או שלושה פרויקטים, כאשר התקשורת שלו בוצעה מול מועתז, לו הסביר את הדרישות ממנו ומהעובד שלו (פ/557 ש' 10-22). עוד סיפר שלא ראה כיצד שולם שכרו של העובד האריתראי, אך שאל אותו האם הוא מקבל את שכרו ונענה בחיוב (פ/556 ש' 7-פ/557 ש' 9).

124. גם מהימנותו של עד זה לא הופרכה. עדותו הייתה עניינית והותירה רושם כן. כאמור, ההתקשרות בינו לבין הנאשמים הסתיימה שנים מספר טרם עדותו, ולא בוססה סיבה שתהיה לו לסייע להם באמצעות עדות כוזבת. הוא עצמו סיפר שהנאשם ביקש ממנו להעיד, אך לא טען ולא הוצגה אינדיקציה כלשהי כי שוחחו על תוכן העדות (פ/557 ש' 31-פ/558 ש' 10). עוד איני סבור כי העובדה שהוצגה בידי המאשימה בפני העד בחקירתו הנגדית, לפיה בחשבוניות שהוציא מועתז לנאשמים נרשמו שירותי ניקיון ולא שמירה (פ/558 10-17), גורעת מאמינותו של העד שלא רשם חשבוניות אלה ולא קיבלן.

נתתי דעתי גם לטיעון המאשימה (עמ' 69 לסיכומיה) לפיה העד לא יודא שהעובד "שייך" למועתז ומי שילם לו, אך אין מדובר בסוגיה השוללת את הנתונים להם העד נחשף ועליהם העיד, מה עוד שאין מדובר בציפיה הכרחית מלקוח שרוכש שירותי שמירה. בנסיבות אלה, ונוכח תוכן עדותו שאפיין את מועתז כקבלן משנה שסיפק שירותי כוח אדם בפועל ולא התמצתה בתשלום השכר (שהעד כלל לא חזה בו), יש בעדותו של מר גורן לסייע לנאשמים.

3.3.6 שחר ברזני

125. העד מסר כי הוא מפעיל עסק המבצע פרויקטים של גינון, פיתוח ואחזקה. לצורך פרויקט שביצע בשנת 2010 בירושלים נדרש לתיגבור של כוח-אדם, ולצורך זה התקשר עם הנאשמת למשך חודשיים. הוא סיפר כי דובר בעובדים ממוצא אריתראי ולעיתים ערבי, כי הגיעו ועזבו בהסעה, כי מנהל עבודה מטעמו נתן להם הנחיות עבודה (פ/559 ש' 6-26) ושכאשר התעוררו בעיות שמע על כך ממנהל העבודה שלו וטלפן לנאשם

(פ/560 ש' 20-31).

126. גם עדותו של מר ברזני תומכת בראיות ההגנה. זאת, בשל דבריו בנוגע לקבלני המשנה מחברת קיתי. העד הסביר כי במהלך העבודה התרחשו אירועי אלימות בין העובדים ממוצא אריתראי שסיפקה הנאשמת, לבין עובדים ממוצא ערבי שעבדו מטעמו, וכאשר דיווח על כך לנאשם, הלה מסר שאינו יכול להגיע והוא שולח את קבלן המשנה לשטח. אז הגיעו בחורה ובחור שהציגו עצמם כקבלני משנה של הנאשמת בשם "חברת קטי", כלשון העד (פ/559 ש' 6-26).

דברי העד בנושא זה נראו אמינים, בפרט משסיפר כי הפסיק את ההתקשרות עם הנאשמת בחלוף חודשיים בלבד, דבר שמרחיק אפשרות שכיום ניסה לסייע לה ולנאשם בעדות שקר. עוד מסר שלאחר האירוע האלים פגש באנשי חברת "קטי", שניסו לשכנעו לעבוד ישירות עמם ו"לעקוף" כך את הנאשם (פ/560 ש' 6-13) וכן הבטיחו שיחליפו את העובדים האלימים (פ/561 ש' 11). העד הסביר כי השם "קטי" ופרטי האירוע נטמנו בזכרוננו משום שדובר בשם נשי ומשום שהאירוע כולו היה קצר אך "מטלטל", והוסיף כי אינו זוכר את השמות הפרטיים של הגורמים עמם שוחח (פ/561 ש' 1-25). המאשימה לא ביססה סיבה שלא להאמין לעד זה או לקבל טענתה שהנאשם "תידרך" אותו (עמ' 70 לסיכומיה). משכך, מדובר בעדות נוספת המתארת קבלני משנה כמי שפעלו בעבודה אמתית, להבדיל מהתקשרות כוזבת לצרכי אספקת חשבונות בלבד.

3.4 עדי הגנה וראיות הגנה נוספות

3.4.1 עו"ד אמיר קליינמן, תיעוד במסמכים ועדים הקשורים לכך

127. עד זה סיפק יעוץ משפטי לנאשמת. בכלל זה, כך העיד, יעץ לה לעבוד עם קבלני משנה כדי לצמצם אחריות משפטית ולהקל על העבודה עם עובדים זרים. הוא סיפר כי חלק מההסכמים עם קבלני משנה נחתמו במשרדו לאחר בדיקת "מסמכי הזהות" שלהם, ובהמשך נחתמו ללא מעורבותו אך תוך שהנחה את החברה לבדוק את המסמכים האמורים טרם ההתקשרות. הוא ציין את השמות סומרין, חאלד שוויקי ובשיר עאדל (פ/564 ש' 6-19) תוך שתיאר את מעמד חתימת ההסכם מול שוויקי אותו גם ערך (ת/49), ובין היתר כי האחרון אמר לו שהוא נוטל את העובדים מסומרין, קרוב משפחתו שלא יכול היה עוד לעבוד (פ/566 ש' 13-26). עוד סיפר העד כי ביקש מהחברה לוודא שהעובדים קיבלו את כספם דרך בדיקה מול המזמין והחתמת העובדים על מסמך בנושא, והציג מסמך שערך לצורך זה (נ/15, ת/98, פ/564 ש' 20 - פ/565 ש' 16, פ/577 ש' 8-31).

128. העד הוסיף ותיאר את השינוי שחל לקראת כניסתו לתוקף ב-19.6.12 של החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, תשע"ב-2011, שבין היתר אפשר לנאשמת להעסיק רק קבלני משנה המחזיקים ברישיון. הוא מסר שהנחה את הנאשם בסוף 2011 לקלוט את כל העובדים להעסקה ישירה בידי הנאשמת עד ליום 1.6.12 (פ/567 ש' 11-29). העד הוסיף ועסק בסוגיית הביטוחים לעובדים, ומסר כי בעקבות מעצר של משטרת ההגירה את אחד מקבלני המשנה וליקויים בנושא, המליץ לנאשמת להסדיר את הביטוחים בעצמה כדי להקטין את סיכונה, ולהסדיר את התשלום מול קבלני המשנה (פ/570 ש' 14-29).

עדות עסקה בסוגיות נוספות, שהן רלבנטיות פחות ליריעת המחלוקת ולכן לא אשוב ואדון בהן. כדוגמאות אזכיר את דבריו בדבר התכתובת נ/16 אל מול עורך דינו של מאג'ד הדיה, או בדבר שיקולי החברה בהעסקת עובדים זרים בשל תשלומי היטל.

129. עו"ד קליינמן הוא אחיו של הנאשם, קרבה המחייבת זהירות בבחינת עדותו. למרות זאת, מצאתי לייחס לה משקל. דובר בעדות מפורטת וישירה, תוך שהעד לא ניסה להפריז ובכלל זה אישר כי לא נחשף לעבודה בשטח ואינו יכול לדעת האם הקבלנים סיפקו בפועל עובדים לנאשמת (פ/572 ש' 5-25). הוספתי ובחנתי את

הקושיות שהוצגו בפניו בחקירה הנגדית, ואיני סבור שיש בהן לערער את מהימנותו. כך, המשפט הבודד בתכתובת דוא"ל בין העד לבין הנאשם (ת/97) בו רשם העד כי הסכם עם "אנג'ל" דן בנאשמת בלבד ללא קבלני משנה ושאל את הנאשם האם הוא ערוך לכך, לא מאפשר לקבל תמונה מלאה של טיב ההתקשרות בהמשך עם "אנג'ל" או להסיק כי המתווה הסופי היה ללא קבלנים. עוד איני מקבל את הטענה כי ההתייחסות באותו דוא"ל להסכם נוסף עם מלון "דן" מדבר על העסקה ישירה דווקא.

בנוסף, הקושיה מדוע בחרה הנאשמת לשלם לעובדים סכומי כסף במסגרת פשרות בתביעות שהוגשו נגדה בבית הדין לעבודה (נ/17), הוסברה בידי עו"ד קליינמן בשיקולים פרקטיים ("כדאיות של ניהול ההליך. שכר הטרחה יעלה יותר מהפשרה... החברה לא הודתה מעולם באחריות שלה" - פ/576 ש' 21-17) ובשיקולים מקצועיים ("...כך מתבצע בבית הדין. אם החברה תחליט להיפרע מקבלן המשנה זה אחר כך. בית הדין הולך לפי מי שאפשר להיפרע ממנו" - שם, ש' 15-14). המדובר בשיקולים לגיטימיים לעריכת פשרה. בנסיבות אלה, ובשים לב לכך שבהליכים עצמם הנאשמת טענה שההעסקה בוצעה בידי קבלני המשנה ולעיתים פעלה בבית הדין גם לצירופם כצד להליך (נ/17א, נ/17), ולא חזרה בה מטענות אלה במסגרת הפשרה, איני סבור שניתן לראות בסוגיה זו משום הוכחה לכך שהעובדים הועסקו בידי הנאשמת ולא בידי קבלני המשנה. אציין גם כי בניגוד לטענת המאשימה בנושא (עמ' 78 לסיכומיה, סעיף 8), מספר הסכמי פשרה שערכה הנאשמת בתביעות האמורות נכללו בחומר הראיות (נספח ח' לנ/17, ת/94).

130. על רקע מסקנותיי עד כה, יש בעדותו של עו"ד קליינמן לסייע לנאשמים במובנים מסוימים: היא מציגה את השיקולים המקצועיים שברקע המעבר להעסקה ישירה של העובדים שקודם לכן הועסקו בידי קבלני המשנה, וזאת במחצית שנת 2012. לעניין זה אציין עדויות נוספות: זו של **אורית כהן**, מנהלת חשבונות שסיפרה על קליטת העובדים בידי החברה מאותן סיבות שציין עו"ד קליינמן (פ/500 ש' 19 - פ/501 ש' 4. ראו גם תלושי השכר נ/12), עדותו של רוני כהן שנסקרה לעיל (הגם שכמובא שם לא נטל חלק בקבלת ההחלטה), וזו של **דרור עטרי**, שמסר כי הוא משמש כנשיא איגוד חברות ניקיון ואחזקה בישראל, דיבר על שינוי החקיקה שנכנס לתוקף ביוני 2012 ומסר על פגישה עם הנאשם ועו"ד קליינמן שביקשו את חוות דעתו של העד בנושא השלכות השינוי (פ/605). הצגת השיקולים הענייניים שברקע ההחלטה מרחיקה את האפשרות לקבל את טענת המאשימה בהקשר זה, לפיה המעבר נבע מפתיחת החקירה שהובילה להליך הפלילי הנדון כאן ועל כן מעיד על אשמת הנאשמים. אני ער להיסמכותה של התביעה על דבריו של מרבי בעניין זה בת/64ב (עמ' 60 לסיכומיה), אך נוכח הראיות שפורטו כאן והעובדה שמרבי לא נטל חלק בקבלת ההחלטה האמורה, לא די בדברים אלה כדי לקבל את עמדתה בנושא.

בנוסף, כפי שפורט לעיל במסגרת הדיון בהחלטת הנאשמת להסדיר את ביטוחי העובדים ולשלם עבורם, עדותו האמינה של עו"ד קליינמן תומכת בהסברי הנאשמת כי עשתה כן בשל אי סדרים אצל קבלני המשנה ועל מנת להקטין סיכון, ושוללת את טיעון המאשימה לפיו מדובר באינדיקציה לכך שהנאשמת היא שהעסיקה את הפועלים.

131. עם זאת, בהיבט נוסף שעניינו בטיפולו של עורך הדין ישירות או באמצעות הנחיית החברה בהסכמי העבודה ובמסמכים עליהם הוחתמו העובדים שקיבלו את שכרם, לא אוכל לראות בעדותו כמסייעת לתזת ההגנה. בהקשר זה אזכיר גם שורת **מסמכים שהוצגו כראיות ושנחזים להציג תיעוד מזמן אמת לעבודת הנאשמת עם קבלני המשנה**. כך הסכמי העבודה בין קבלני המשנה לבין הנאשמת - ת/47, נ/2 ונ/5 לחברת קיתי, ת/48, נ/1 ות/51 לרישק מועתז (ת/51 שהוא גם נ/3 גוגע לחברת "מאיה"), ת/49 ונ/7 לחאלד שוויקי, ת/50 ונ/4 לרישק שאדי; כך שיקים שמתעדים תשלום של החברה לקבלני המשנה - ת/59א לרישק שאדי, ת/59ב לחאלד שוויקי, ת/59ג לרישק מועתז, ת/59ד לחברת קיתי; כך גם "מסמכי הזהות" של הקבלנים (רובם צורפו

להסכמי העבודה הנזכרים לעיל, ובנוסף ראו ת/67 לגבי חברת "מאיה"; וכך גם הראיות לפיהן הנאשמת ניתנה מס במקור מתשלומי הקבלנים, בתמיכה לטענת הנאשם במישור זה (פ/426 ש' 20-3).

לא להוסיף את נ/8: **קלסרים ממשרדי הנאשמת** הכוללים תיעוד של הפעילות. הם מכילים, בחלוקה חודשית ולאורך רוב התקופה הרלבנטית לכתב האישום, עותקים של ההסכמים עם קבלני המשנה, "מסמכי הזהות" שלהם, חשבוניות שהוציאו לנאשמת, כרסוס הנהלת החשבונות המתעדות תשלומים להם, ניכוי מס והעברות כספיות, מסמכי התשלומים שביצעה הנאשמת לקבלנים (העברות בנקאיות ותדפיסי תנועות חשבון), "טבלאות התחשבוניות" חודשיות של שעות העבודה בחלוקה לשמות הלקוחות (שקיבלו את השירות מהנאשמת) ולעיתים בצירוף שמות הפועלים שעבדו אצל כל לקוח, כמות השעות שעבדו והסכומים המגיעים בגין, והעתקים רבים של "כתבי קבלה ושחרור" שהם המסמכים עליהם הוחתמו הפועלים כי קיבלו את שכרם וזאת בציון שם הקבלן המעסיק.

132. ניתן לסבור שתיעוד ממין זה, ועדות עורך הדין בדבר עריכת המסמכים או הנחיה לעורכם (כמו גם עדויות רבות נוספות שנסקרו לעיל ועסקו בהחתמת העובדים על "כתבי השחרור", עדותו של רשתי שאישר כי בזמן אמת נערך תיעוד מהסוג המופיע בנ/8 - ראו פסקה 22 לעיל, ועדותו של ר"ח רוני כהן בדבר הנחייתו להקפיד לקבל "מסמכי זהות"), יהוו הוכחה לאותנטיות הפעילות. אלא, שאיני יכול לקבל זאת.

בהליכים העוסקים בעבירות מס נדרשת זהירות רבה טרם היסמכות על מסמכים מעין אלה כהוכחה לקיומה של פעילות עסקית אמיתית. הניסיון מראה כי לא אחת מוסווה העיסוק בחשבוניות כוזבות באמצעות מהלכים שנועדו לשוות לו מראה של פעילות לגיטימית ולהותיר "עקבות בשטח" ברוח זו. חתימת הסכמי עבודה, דיווחי פעילות לרשויות המס ואף תשלום מיסים מסוימים, הצגת "מסמכי זהות" מהסוג הנדון לעיל (שבלעדיהם ממילא קשה לבצע את העבירה בהעדר יכולת להגיש לרשויות המס חשבוניות כוזבות של עוסק או חברה שאינם מחזיקים במסמכים אלה), וכן תיעוד לתשלומים כנגד חשבוניות בשיקים או בהעברות כשבפועל הסכומים חוזרים למשלם במזומן, הם מהלכים שאינם נדירים בקרב עברייני המס. לכן, עצם קיומם של המסמכים אינו מעיד בהכרח על אותנטיות הפעילות.

בהליך הנוכחי הופך ההיסוס לקבל מסמכים מעין אלה, לחוסר אפשרות של ממש. זאת, נוכח הראיות שהוצגו בפרשת התביעה בדבר מהלכים מחוכמים שנקטו במטרה להסוות את טיבן האמיתי של העבירות, ולשוות לו חזות של פעילות תקינה. בכלל זה יוזכר "מצג המשכורות" במסגרתו, כך לפי עדי התביעה, נשלחו קבלני המשנה לשטח עם מרבי בעת תשלום המשכורות על מנת שהלקוחות והעובדים יסברו כי הם המעסיקים. מהלך נוסף שחזר ועלה בעדויות עניינו בפרטת שיקים שנמסרו לקבלני המשנה על ידי האחרונים בבנק הפועלים, והשבת המזומנים לנאשמים. בהינתן הראיות בדבר מהלכים אלה, לא ניתן לקבל כמובנת מאלה את הפרופוזיציה לפיה המסמכים שנסקרו לעיל משקפים עבודת אמת, להבדיל מפן נוסף של מאמצי ההסוואה. אין בעדותו של עו"ד קליינמן לשנות ממסקנה זו, מה עוד שבהחלט אפשר כי הנאשמים פעלו בהתאם לעצותיו והקפידו על מסמכים כגון "כתבי השחרור" או "מסמכי הזהות" גם מהסיבות המשפטיות-ענייניות, ובמקביל עשו כן כחלק ממאמצי ההסוואה שלעורך הדין לא היה חלק בהם.

133. על רקע זה, לא ניתן לייחס לקיומם של המסמכים האמורים, או לעדותו של עו"ד קליינמן לגביהם, משקל המסייע לנאשמים. מאותן סיבות, איני סבור כי עדותה של מנהלת החשבונות אורית כהן בנושא קבלת המסמכים הכלולים בנ/8 באופן שוטף מהנאשם לצורך עבודתה, ועל שיחותיה עם מייצגי הקבלנים בענייני ניכוי מס (פ/499-501), מסייעת לעמדת ההגנה. כך גם בנוגע לעדה נוספת, **ליאורה בנימי** שהיא אחותו של הנאשם שעבדה במשרד הנאשמת עד ספטמבר 2010. העדה לא שהתה "בשטח" ולא יכולה הייתה להעיד האם סופקה עבודת אמת, וסיימה לעבוד בשלב מוקדם יחסית בתקופה מושא האישום. תיאוריה את עבודתה

בקבלת ועריכת חלק מהמסמכים הנדונים כאן, כולל אופן חישוב הסכומים וניכוי המס לקבלני המשנה, העברת התשלומים להם ופגישותיהם עמם במשרד (פ/544-540), אינם מורידים או מעלים לשאלת אותנטיות עבודתם.

3.4.2 יעל בילו

134. עדה זו שימשה כמנהלת המחלקה העסקית בבנק הפועלים בכיכר ציון בירושלים בו, לפי עדי התביעה, בוצע המהלך של פריטת השיקים. המטרה בהבאתה לעדות מטעם ההגנה הייתה להתמודד עם טענות חלק מעדי התביעה, במסגרת תיאור פריטת השיקים בסניף, לפיהן לאחר הפריטה עלו בחלק מהמקרים לקומה השנייה בה המתין הנאשם. העדה טענה כי הנאשם, אותו הכירה מתוקף עבודתה, לא נהג להגיע לסניף הבנק לעיתים קרובות אלא כפעמיים-שלוש בשנה, ועל כן נאלצה להתקשר אליו לקבלת אישור לפעולות שונות (פ/549 ש' 32- פ/550 ש' 2), וכי לו היה מגיע לקומה השנייה בה עבדה, סביר שהייתה רואה אותו (פ/551 ש' 27- פ/552 ש' 8).

135. אמירתה האחרונה של העדה בוססה על סברה, ולא די בה לשלול אפשרות שהעדה לא הבחינה בנאשם, נעדרה משולחנה באותו רגע או נקראה למשימה כלשהי. סביר גם כי העברה של סכומי כסף גדולים במזומן לא נעשתה באופן הגלוי לעין כל. בנוסף, העדה עצמה אישרה כי ישבה במיקום בקומה השנייה שאינו מאפשר קשר עין עם המתרחש בקומה הראשונה בה נפרטים שיקים (פ/550). בנסיבות אלה, אין בעדותה כדי להפריך את ראיות התביעה בדבר מהלך פריטת השיקים.

3.4.3 דיווחי קבלני המשנה לרשויות המס

136. ההגנה הציגה מסמכים הנושאים סמליל של רשות המיסים, כותרתם "סיכומי דיווח" והם מתייחסים לדיווח חאלד שוויקי לשנים 2009-2010, רישק מועתז לשנים 2010-2011, וחברת קיתי לשנים 2010-2012. היא מסרה שקיבלה את המסמכים מן הפרקליטות, במסגרת הליך אזרחי המתנהל כנגד הנאשמים. לטענתה, המסמכים מראים שקבלני המשנה דיווחו לרשויות המס על ההכנסות מן העבודה עם הנאשמת (פ/592).

137. אין במסמכים אלה לסייע לנאשמים. הם נוגעים רק לחלק מהתקופה ולחלק מהקבלנים בהם דן כתב האישום. הם מציגים סכומים ללא פירוט של עסקאות, חשבוניות או אלמנט אחר שיאפשר לקשור בין הדיווח לבין העסקאות שבין קבלני המשנה לנאשמת. לבסוף, עצם הדיווח לרשויות לא מעיד בדבר אותנטיות העסקאות, ולעניין זה תוזכר טענת ההגנה לפיה הקבלנים השתמשו בעצמם בחשבוניות כוזבות כדי להקטין את נטל המס שלהם בדיווחיהם לרשויות, ונטלו את סכומי המע"מ שקיבלו מהנאשמים לכיסם.

4. סיכום והכרעה

138. יריעת המחלוקת בהליך זה עסקה, כזכור, בשאלה האם קבלני המשנה סיפקו כוח אדם לנאשמים כנגד החשבוניות מושא האישום. בשים לב לעבירות שיוחסו לנאשמים, המדובר בשאלה מכרעת: תשובה חיובית משמעה כי ניכוי המס על בסיס חשבוניות אלה הוא כדין ולא נעשה במטרה להתחמק מתשלום מס, דבר המשמיט את העבירות לפי סעיף 117(ב)(5) לחוק מע"מ שיוחסו לנאשמים. משמעה גם כי רישום העסקאות בספרים הוא כדין ולא במטרה האמורה, דבר המשמיט את העבירות לפי סעיף 117(ב)(6) ו-117(ב)(2) ו- (3) לחוק מע"מ, וכי הנאשמים לא השתמשו במרמה או תחבולה למטרת התחמקות ממס, כך שלא עברו עבירה לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מע"מ.

139. בחינת מכלול הראיות שנסקר בהכרעת הדין, ביחס למחלוקת זו, מעלה תמונה מורכבת. מחד, השכילה המאשימה להציג ראיות משמעותיות בדבר ביצוע העבירות המיוחסות לנאשמים, ושאינן מתיישבות עם תזת

ההגנה בדבר "מזימה" שרקחו קבלני המשנה תוך הפללת הנאשמים. אזכיר, בתמצית (שכן הפירוט הובא לעיל בפיסקאות 87-89), כי הראיות המפלילות כוללות שלושה קבלני משנה שהתוודו על שלא ביצעו עבודה עבור הנאשמים. זאת, תוך הפללת נוספים לרבות את עצמם, וללא הסבר מדוע יפילו גם את הנאשמים מבלי שהדבר יחלצם מאחריות. עוד כללו הראיות את העובדים רשתי ומרבי (בסייג שנדון לעיל לגבי משקל גרסתו של רשתי), שאף בתזת ההגנה אין להסביר מדוע יציגו גרסאות המפלילות את הנאשמים, ואת מאג'ד הדיה שבגרסתו המפלילה את הנאשמים סיבך גם את עצמו ושילם על כך מחיר כבד. תיאורי העדים המפלילים אף השתלבו זה בזה, לרבות באלמנטים "יחודיים" כגון "מצג המשכורות" ומהלך פריטת השיקים, באופן המתיישב עם גרסאות אמת. לאלה התווספה תמיכה בעדויותיהם של מר גבריקידה ומר עבדאללה.

140. המדובר בראיות בעלות משקל ניכר, שלו ניצבו לבדן אפשר כי היו מבססות את הרשעת הנאשמים. אלא שמולם הוצגו ראיות שחלקן מספקות "תמונת ראי" של אותה פעילות, ושגם אם אינן בהיקף ובעצמה שהציגה התביעה, די בהן לבסס ספק סביר באשמת הנאשמים.

141. הראיות מתוך פרשת ההגנה שמצאתי לייחס להן משקל כללי, ראשית, את עדויותיהם של העובדים סמסון ומייקל, שתיארו פעילות של ממש של קבלני המשנה חאלד שוויקי וחברת קיתי במהלכי גיוסם של העובדים והעסקתם. מהסיבות שפורטו במהלך הדיון בעדויותיהם של עובדים אלה (פרקים 3.2.1 ו-3.2.2 להכרעת הדיון), לא ניתן להתעלם מדבריהם, או ליישבם עם תזת התביעה. זאת, בסייג שפורט שם לגבי משקל עדותו של סמסון.

פרספקטיבה שניה אודות פעילות אמת של הקבלנים סיפק מר איאס אבו גוש, שגם אמינותו לא הופרכה ואשר התייחס לקיומם של מספר קבלני משנה תוך ציון שמותיהם של רישק מועתז, ת'רוואת מחברת קיתי ו"בעלה", והוסיף ותיאר פעולות שביצעו בהעסקת העובדים וזאת בנוסף לתשלום המשכורות להם ובאופן המתיישב עם טענת ההגנה.

נדבך שלישי ענייני בלקוחות שהזמינו פועלים מהנאשמת: מר בוסקילה שהזכיר את אנשי חברת קיתי, את "חאלד" ואת מועתז, ולצד תשלום המשכורות על ידם תיאר אלמנטים שאינם מתמצים ב"מצג המשכורות", כאספקת פועלים על ידם לבקשתו וטיפול בבעיות שוטפות; מר עובדיה שמסר על אספקת פועלים בידי קבלני משנה לרבות פיקוח וטיפול בהם, וציין את "עאמר" (ו"בחורה" עמה הגיע), מועתז, וקבלן נוסף שעסק בשיפוצים; מר גורן שמסר על אספקת פועל והנחייתו בידי קבלן משנה בשם מועתז בשלוש הזדמנויות שונות; ומר ברזני, שסיפר על טיפול אנשי חברת קיתי בבעיות אלימות שהתעוררו ביחס עובדים שסיפקה לו הנאשמת.

לאלה מצטרפת עדותו של עו"ד קליינמן אשר, מהסיבות שפורטו לעיל בפרק 3.4.1 מסייעת לנאשמים בהצגת השיקולים המקצועיים שברקע הסדרת ביטוחי העובדים בידי הנאשמת, כמו גם ברקע המעבר בשנת 2012 להעסקה ישירה של העובדים, ואשר יחד עם דברי העדים אורית כהן, רוני כהן ודרור עטרי לא מאפשרת לקבל את היסמכות התביעה על אלמנטים אלה כראיות מפלילות.

142. בראשית הכרעת הדיון עמדנו על מהותה של דרישת הספק הסביר, כבסיס לזיכוי של נאשם גם כשמוצגות ראיות משמעותיות לחובתו. ראיות ההגנה שפורטו לעיל עומדות בדרישה זו. אין המדובר בספק ספקולטיבי או רחוק, אלא כזה המעוגן בראיות של ממש ואשר מציג, למול המסקנה המרשיעה העולה מראיות התביעה, גם אפשרות ממשית של חפות. בהינתן ראיות ההגנה, לא ניתן לשלול במידה הנדרשת להרשעה בפלילים את האפשרות כי קבלני המשנה שהנפיקו את החשבוניות מושא האישום סיפקו כנגדן עבודה, וקיבלו תשלום כמפורט בהן. בנסיבות אלה, זכאים הנאשמים ליהנות מן הספק, ועל כן אני מורה על זיכויים.

143. בסופה של הכרעת הדין אבקש להודות לבאי-כוח הצדדים על הדרך העניינית, החברית והמקצועית בה ניהלו את ההליך.

144. בהסכמתם (פ/606), ניתנת הכרעת הדין שלא במעמד הצדדים. המזכירות תשלח אליהם את ההכרעה.

ניתנה היום, י' אלול תשע"ח, 21 אוגוסט 2018.